

UNIVERSITEIT GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN
ACADEMIEJAAR 2004-2005

DE BETEKENIS VAN NGO'S OP VLAK VAN KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS.

Een casestudy van een lokale NGO in India.

FIEN DE COENE

SCRIPTIE INGEDIEND TOT HET BEHALEN VAN DE GRAAD VAN LICENTIAAT IN DE PEDAGOGISCHE
WETENSCHAPPEN,
OPTIE ORTHOPEDAGOGIEK.

PROMOTOR: PROF. DR. M. DE BIE

DE BETEKENIS VAN NGO'S OP VLAK VAN KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS. EEN CASESTUDY VAN EEN LOKALE NGO IN INDIA.

PROMOTOR: PROF. DR. M. DE BIE

FIEN DE COENE
FIEN.DECOENE@HOTMAIL.COM

PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN, OPTIE ORTHOPEDAGOGIEK
ACADEMIEJAAR 2004-2005

In deze scriptie stel ik me de vraag welke rol NGO's op zich nemen binnen het kinderrechtendiscours. Hierbij maak ik gebruik van het thema onderwijs om dit alles te illustreren.

Vooraleer deze vraag uit te werken geef ik in een **eerste deel** van de scriptie algemene informatie in verband met kinderrechten. Hierbij ga ik in op het ontstaan van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, de inhoud en indelingsmogelijkheden, de inwerkingtreding, de implementatie en de toezichtregeling. Ik schets eveneens enkele perspectieven op kinderrechten die in deze scriptie van belang zijn, namelijk het perspectief kritieken op mensen- en kinderrechten en het perspectief onderwijs.

Om een antwoord op deze vraag te kunnen vinden verdiep ik me in het **tweede deel** in het kinderrechtendiscours in Azië, en in het bijzonder in India. Ik bekijk **vooreerst** op welke manier NGO's in India omgaan met kinderrechten en onderwijs. Hiervoor maak ik een casestudy van de Indische NGO Arouse, waar ik twee maanden verbleven heb. En ik interview hiervoor het Vlaams Internationaal Centrum, een Belgische NGO die onder meer in India werkt, omtrent hun ervaringen met kinderrechten in Azië. **Daarnaast** bekijk ik de documenten die de Indische overheid gepubliceerd heeft en die betrekking hebben op kinderen en onderwijs. Ten derde situeer ik India in zijn Aziatische context. In Azië bestaat geen regionaal kinderrechteninstrument, in tegenstelling tot werelddelen. Hiervoor zijn verschillende redenen terug te vinden. Deze redenen bekijk ik stuk voor stuk van dichtbij. In Azië is enige vorm van samenwerking terug te vinden in de organisaties ASEAN (the Association of South East Asian Nations) en SAARC (the South Asian Association of Regional Co-operation). Deze organisaties zien in kinderen en hun rechten

---

VOORWOORD

1. INLEIDING.....	1
2. ALGEMENE INFORMATIE.....	3
2.1. HET ONTSTAAN VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND (IVRK)	3
2.2. INHOUD EN INDELINGSMOGELIJKHEDEN VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	4
2.2.1. INHOUD VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	4
2.2.2. INDELINGSMOGELIJKHEDEN VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	5
2.3. INWERKING/TREDING VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	5
2.4. IMPLEMENTATIE VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	6
2.5. TOEZICHTSREGELING OP HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	7
2.6. PERSPECTIEVEN OP KINDERRECHTEN	8
2.6.1. KRITIEKEN OP MENSEN- EN KINDERRECHTEN	8
2.6.1.1. <i>MOETEN KINDEREN WEL RECHTEN HEBBEN?</i>	9
2.6.1.2. <i>ZIJN MENSENRECHTEN VOLDOENDE?</i>	9
2.6.1.3. <i>ZIJN MENSEN- EN KINDERRECHTEN UNIVERSEEL GELDIG?</i>	10
2.6.1.3.1. Begripsomschrijving	10
2.6.1.3.2. De feministische kritiek	11
2.6.1.3.3. De cultuurrelativistische kritiek	12
2.6.1.3.4. Een kijk op het Aziatische universaliteitsconcept	15
2.6.1.3.5. De interpretatie van de universaliteit van mensenrechten door non-gouvernementele organisaties	16
2.6.1.3.6. Mijn kijk op de universaliteit van mensenrechten	16
2.6.2. DE RELATIE TUSSEN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND EN ONDERWIJS	17
2.6.2.1. <i>HET BELANG VAN ONDERWIJS</i>	17
2.6.2.2. <i>RAAKVLAKKEN TUSSEN ONDERWIJS EN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND</i>	18
2.6.2.2.1. Het recht op onderwijs	18
2.6.2.2.2. Het recht in onderwijs	19
2.6.2.2.3. Het recht door onderwijs	19
2.6.2.3. <i>TOT SLOT</i>	19

---

3. DE SITUATIE IN INDIA: ACTOREN DIE WERKZAAM ZIJN ROND DE THEMA'S	20
KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS	
3.1. NGO's	21
3.1.1. CASESTUDY: EEN LOKALE NGO	21
3.1.1.1. <i>SITUERING AROUSE</i>	21
3.1.1.1.1. Arouse als NGO	21
3.1.1.1.2. Het Integrated Tribal Balwadi Programme (ITBP)	22
3.1.1.2. <i>METHODOLOGIE</i>	23
3.1.1.2.1. Onderzoeksstrategie en onderzoeksvraag	23
3.1.1.2.2. Selectie onderzoekseenheden	24
3.1.1.2.3. Onderzoeksontwerp en uitvoering	25
3.1.1.2.4. Methodologische kwaliteitscriteria	26
3.1.1.3. <i>DATA-ANALYSE EN RESULTATEN</i>	27
3.1.1.4. <i>BEPERKINGEN CASESTUDY</i>	27
3.1.2. BEVRAGING VLAAMS INTERNATIONAAL CENTRUM (VIC)	28
3.1.2.1. <i>SITUERING VIC</i>	28
3.1.2.2. <i>METHODOLOGIE</i>	29
3.1.2.2.1. Onderzoeksstrategie en onderzoeksvraag	29
3.1.2.2.2. Selectie onderzoekseenheden	29
3.1.2.2.3. Onderzoeksontwerp en uitvoering	29
3.1.2.2.4. Methodologische kwaliteitscriteria	30
3.1.2.3. <i>DATA-ANALYSE EN RESULTATEN</i>	30
3.1.2.4. <i>BEPERKINGEN</i>	31
3.1.3. TOT SLOT	31
3.2. DE INDISCHE OVERHEID	33
3.2.1. KINDEREN IN INDIA	33
3.2.2. ONDERWIJS IN INDIA	34
3.2.3. INSPANNINGEN VAN DE INDISCHE OVERHEID IN VERBAND MET KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS	34
3.2.4. CONCLUSIE	39
3.3. REGIONAAL IN AZIË	41
3.3.1. PROBLEMEN IN HET ONTWIKKELEN EN IMPLEMENTEREN VAN EEN AZIATISCH INSTRUMENT INZAKE KINDERRECHTEN	41
3.3.1.1. <i>HET INDIVIDUEEL KLACHTRECHT</i>	42
3.3.1.2. <i>'WESTERSE' KINDERRECHTEN?</i>	43
3.3.1.3. <i>PARTICIPATIERECHTEN</i>	44
3.3.1.4. <i>DE POSITIE VAN NATIONALE AZIATISCHE OVERHEDEN</i>	45
3.3.1.5. <i>SOEVEREINITEIT</i>	45
3.3.1.6. <i>UITGESTREKT EN VERSCHIEDEN AZIË</i>	46
3.3.2. SAMENWERKING IN AZIË?	47
3.3.2.1. <i>THE SOUTH ASIAN ASSOCIATION OF REGIONAL CO-OPERATION (SAARC)</i>	47
3.3.2.2. <i>RESULTATEN VAN DE SAMENWERKING?</i>	49
3.3.3. DE ROL VAN NGO'S OP REGIONAAL VLAK IN AZIË	49
3.3.4. CONCLUSIE	49

---

4. NGO'S WERKENDE ROND KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS: WAT IS HUN BETEKENIS?.....	51
4.1. ACHTERGRONDINFORMATIE: NON-GOUVERNEMENTELE ORGANISATIES WERKENDE ROND KINDERRECHTEN	51
4.2. DE ROL BIJ DE TOTSTANDKOMING VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND: DE NGO GROUP	54
4.2.1. ONTSTAAN VAN DE AD HOC NGO GROUP	54
4.2.2. WERKING AD HOC NGO GROUP	54
4.2.3. INVLOED AD HOC NGO GROUP	55
4.2.4. PROBLEMEN IN VERBAND MET DE NGO GROUP	55
4.3. NGO GROUP NU: NGO GROUP FOR THE CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD	57
4.4. DE ROL VAN NGO'S BIJ DE RAPPORTAGE AAN HET COMITÉ INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	58
4.5. DE ROL VAN NGO'S BIJ HET MONITOREN VAN DE IMPLEMENTATIE VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND	60
4.5.1. ROL VAN NGO'S OP TWEE NIVEAUS	61
4.5.2. NATIONALE NGO-COALITIES	61
4.5.3. ETHISCHE DILEMMA'S WAARMEE NGO'S GECONFRONTEERD WORDEN	63
4.6. CONCLUSIE	65
5. CONCLUSIE.....	66

BIBLIOGRAFIE

BIJLAGE

VOORWOORD

Vooraleer echt van start te gaan, wil ik graag een bijzonder woordje van dank richten aan de medewerkers van Arouse en het Vlaams Internationaal Centrum, in het bijzonder father Paul Van Nuffel en Erwin Lehen, voor hun hulp bij het onderzoek horende bij mijn scriptie en voor het enthousiasme waarmee ze dit deden. Daarnaast bedank ik mijn promotor professor De Bie en mijn begeleidster Lieve Cattrijsse, voor de steun, de uitermate goede begeleiding, het geduld en de goede raad. Tot slot wil ik ook graag de hele rij mensen die me hielpen bij de technische lezing en het computerwerk in de bloempjes zetten!

Dank je!

---

1. INLEIDING

Niemand wou
me aanraken ... alleen later bij de lijkschouwing
toen ze wisten dat mijn mond naar niets zou zoeken ...
en mijn hoofd gemeten kon worden
en gebogen en in repen geknipt
en ik leek op een stukgesneden granaatappel.
De vrucht die je nooit hebt aangeraakt.

Moeder, ik ben wie je hebt weggestuurd
toen de dokter je vertelde
dat ik een meisje zou zijn ... jouw tweede meisje.

Later zodra je kon
trok je je grasgroene sari aan ...
de oranje stelen van parijatabloesems
glinsterden in jouw haar ....
Later
glimlachte iedereen.

Maar nu vraag ik jou
om naar me te zoeken, moeder, naar
me te zoeken want
ik zal niet naar jou komen in mijn dromen.
Zoek naar mij, moeder, zoek,
want ik zal geen bloem worden.
Ik zal me niet ontpoppen
tot een vlinder
en ik ben geen flard van iemands lied. ¹

Het kind in dit gedicht smeekt, net zoals miljoenen andere kinderen overal ter wereld, om de verwezenlijking van haar rechten. Geen enkel land is vrij van inbreuken op de rechten van het kind, zoals die in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind beschreven staan. In een samenleving waarin internationalisering en globalisering steeds meer aan belang winnen, komen kinderrechten meer en meer op de voorgrond te staan. Steeds meer actoren worden bovendien betrokken in het kinderrechtendiscours. Het zijn niet langer alleen overheden en overheidsorganisaties, zoals bijvoorbeeld de Verenigde Naties, die een rol spelen. Non-gouvernementele organisaties (NGO's) hebben een steeds groter wordende invloed binnen het mensen- en kinderrechtendiscours. Ze financieren mensen- en kinderrechtenprojecten, nemen actief deel aan mensen- en kinderrechtenwerk, bekritisieren inbreuken op mensen- en kinderrechten in andere landen, consulteren en lobbyen overheden, zetten de overheden aan tot het uitvoeren van veranderingen in de situatie van kinderen in hun land enzovoort. Bell en Carens spreken zelfs over een nieuw type van politieke macht die NGO's in handen krijgen en waarvan het doel is om mensenrechten onder de politieke aandacht te brengen (Bell & Carens, 2004).

---

¹ Stuk uit de Nederlandse vertaling van het gedicht van de Indische Sujata Bhatt: *'Stem van het ongeboren meisje.'* Dit gedicht verwijst naar de Indische praktijk waarbij vrouwelijke foetussen vermoord worden.

Bovenstaande elementen brengen me tot de keuze voor volgende onderzoeksvraag:

'Welke rol nemen NGO's op zich binnen het kinderrechtendiscours, geïllustreerd op vlak van onderwijs?'

Ik bekijk het kinderrechtendiscours op vlak van onderwijs. Hiervoor heb ik verschillende redenen. Een eerste reden is pragmatisch van aard. Het kinderrechtenveld is namelijk heel ruim en omvat heel wat verschillende aspecten. Dit maakt het onmogelijk om me binnen deze scriptie op het volledige kinderrechtendiscours te concentreren. Een tweede reden betreft het belang dat ik persoonlijk, net zoals onze ganse samenleving, aan onderwijs hecht. Onderwijs is namelijk een belangrijk socialisatie-instrument. Doorheen onderwijs worden culturele tradities doorgegeven, leren kinderen een heel aantal vaardigheden, kunnen kinderen van hun rechten bewust gemaakt worden, wordt kennis overgebracht, krijgen kinderen een aanzet om zich later een plekje in de maatschappij toe te eigenen, worden kinderen opgevoed tot mondige volwassenen enzovoort. Kortom: onderwijs is voor mij een belangrijke schakel in het kinderrechtendiscours.

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden verdiep ik me in het kinderrechtendiscours in Azië. Azië is namelijk een continent waarin mensen heel sceptisch en zelfs afkerig staan ten opzichte van de toepassing van kinderrechten in hun land. NGO's hebben het er dus niet steeds gemakkelijk en hun rol met betrekking tot kinderrechten wordt er dan ook regelmatig uitgedaagd en in vraag gesteld.

Ik kies ervoor om India, het grootste land in Zuid-Azië, te bestuderen. India: een land met een ongelooflijk interessante cultuur, prachtige mensen, een enorme verscheidenheid, duizenden kleuren en geuren, overal en altijd beweging, uitgestrekte rijstvelden,... Helaas is niet alles rozengeur en maneschijn. India is een ontwikkelingsland, waar corruptie hoogtij viert, waar er geen sprake is van gelijkheid der seksen, waar de armen steeds armer en de rijken steeds rijker worden. Slechts 44% van de Indische vrouwen kan lezen en schrijven, bijna 10% van de kinderen jonger dan 5 sterft, 70% van de meisjes die op het platteland wonen, gaat niet naar school en bovendien leeft 25% van de werkende kinderen ter wereld in India.

Om een antwoord op deze onderzoeksvraag te formuleren deel ik mijn scriptie in drie grote delen in.

In een **eerste deel** schets ik algemene informatie met betrekking tot kinderrechten. Meer bepaald ga ik in op het IVRK: ontstaan, inhoud, indelingsmogelijkheden, inwerkingtreding, implementatie en toezichtregeling. Daarnaast wil ik enkele perspectieven op kinderrechten bekijken die cruciaal zijn in het kader van mijn scriptie, namelijk kritieken op mensen- en kinderrechten en onderwijs.

Een **tweede deel** bespreekt de actoren die in India werkzaam zijn rond de thema's kinderrechten en onderwijs. Een eerste actor hierbij is de groep van NGO's in India. Hiervoor bespreek ik twee uitgevoerde onderzoeken: een casestudy van een lokale NGO (Arouse) en een bevraging van een Vlaamse NGO die onder meer in India werkt (Vlaams Internationaal Centrum). Een tweede actor is de Indische overheid. Ik ga na welke documenten de Indische overheid reeds publiceerde met betrekking tot de thema's kinderrechten en onderwijs. Een derde en laatste actor situeert zich op regionaal vlak in Azië. Zoals reeds eerder aan bod gekomen is, bestaan in Azië een heel aantal kritieken op kinderrechten. Deze zorgen er dan ook voor dat het niet mogelijk is om een regionaal Kinderrechtenverdrag te ontwikkelen. In Azië bestaan wel een tweetal regionale samenwerkingsverbanden tussen verschillende Aziatische overheden: The South Asian Association of Regional Co-operation (SAARC) en The Association of South East Asian Nations (ASEAN).

Op basis van het eerste en het tweede deel van mijn scriptie probeer ik in een **derde deel** een antwoord te formuleren op mijn onderzoeksvraag, namelijk wat de betekenis is van NGO's werkende rond onderwijs en kinderrechten. Hiervoor bekijk ik de rol van NGO's op verschillende niveaus: de totstandkoming van het IVRK, de rapportage aan het Comité inzake de Rechten van het Kind en het monitoren van de implementatie van het IVRK.

---

2. ALGEMENE INFORMATIE

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (of kortweg het IVRK) is heel belangrijk in het kader van mijn scriptie. Vandaar dat ik in dit eerste deel dieper wil ingaan op algemene informatie omtrent dit Verdrag, zodat de lezer beschikt over een achtergrond waartegen deze scriptie gelezen kan worden.

Een eerste hoofdstuk schetst het ontstaan van het IVRK en gaat kort in op zijn voorlopers: de Verklaring van Genève (van 1924) en de Verklaring van de Rechten van het Kind (van 1959).

Een tweede hoofdstuk gaat dieper in op de inhoud van het IVRK en schetst drie manieren om kinderrechten in te delen. Speciale belangstelling wordt gegeven aan artikel 45 van het IVRK, aangezien dit artikel binnen het kinderrechtendiscours een plaats geeft aan NGO's.

Een derde hoofdstuk bespreekt de inwerkingtreding van het IVRK. Ook de mogelijkheid van staten om reservaties te maken bij bepaalde artikelen komt hier aan bod.

In een vierde hoofdstuk heb ik het over de implementatie van het IVRK. Deze implementatie bekijk ik op drie niveaus: het nationale niveau, het interstatelijke niveau en het internationale niveau.

In het vijfde hoofdstuk geef ik weer op welke manier het toezicht op het IVRK geregeld wordt. Hiervoor schets ik eerst welke mechanismen voorkomen bij de toezichtregeling van mensenrechtenverdragen. Daarna ga ik dieper in op de manier waarop dit bij het IVRK gebeurt.

Een zesde en laatste hoofdstuk omschrijft enkele perspectieven op kinderrechten die cruciaal zijn in deze scriptie. Meer bepaald gaat het om kritieken op mensen- en kinderrechten en onderwijs.

2.1. HET ONTSTAAN VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND (IVRK)

Het ontwerpproces van het IVRK heeft zo'n tien jaar geduurd. Op 7 februari 1978 legt Polen een ontwerp tekst van een kinderrechtenverdrag ² neer bij de VN-Mensenrechtencommissie. De Poolse regering wil hiermee kracht geven aan het feit dat 1979 door de Verenigde Naties tot het 'Internationaal Jaar van het Kind' is uitgeroepen. De Mensenrechtencommissie besluit een Werkgroep ³ op te richten die de taak krijgt een ontwerp van een kinderrechtenverdrag uit te werken, met de Poolse tekst als basistekst. In 1980 is de tweede ontwerp tekst klaar. De grootste verandering in vergelijking met de Poolse tekst is dat de verplichtingen vooral aan staten opgelegd worden en dat het kind dus niet langer als subject centraal staat. Pas negen jaar later, in 1989, wordt een evenwicht tussen alle verschillende meningen gevonden en kan de ontwerp tekst naar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties doorgestuurd worden. Op 20 november 1989 wordt het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind er unaniem aangenomen.

Verhellen geeft een zevental redenen voor het tien jaar durende ontwerpproces (Verhellen, 1993). Een eerste reden is dat de Open Werkgroep van de Commissie Mensenrechten slechts één keer per jaar samenkomt en er dus niet veel tijd is om aan het Verdrag te werken. Een tweede reden is dat er een groot aantal voorstellen en tegenvoorstellen is met betrekking tot dit onderwerp. Ten derde nemen steeds meer partijen deel aan het ontwerpproces, waardoor iedereen steeds weer opnieuw zijn eigen inbreng mag doen. Een vierde reden is dat de rechten van het kind heel wat verschillende facetten omvatten (politieke, culturele, sociale, burgerlijke en economische aspecten) die allemaal behandeld moeten worden. Als vijfde reden geeft Verhellen aan dat men te maken heeft met heel veel verschillende culturen en tradities. Hierdoor ontstaan vaak ellenlange discussies om tot een consensus

---

² De tekst van dit ontwerp is een bijna letterlijke overname, uitgezonderd enkele aanvullingen en actualiseringen, van de Verklaring van de Rechten van het Kind van 1959 (informatie over en de inhoud van de Verklaring van de Rechten van het Kind wordt in bijlage 1 gegeven). Bovendien heeft Polen zelf geen onbevekt verleden wat betreft mensenrechten, vandaar dat een aantal landen sceptisch staat tegenover het Poolse voorstel (Longford, 1996).

³ Dit is een Open Werkgroep, wat betekent dat ook lidstaten die geen lid zijn van de Verenigde Naties lid kunnen worden van de Werkgroep. In wat volgt spreek ik over de Werkgroep.

---

te komen. Ten zesde is er helemaal geen overeenstemming over welke rechten kinderen nu precies moeten krijgen. Tot slot geeft Verhellen aan dat er een taalprobleem is.

Zowel de Verklaring van Genève van 1924⁴ als de Verklaring van de Rechten van het Kind van 1959⁵ zijn zogenaamde soft-law instrumenten, wat betekent dat deze instrumenten juridisch niet bindend zijn. Het IVRK is een verdrag en dus een hard-law instrument, een instrument dat juridisch wel bindend is. Staten verbinden er zich toe de bepalingen van het Verdrag binnen hun land uit te voeren. Het Verdrag kan echter slechts juridisch bindend worden wanneer een voldoende aantal staten het bekrachtigd⁶ heeft (Verhellen, 1993).

2.2. INHOUD EN INDELINGSMOGELIJKHEDEN VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

2.2.1. INHOUD VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Het IVRK bestaat uit een preambule en 54 artikels. De preambule bevat de belangrijkste beginselen waarop het IVRK is gebaseerd. De 54 artikelen zijn in drie grote delen verdeeld:

Een eerste deel bestaat uit de artikelen 1 tot en met 41. Deze artikelen bevatten de zogenaamde gewaarborgde rechten: de rechten van het kind en de verplichtingen aan de staten die het IVRK zullen ratificeren. Een uiterst belangrijk principe van het IVRK is de comprehensiviteit. Alle rechten in het IVRK beschreven zijn even belangrijk en zelfs onderling van elkaar afhankelijk. Het ene recht heeft geen reden van bestaan zonder het andere.

De artikelen 42 tot en met 45 omvatten het tweede deel. Deze artikelen bepalen de toezichtregeling met betrekking tot de naleving van het IVRK. In het kader van deze scriptie is het belangrijk de aandacht te vestigen op artikel 45:

“Teneinde de daadwerkelijke toepassing van het Verdrag te bevorderen en internationale samenwerking op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt aan te moedigen:

- a) hebben de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties het recht vertegenwoordigd te zijn bij het overleg over de toepassing van die bepalingen van dit Verdrag welke binnen de werkingssfeer van hun mandaat vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen die zij passend acht, uitnodigen deskundig advies te geven over de toepassing van het Verdrag op gebieden die binnen de werkingssfeer van hun onderscheiden mandaten vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties uitnodigen rapporten voor te leggen over de toepassing van het Verdrag op gebieden waarop zij werkzaam zijn;*
- b) doet het Comité, naar zij passend acht, aan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen, alle rapporten van Staten die partij zijn, toekomen die een verzoek bevatten om, of waaruit een behoefte blijkt aan, technisch advies of technische ondersteuning, vergezeld van eventuele opmerkingen en suggesties van het Comité aangaande deze verzoeken of deze gebleken behoefte;*
- c) kan het Comité aan de Algemene Vergadering aanbevelen de Secretaris-Generaal te verzoeken namens het Comité onderzoeken te doen naar specifieke thema's die verband houden met de rechten van het kind;*
- d) kan het Comité suggesties en algemene aanbevelingen doen gebaseerd op de ingevolge de artikelen 44 en 45 van dit Verdrag ontvangen gegevens. Deze suggesties en algemene aanbevelingen worden aan iedere betrokken Staat die partij is, toegezonden, en medegedeeld aan de Algemene Vergadering, vergezeld van*

---

⁴ Meer informatie over en de tekst van de Verklaring van Genève is in bijlage 2 te vinden.

⁵ Meer informatie over en de tekst van de Verklaring van de Rechten van het Kind is in bijlage 1 terug te vinden.

⁶ Het bekrachtigen of ratificeren van een verdrag volgt meestal, maar niet noodzakelijk, op het ondertekenen van een verdrag. Bij de ondertekening gaat de ondertekenende staat een morele verbintenis aan om geen maatregelen meer te nemen die in strijd zijn met de principes in het verdrag tussen het ondertekenen en het ratificeren of bekrachtigen van het verdrag. Bij het ratificeren verbindt een land er zich juridisch toe de principes die in het verdrag beschreven staan te volgen. (Verhellen, 1993 & Price-Cohen, 1998)

---

eventuele commentaren van de Staten die partij zijn." (Verdrag inzake de rechten van het kind: officiële Nederlandstalige tekst, artikel 45)

Dit artikel geeft een duidelijke plaats aan non-gouvernementele organisaties.

Het derde deel, bestaande uit de artikelen 46 tot en met 54, bevat de bepalingen met betrekking tot de inwerkingtreding van het IVRK ⁷.

2.2.2. INDELINGSMOGELIJKHEDEN VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Verhellen deelt kinderrechten op drie verschillende manieren in (Verhellen, 1993). Een eerste indeling is gebaseerd op een indeling die ook bij mensenrechten gehanteerd wordt, namelijk de klassieke indeling van mensenrechten, bestaande uit de civiele of burgerlijke rechten (bijvoorbeeld de artikelen 2, 7, 16, 19, 37 enzovoort ⁸), de politieke rechten (onder meer artikel 12, 13, 14, 15 en 17), de economische rechten (vooral artikel 4, maar ook artikel 34, 35 en 36), de sociale rechten (artikel 24, 26, 28, 29, maar ook artikel 4) en de culturele rechten (bijvoorbeeld artikel 4, 15 en 31).

Een tweede indeling is een indeling volgens doelstellingen: de zelfbeschikkingsrechten (een aantal mensenrechten worden ook ten opzichte van kinderen geformuleerd ⁹), de beschermingsrechten (de rechten die rekening houden met de bijzondere behoeften en de kwetsbaarheid van kinderen, bijvoorbeeld de arbeidsvoorwaarden die gesteld worden voor kinderen) en de specifieke rechten (rechten die enkel of in het bijzonder van toepassing zijn op kinderen, bijvoorbeeld artikel 9).

Een derde en laatste indeling is gebaseerd op de drie p's: provisie (hieronder verstaat men alle rechten die toegang verlenen tot bepaalde goederen en diensten, bijvoorbeeld artikel 24 en 28), protectie (dit zijn alle rechten die het kind tegen bepaalde activiteiten beschermen, denk maar aan artikel 19, 32, 34, 36 en 37) en participatie (hierbij gaat het bijvoorbeeld om het recht om zelf bepaalde handelingen te stellen en om het recht op inspraak).

Elk van deze manieren om kinderrechten in te delen heeft zijn eigen kenmerken. Geen enkele van deze indelingen is naar mijn mening alomvattend, er zijn steeds bepaalde rechten of artikelen terug te vinden die eigenlijk nergens passen. Het is dus niet gemakkelijk om kinderrechten in categorieën onder te brengen. Vooral de laatste indeling komt recentelijk onder vuur te liggen door auteurs die ze als onvolledig benoemen.

2.3. INWERKINGTREDING VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Het IVRK bepaalt in artikel 49, paragraaf 1 dat het slechts in werking treedt nadat 20 landen het geratificeerd hebben. Met betrekking tot het IVRK is dit in ongeveer een jaar tijd gebeurd (Verhellen, 1993). Momenteel hebben 191 staten het IVRK ondertekend of geratificeerd. Slechts twee staten deden dit nog niet, namelijk Somalië en de Verenigde Staten (O'Donnell, 1992).

Artikel 51 van het IVRK bepaalt dat staten bij het ratificeren voorbehoud kunnen maken bij bepaalde artikelen of delen van artikelen. Men spreekt hierbij over het maken van reservaties. Het indienen van een reservatie is niet toegelaten wanneer deze in strijd is met de doelstellingen van het IVRK. Een lijst van artikelen waarbij geen reservatie gemaakt kan worden bestaat niet (Verhellen, 1993 & O'Donnell, 1992). Staten kunnen na afloop van het ratificatieproces hun reservaties steeds terug intrekken, maar hebben niet de mogelijkheid nieuwe reservaties aan te duiden.

---

⁷ De volledige tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind kan in bijlage 3 teruggevonden worden.

⁸ De volledige tekst van het IVRK vind je in bijlage 3.

⁹ Dit is niet voor alle rechten vanzelfsprekend, denk bijvoorbeeld maar aan de vrijheid van mening en meningsuiting.

2.4. IMPLEMENTATIE VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Parmentier wijst erop dat de implementatie van het IVRK, en tevens alle andere mensenrechtenverdragen, op drie niveaus kan geschetst worden: het nationale, het interstatelijke en het internationale niveau (Parmentier, in: Verhellen, 2000). In wat volgt ga ik op elk niveau dieper in.

De implementatie op het nationale niveau is volgens Parmentier uitermate belangrijk. Zoals reeds werd aangeduid in 2.1. is een verdrag steeds juridisch bindend. Dit betekent dus dat de staten die het verdrag ratificeren zich ertoe verbinden de principes die binnen het Verdrag beschreven staan in hun nationale wetgeving op te nemen. Dit kan op twee verschillende manieren gebeuren.

Een eerste manier komt voor in landen waar de internationale en de nationale wetgeving volledig van elkaar gescheiden zijn. Men moet de internationale wet dus vertalen in een nationale wet om deze in het betreffende land geldig te maken (Parmentier, in: Verhellen, 2000). Rechters kunnen in deze landen nooit rechtstreeks beroep doen op een bepaald verdrag. Dit noemt men ook het dualisme. Het gaat hier om een indirecte toepassing of werking van een verdrag (Pas & Vandaele, in: Verhellen, 2000). Vaak benadrukken staten die op deze manier werken sterk het belang van de zelfstandigheid van hun staat (Parmentier, in: Verhellen, 2000). Voorbeelden van landen die het dualisme toepassen zijn Denemarken, Ierland, Engeland, IJsland Noorwegen, Zweden en India. Volgens Goonesekere passen de meeste Aziatische landen een dualistische benadering van mensenrechten toe (Goonesekere, in: Verhellen & Weyts, 2003).

Een tweede manier van werken noemt men het monisme. Hierbij gaat het om landen waarin zowel de internationale als de nationale wetgeving een deel van een overkoepelend internationaal systeem zijn. Nationale en internationale wetgeving vormen één geheel. Het betreft hier een directe toepassing of werking van een verdrag. Voorbeelden zijn Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Zwitserland, de Verenigde Staten en België.

Interstatelijke procedures om de implementatie in bepaalde staten te bekritisieren zijn bijvoorbeeld het militair onder druk zetten of het weigeren van militaire en economische bijstand.

De implementatie van het IVRK op het internationale niveau betreft de manier waarop in internationale organisaties zoals bijvoorbeeld de organen van de Verenigde Naties met mensen- en kinderrechten wordt omgegaan.

Parmentier wijst op een vijftal wegen waarlangs men mensenrechten, en dus ook kinderrechten, kan implementeren: via wettelijke, politieke, diplomatische, economische of militaire weg (Parmentier, in: Verhellen, 2000). Zoals later ook zal blijken, spelen ook NGO's een belangrijk rol wat betreft de implementatie van het IVRK (cf. supra 4.5.). Nationale NGO's gebruiken vaak methodes zoals politieke mobilisatie om de implementatie van mensen- en kinderrechten te bekomen. Internationale NGO's doen dit regelmatig door middel van 'shaming', het ten schande brengen van bepaalde landen door hun schendingen algemeen bekend te maken (Bell & Carens, 2004). Smith e.a. leren uit hun studie dat NGO's zelden of nooit het gebruik van economische sancties om mensenrechtenstandaarden af te dwingen steunen (Smith, Pagnucco & Lopez, 1998).

2.5. TOEZICHTREGELING OP HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Aan het feit dat het IVRK juridisch bindend is, hangt vast dat het al dan niet naleven ervan gecontroleerd moet worden. In de internationale wetgeving zijn volgens Van Bueren vijf verschillende methodes terug te vinden om mensenrechten te promoten en te beschermen (Van Bueren, 1995), namelijk:

- Klachtprocedures door individuen of groepen (waarbij Van Bueren het heeft over NGO's) rond inbreuken op hun rechten.
- Interstatelijke klachtprocedures.
- Het vestigen van comités die rapporten ontvangen in verband met maatregelen die staten genomen hebben om internationale mensenrechtenwetgeving uit te voeren.
- Rapporten van neutrale experts in verband met onderzoeken naar inbreuken.
- Technische steun en advies om staten te helpen hun binnenlandse promotie en protectie op het niveau van internationale standaarden te brengen.

In het IVRK worden de laatste drie methodes gehanteerd, namelijk de rapportageplicht, het opstellen van expertenrapporten en het verlenen van steun en advies aan staten.

Vooraleer dieper op deze methodes in te gaan, wil ik erop wijzen dat in het IVRK het principe van positieve sanctionering van fundamenteel belang is. In tegenstelling tot de meeste implementatiesystemen van andere verdragen, die veelal confronterende en sanctionerende maatregelen bevatten, willen de ontwerpers van het IVRK, zowel overheden als NGO's, een positief klimaat creëren door beroep te doen op het idee van wederzijdse hulp, ondersteuning en samenwerking. De ervaring leert dat vingerwijzend en sanctionerend optreden zeer ondoeltreffend kan werken. Het gebeurt namelijk te vaak dat landen een internationaal verdrag niet ratificeren uit schrik voor sancties voor bepalingen waaraan het land in kwestie (nog) niet voldoet. Met betrekking tot het omvattende IVRK zou dit zeker het geval zijn (Verhellen, 1993).

De ontwerpers van het IVRK hebben dus besloten om de implementatie en het toezicht van het Verdrag te karakteriseren door middel van hulp en advies doorheen het rapportageproces.

Wat betreft de rapportageplicht verplicht elk ondertekenend land er zich toe elke vijf jaar een rapport in te dienen. Het eerste, initiële rapport moet na reeds twee jaar ingediend worden (Verhellen, 1993).

Dit rapport wordt ingediend bij het orgaan dat specifiek daarvoor opgericht is: het Comité voor de Rechten van het Kind ¹⁰, dat is geregeld in artikel 43 van het IVRK en dat werd geïnstalleerd op 27 februari 1991. Het Comité voor de Rechten van het Kind moet toezien op de vooruitgang die de verschillende staten boeken bij het nakomen van de in het IVRK aangegane verplichtingen (Verhellen, 1993). De taak van het Comité met betrekking tot de rapportageplicht is tweërlei. Vooreerst moet het een zicht krijgen op de vooruitgang die gemaakt is door de staten sinds het ratificeren van het Verdrag of sinds het indienen van het vorige rapport. Ten tweede moet het Comité advies geven aan de landen bij het implementeren van het IVRK. Dit doen ze door 'concluding observations' op te stellen na elke landbespreking (Goedertier & Verheyde, in: Verhellen, 2000) ¹¹.

Naast de controle van de rapportageplicht, kan het Comité twee andere activiteiten ondernemen. Vooreerst kan het Comité dringende acties uitvoeren in zeer ernstige situaties. Deze acties kunnen bestaan uit het sturen van brieven naar overheden, het vragen van informatie en het gebruik maken van media en andere kanalen om iets bekend te maken. Ten tweede kan het Comité over bepaalde onderwerpen studies uitvoeren; bijvoorbeeld over economische uitbuiting van kinderen of over het kindmeisje (Goedertier & Verheyde, in: Verhellen, 2000).

---

¹⁰ In wat volgt zal ik kortweg over het Comité spreken.

¹¹ Ik ga niet verder in op de manier waarop het Comité rapporten bespreekt, aangezien dit gedeeltelijk aan bod komt in 4.4.

Hieraan wil ik toevoegen dat het Comité een belangrijke rol weglegt voor NGO's, zoals ook verder in 4.4. zal blijken.

2.6. PERSPECTIEVEN OP KINDERRECHTEN

In dit hoofdstuk sta ik stil bij twee perspectieven op kinderrechten, die beide van cruciaal belang zijn in deze scriptie. Het eerste perspectief is kritieken op mensen- en kinderrechten en het tweede perspectief is onderwijs.

Vooreerst ga ik dieper in op de heersende kritieken op mensen- en kinderrechten. Hierbij heb ik het voornamelijk over die groepen mensen die de universaliteit van mensen- en kinderrechten in vraag stellen: de feministen en de cultuurrelativisten. Ik vind het belangrijk om dit onderwerp aan bod te laten komen in deze scriptie omdat het vooreerst zowel mijn mening als die van de lezer nuanceert. Ik vind het noodzakelijk om ook eens te luisteren naar de groep die mensen- en kinderrechten niet zo'n goed idee vindt. Ten tweede sluiten de kritieken op mensen- en kinderrechten, vooral die van de cultuurrelativisten, dicht aan bij de visie die vele Aziatische overheden hebben op mensenrechten, zoals die in 3.3.1. weergegeven wordt. Dit maakt het gemakkelijker om de argumenten die deze overheden aangeven te volgen en het kadert de argumenten van de Aziatische overheden in een groter geheel. Ten derde wijst dit alles mensenrechtenNGO's erop dat er nog werk aan de winkel is om mensen te informeren over het belang van mensen- en kinderrechten.

Een tweede perspectief op kinderrechten is het perspectief van onderwijs en de relatie met het IVRK. Aangezien het thema onderwijs in mijn scriptie gebruikt wordt als een thema waarop ik me toespits, vind ik het belangrijk op een beknopte manier dieper op dit thema in te gaan. Ik bespreek hierbij het belang van onderwijs en op de drie raakvlakken tussen onderwijs en het IVRK, namelijk het recht op, in en door onderwijs.

Dit alles illustreer ik met de resultaten uit mijn onderzoek, die doorheen mijn scriptie verweven zijn. Op die manier verhoog ik de duidelijkheid en de leesbaarheid van de resultaten en maak ik de theorie een heel stuk levendiger.

2.6.1. KRITIEKEN OP MENSEN- EN KINDERRECHTEN

Mensenrechten worden niet steeds even hartelijk onthaald. De feministische en de cultuurrelativistische kritiek worden als de grootste uitdagingen van het universaliteitsconcept van mensenrechten, en daarbij ook van het mensenrechtendiscours op zich, gezien. Vooral Aziatische overheden beweren dat mensenrechten niet te verenigen zijn met verschillende Aziatische waarden. Ze trekken de universaliteit van mensenrechten dus sterk in twijfel. Vanuit verschillende hoeken, zoals onder meer vanuit NGO's en internationale gouvernementele organisaties, komt echter reactie op de overtuigingen van deze overheden.

Vooraleer hierop in te gaan, sta ik stil bij de vraag of kinderen wel rechten moeten hebben. Niet iedereen antwoordt hierop volmondig 'ja'. Sommigen vinden dat kinderen meer baat hebben bij verplichtingen van volwassenen dan bij rechten voor kinderen, anderen vinden dat mensenrechten in het algemeen voldoende zijn en ook kinderen in bescherming nemen.

In dit hoofdstuk worden de termen mensenrechten en kinderrechten door elkaar gebruikt. Ik wil er graag op wijzen dat, aangezien kinderrechten ook mensenrechten zijn, alles wat geldt omtrent de universaliteit van mensenrechten, ook geldt in verband met kinderrechten.

2.6.1.1. MOETEN KINDEREN WEL RECHTEN HEBBEN?

Volgens Van Nijnatten moeten kinderen geen rechten hebben (Van Nijnatten, in: Van Nijnatten, 1993). Ze kunnen volgens hem veel minder dan volwassenen in hun eigen belang gebruik maken van hun rechten. Dit zorgt ervoor dat specifieke rechten voor kinderen ook in hun eigen nadeel kunnen werken aangezien ze door het hebben van rechten een deel van hun beschermende status verliezen. Deze laatste verliezen ze omdat ze in staat geacht worden voor hun eigen rechten op te komen. Rechten van kinderen berokkenen volgens Van Nijnatten dus meer kwaad dan goed. Ook Sevenhuijsen¹² maakt een dergelijke redenering wanneer ze stelt dat het beter is om zich te bekommeren om de behoeften van kinderen dan hen rechten te verlenen (Sevenhuijsen, in: Van Nijnatten, 1993). Hierbij baseert ze zich op de overtuiging dat kinderen de individualiteit en de verstandelijke vermogens missen die nodig zijn om rechten uit te oefenen. Van Der Burg twijfelt eveneens aan de zin en effectiviteit van kinderrechten (Van Der Burg, in: Van Nijnatten, 1993). Volgens hem zijn kinderrechten verbonden met een mensbeeld waar kinderen niet aan beantwoorden, namelijk een mensbeeld van de autonome en onafhankelijke individualistische mens.

Ik ben het slechts gedeeltelijk eens met Van Nijnatten, Sevenhuijsen en Van Der Burg. Kinderen zijn inderdaad niet steeds in staat hun rechten uit te voeren en af te dwingen, maar dat is naar mijn mening geen reden om kinderen geen rechten toe te kennen. Organisaties, zowel non-gouvernementele (NGO's) als gouvernementele, hebben volgens mij de taak om kinderen te ondersteunen bij het afdwingen van hun rechten door dit als organisatie van hen over te nemen.

Het bestaan van een Kinderrechtenverdrag en zijn voorlopers bewijst dat velen ervan overtuigd zijn dat kinderen wel degelijk rechten hebben. Het feit dat 191 staten het IVRK geratificeerd hebben wijst er bovendien op dat heel wat staten ook deze principiële keuze maken. Hierbij maak ik de bedenking dat deze staten niet allemaal overtuigd zijn van deze keuze, en het vaak bij een officiële keuze blijft.

2.6.1.2. ZIJN MENSENRECHTEN VOLDOENDE?

Bovenstaande paragraaf brengt me tot de vraag of het wel nodig is om de rechten van kinderen in een afzonderlijk verdrag vast te leggen. Hebben kinderen niet genoeg aan de bestaande mensenrechtenverdragen om hun rechten te beschermen?

Vooraleer dit te behandelen is het noodzakelijk eens stil te staan bij de vraag of kinderen en volwassenen gelijke rechten hebben. Het antwoord op deze vraag bepaalt mee de positie die men inneemt bij de vraag omtrent de noodzaak aan een afzonderlijk kinderrechtenverdrag.

Purdy poneert dat kinderen geen gelijke rechten moeten hebben (Purdy, 1992 & Purdy, 1994). Hiervoor baseert ze zich op een kritiek op de children's liberation-groepering, die beweert dat de beperkingen die kinderen opgelegd worden onderdrukkend zijn en dat ze moeten verdwijnen zodat kinderen in alle vrijheid kunnen opgroeien en zich op deze manier optimaal kunnen ontplooien. De aanhangers van de children's liberation-stroming vertrekken van de overtuiging dat elke discriminatie slecht is (ook die op basis van leeftijd). De enige oplossing is volgens hen om alle mensenrechten en alle burgerlijke rechten zowel voor kinderen als volwassenen te doen gelden (Verhellen, in: Freeman & Veerman, 1992). Purdy keert zich tegen deze visie door aan te geven dat bepaalde beperkingen die opgelegd worden aan kinderen te rechtvaardigen zijn aangezien deze laatste groep verschilt van volwassenen door het ontbreken van de capaciteit tot instrumentele rationaliteit¹³. De children's liberation-groepering draagt heel duidelijk een visie uit die kinderen en volwassenen gelijke rechten geeft. Purdy daarentegen twijfelt daar heel sterk aan.

---

¹² Sevenhuijsen bekijkt rechten van kinderen vanuit feministisch oogpunt.

¹³ Hiermee bedoelt Purdy de mogelijkheid om te beslissen over de stappen die genomen moeten worden om een bepaald doel te bereiken.

Van Der Burg beweert dat kinderrechten de gelijkheid van mensen inhouden (Van Der Burg, in: Van Nijnatten, 1993). Dit is naar zijn mening onmogelijk aangezien de opvoedingssituatie steeds een positie van ongelijkheid met zich meebrengt. Dit ziet hij als één van de elementen om kinderrechten in gezins- en opvoedingssituaties af te wijzen ¹⁴.

Mijn visie op het al dan niet hebben van gelijke rechten van kinderen en volwassenen volgt bovenstaande auteurs wat betreft de ongelijkheid in de opvoedingsrelatie. Ik spreek mij echter niet uit over het feit of kinderen gelijke rechten moeten hebben, aangezien dit naar mijn mening een aspect is dat helemaal niet aan bod komt in het toekennen van rechten aan kinderen. Zo wordt in het IVRK, hét concrete instrument met betrekking tot kinderrechten, met geen woord gerept over gelijke rechten voor kinderen en volwassenen. Het is volgens mij nooit de bedoeling van de kinderrechtenbeweging geweest om kinderen dezelfde rechten als volwassenen te geven, of om kinderen gelijk te stellen aan volwassenen. Wat volgens mij echter wel een doel is en waar het in de kern van het kinderrechtengedachtegoed zelfs allemaal om draait, is de gelijkwaardigheid tussen kinderen en volwassenen en hun waarde als mens. Het toekennen van gelijke rechten aan kinderen en volwassenen is naar mijn mening irrelevant. Wat voor mij echter wel belangrijk is, is dat zowel volwassenen als kinderen als waardevol beschouwd worden.

Samen met heel wat anderen pleit ik ervoor dat kinderen wel degelijk nood hebben aan bijzondere rechten die in een afzonderlijk Kinderrechtenverdrag verwoord worden. Een argument hiervoor dat in de preambule van de Verklaring van de Rechten van het Kind (uit 1959) ¹⁵ terug te vinden is, is dat kinderen fysiek en mentaal onvolwassen zijn. Hierdoor hebben ze recht op speciale zekerheden en zorgen. Ook in de preambule van het IVRK ¹⁶ komt men hierop terug en is bovendien terug te vinden dat kinderen speciale belangstelling behoeven (door middel van specifieke rechten) aangezien veel kinderen in extreem moeilijke omstandigheden leven.

Kinderen zijn nog onrijp, hebben bepaalde competenties nog niet, zijn op bepaalde vlakken afhankelijk van volwassenen, zijn kwetsbare personen, ... Naar mijn mening zijn dit argumenten die voldoende kracht bevatten om te besluiten dat kinderen wel degelijk nood hebben aan specifieke rechten.

2.6.1.3. ZIJN MENSEN- EN KINDERRECHTEN UNIVERSEEL GELDIG?

2.6.1.3.1. Begripsomschrijving

Vooreerst wil ik erop wijzen dat de betekenis die aan de term 'universaliteit van mensenrechten' toegekend wordt zeker niet eenduidig is. Verschillende auteurs die rond dit onderwerp schrijven, hanteren verschillende betekenissen. Vandaar ga ik eerst in op de verschillende betekenissen die aan de term universaliteit van mensenrechten gegeven worden. Baehr poogt daarin duidelijkheid te scheppen (Baehr, 1998). Hij stelt dat men de vraag naar de universaliteit van mensenrechten kan stellen ten aanzien van de naleving of de feiten, maar ook ten aanzien van de normgeving.

De Feyter hanteert de naleving van mensenrechten om betekenis te geven aan de term universaliteit (De Feyter, in: De Tavernier & Pollefeyt, 1998). Noor noemt mensenrechten universeel indien ze overal beschermd worden (Noor, in: Meijer, 1998). Ik om dus al snel tot de conclusie dat er geen universele naleving van mensenrechten is. Li wijst op een betekenis van universaliteit die iets minder streng is, namelijk het overal kunnen toepassen van mensenrechten (Li, in: Meijer, 1998).

Een groter aantal auteurs stelt de vraag naar de universaliteit van mensenrechten ten aanzien van de normgeving. Baehr beweert dat men in dit verband zware en minder zware eisen kan hanteren (Baehr,

---

¹⁴ Van Der Burg pleit dan ook voor het formuleren van plichten of verantwoordelijkheden aan volwassenen in plaats van het geven van rechten aan kinderen.

¹⁵ De Verklaring van de Rechten van het Kind is in bijlage 1 terug te vinden.

¹⁶ Ook het IVRK is in bijlage 3 terug te vinden.

1998). Een zware eis om over de universaliteit van mensenrechten te spreken kan zijn dat alle mensen op de hele wereld het eens zouden moeten zijn over zowel de precieze betekenis van de normen van rechten van de mens als over de praktijk van toepassing ervan. Ook Li wijst op het bestaan van een dergelijke betekenis van universaliteit, namelijk wanneer men mensenrechten universeel noemt wanneer ze zijn voortgekomen uit de basisgedachte van elke cultuur (Li, in: Meijer, 1998). Een minder vergaande eis die Baehr aanhaalt, houdt in dat de politieke elites over de hele wereld het eens zouden moeten zijn (Baehr, 1998).

In de literatuur worden echter ook andere betekenissen aan universaliteit toegekend, die niet in de indeling van Baehr te situeren zijn. Brems spreekt over universaliteit van mensenrechten in de betekenis van wenselijkheid. Ze stelt dat mensenrechten universeel zijn want ze zouden moeten gelden op gelijke wijze voor mensen van elke afkomst, cultuur, godsdienst, geslacht, ras enzovoort (Brems, in: De Tavernier & Pollefeyt, 1998). Cliteur leidt zijn betekenis af uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM): mensenrechten zijn universeel aangezien ze beogen rechten te geven aan de mens in het algemeen (Cliteur, 1999).

Persoonlijk sluit ik me aan bij de betekenissen die Brems en Cliteur aan universaliteit geven. Voor mij gaat het erom dat mensenrechten universeel zijn aangezien iedereen er aanspraak op zou moeten kunnen maken. Iedereen heeft namelijk het recht op een menswaardig leven, ongeacht cultuur, geslacht, ras, godsdienst enzovoort.

Het feminisme en het cultureel relativisme zijn gesitueerd tussen de krachtigste en meest zichtbare kritieken op het mensenrechtendiscours (Brems, 1997). In wat volgt geef ik kort weer wat de argumenten van elk van deze stromingen zijn en wat verdedigers van het mensenrechtendiscours hierop antwoorden.

2.6.1.3.2. De feministische kritiek

Feministen baseren hun kritiek op de bewering dat het ganse mensenrechtendiscours een product van mannen is en dat het dus ingebed is in het taalgebruik en de noden en aspiraties van mannen. Binnen het feminisme zijn drie stromingen terug te vinden. Een eerste stroming zijn de liberale feministen. Zij streven naar een gelijke behandeling van man en vrouw. Binnen het mensenrechtendiscours doen ze dit door het mensenrechtenkader te behouden en de taal en logica daarin te gebruiken om de aandacht op vrouwen te vestigen. Veel feministen vinden dit niet voldoende. Ze beweren dat een echte inclusie van vrouwen in mensenrechten een totale verandering van dit systeem vraagt. Een tweede stroming binnen het feminisme wordt gevormd door de culturele feministen. Ze benadrukken het verschil tussen man en vrouw, waarvan het meest duidelijke verschil het biologische verschil is. Deze feministen willen dat de mensenrechten herzien worden in het kader van de verschillen tussen mannen en vrouwen. Een derde en laatste stroming bestaat uit de radicale feministen. Deze groep benadrukt dat alle theorieën gebaseerd op gelijkheid of verschil dezelfde fout maken. Ze gebruiken namelijk allemaal een mannelijke maatstaf. Radicale feministen verwerpen mensenrechten niet. Ze erkennen hun strategische waarde (Brems, 1997).

Aziatische feministen beweren dat de nadruk op kinderrechten de rechten van vrouwen ondermijnd heeft (Goonsekere, in: Verhellen & Weyts, 2003).

Uit de casestudy komt naar voor dat mijn ervaring in India is dat Indische vrouwen met veel respect behandeld worden. Ik maak hierbij echter de bedenking dat het vaak slechts uiterlijke schijn is. Getuige hiervan zijn de vele verkrachtingen, het huiselijke geweld en de uitbuiting van de vrouw binnen het gezin.

2.6.1.3.3. De cultuurrelativistische kritiek

Cultuurrelativisten beweren dat mensenrechten een product zijn van de dominante westerse delen van de wereld. Mensenrechten zijn volgens hen dan ook gekaderd in de taal en gericht op de noden en aspiraties van deze delen van de wereld (Brems, 1997). Het cultuurrelativisme gaat uit van volgend principe: 'When in Rome, do as the Romans'. De mensenrechtentraditie daarentegen is volgens cultuurrelativisten gebaseerd op de gedachte dat er normen zijn die voor Grieken, Romeinen, Chinezen en eskimo's gelijk zijn (Cliteur, 1999). Cultuurrelativisten hebben een vijftal grote kritieken op het mensenrechtendiscours: mensenrechten zijn een product van het westers liberalisme, vooral westerse aspecten komen aan bod (individualisme, abstractie, het concept van de rechten zelf,...), het veroordelen van gedrag of van situaties heeft geen betekenis buiten de cultuur waarin het voorkomt, er is teveel aandacht voor de individuele rechten in plaats van voor de collectieve rechten en mensenrechten zijn weinig concreet en houden geen rekening met de context (Brems, 1997). Op elk van deze kritieken, die vaak overlappingen vertonen, zal ik wat dieper ingaan. Ik zal tevens tegenargumenten van voorstanders van het mensenrechtendiscours aanhalen.

Een eerste kritiek op het mensenrechtendiscours is dat mensenrechten een product van het Westers liberalisme zijn. Cultuurrelativisten beweren dat de meeste aspecten die aangeduid worden als zijnde van uiterst belang in het concept mensenrechten door en door westers zijn, net zoals het hele mensenrechtendiscours volgens cultuurrelativisten in het Westen tot stand gekomen is (Brems, 1997). Hierbij wijst Symonides erop dat mensenrechten aan het einde van de 20ste eeuw niet gezien kunnen worden als een westers product, aangezien ze ontwikkeld werden door en toebehoren aan de hele internationale gemeenschap (Symonides, in: Symonides, 1998). De Wachter geeft aan dat het een misvatting is te menen dat mensenrechten een specifiek westerse idee zouden zijn (De Wachter, in: De Tavernier & Pollefeyt, 1998). Het Westen had er naar de mening van De Wachter voor de moderne tijd zelfs geen concept voor. Mensenrechten zijn een moeilijk historisch leerproces. Dat het Westen in dit leerproces uiteindelijk sneller de waardigheid van het individu heeft kunnen articuleren, is het gevolg van historische omstandigheden, zoals de steeds conflictueus gebleven dualiteit tussen het werelds en het religieus gezag in het Westen. Dat het concept van mensenrechten in het Westen ontstaan is, betekent niet dat het daarbuiten geen gelding zou kunnen bezitten, aldus De Wachter. Op de VN-Wereldconferentie in verband met mensenrechten in Wenen in 1993 werd de vraag in verband met de universaliteit van mensenrechten besproken. De Verklaring die op deze Wereldconferentie aangenomen werd (de Verklaring van Wenen) bevestigt de universaliteit van mensenrechten en verwerpt de notie van cultureel relativisme (Symonides, in: Symonides, 1998 & Van Genugten, in: Meijer, 1998).

Een tweede kritiek bestaat erin dat volgens cultuurrelativisten vooral westerse aspecten aan bod komen. Meer bepaald hebben zij het dan over individualisme, abstractie, het concept van de rechten zelf enzovoort (Brems, 1997). Ook vanuit Aziatisch standpunt zijn er enkele elementen die door Aziaten als sterk westers benoemd worden en die volgens hen geen deel zouden mogen uitmaken van het universele concept van mensenrechten, namelijk consumentenbescherming, drugverslaving, excentriek individualisme en gewelddadige criminaliteit (Symonides, in: Symonides). Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat zaken zoals drugverslaving en gewelddadige criminaliteit helemaal geen gevolg zijn van het mensenrechtendiscours. Bovendien komen deze elementen ook in de Aziatische cultuur voor. Dit kan geïllustreerd worden met een fragmentje uit de casestudy (voor een bespreking hiervan cf. supra 3.1.1) waarin een werknemer van Arouse, de Indische NGO waar ik voor de casestudy twee maanden verbleven ben, me iets meer vertelt over de politiek-religieuze situatie in Gumla. Hij heeft het over het bestaan van een groep anti-christenen in Gumla die het doden van drie priesters op hun geweten hebben en die ook gekant zijn tegen alle projecten van Arouse, dat christelijk geïnspireerd is. Bovendien is het een fabeltje dat (drug)verslaving in Azië niet voorkomt. Bewijs hiervan zijn enerzijds de

---

gedrogeerde jongeren die ik tijdens mijn verblijf in India gezien heb. Anderzijds heb ik een gesprek gehad met dorpsbewoners die me de vraag stelden of in België ook zoveel mensen alcoholproblemen hebben. Ze vertelden me dat heel veel volwassenen de hele dag door zelfgedistilleerde jenever drinken, om zo hun zorgen en problemen te vergeten.

Brems kan ermee akkoord gaan dat vele culturen in vergelijking met het Westen minder belang hechten aan het individu en meer aan de gemeenschap (cf. supra 3.3.1.2.). Ze pleit er echter voor dat deze tegenstelling niet te absoluut gezien mag worden. Ook in het westen zijn communalistische strekkingen (Brems, in: De Tavernier & Pollefeyt, 1998). Ook Baehr geeft aan dat de gedachte van collectieve rechten in toenemende mate door westerse landen geaccepteerd wordt (Baehr, 1998). Brems beweert bovendien dat buiten het Westen de traditionele groepsgebondenheid op vele plaatsen afbrokkelt onder invloed van modernisering, verstedelijking, industrialisering en dergelijke. Vanuit mijn ervaring in India zou ik hieraan willen toevoegen dat ook extreme armoede ervoor zorgt dat de groepsverbondenheid deels verloren gaat. Mensen moeten vechten om te overleven, en hebben daarbij minder kans als ze delen met anderen. Een treffend voorbeeldje uit de casestudy: twee bedelende jongetjes achtervolgen me hand in hand. Ik geef hen een pak koekjes en zeg dat ze moeten delen. Het jongetje dat de koekjes aanneemt, holt er onmiddellijk mee weg, zonder nog naar het andere kind om te zien. Een argument zou kunnen zijn dat kinderen nog niet voldoende ontwikkeld zijn om te komen tot het delen van dingen. Toch ben ik ervan overtuigd dat extreme armoede, zoals in deze situatie, mensen individualistisch en egoïstisch maakt.

Daarnaast geeft Brems aan dat mensenrechten zeker geen negatie van de sociale banden van het individu inhouden. Integendeel zelfs, een groot deel van de mensenrechten beschermt juist de mens als sociaal wezen: vrijheid van godsdienst, vrijheid van vereniging, vrije meningsuiting en bescherming van het familiaal leven (Brems, in: De Tavernier & Pollefeyt, 1998). Li deelt dit standpunt en wijst erop dat individuele vrijheid niet als zodanig in tegenspraak met en schadelijk voor de gemeenschap is. Vrijheid van vereniging, meningsuiting en tolerantie zijn essentieel voor het welzijn van een samenleving (Li, in: Meijers, 1998). Persoonlijk ga ik vast en zeker akkoord met het standpunt dat Brems en Li met elkaar delen. Heeft Kooijmans¹⁷ geen gelijk wanneer hij stelt dat vooral overheden het concept universaliteit in vraag stellen? Naar zijn mening zijn het de machthebbers die last hebben van burgers die voor hun rechten opkomen en daarom het thema van de universaliteit aansnijden (Kooijmans, geciteerd in: Van Genugten, in: Meijer, 1998). Weiss en Gordenker wijzen erop dat op de VN-Wereldconferentie Mensenrechten in 1993 NGO's afkomstig uit landen waarvan de overheden tegen de universaliteit van mensenrechten zijn, vaak verdedigers van de universaliteit zijn (Weiss & Gordenker, 1996). Ook in de casestudy is terug te vinden dat mensen het idee van mensenrechten niet verwerpen, ook al weten ze niet af van het bestaan van deze rechten. Denk bijvoorbeeld aan die paar keer in de casestudy dat mensen me vertelden over de traditie van weduweverbranding¹⁸ (die nog slechts zelden toegepast wordt). Het is overduidelijk dat mensen deze traditie afkeuren, wat erop wijst dat ze hun recht op leven niet verwerpen.

Een derde kritiek stelt dat het veroordelen van gedrag of van situaties geen betekenis heeft buiten de cultuur waarin het voorkomt (Brems, 1997). Bepaalde gebruiken worden inderdaad in de ene cultuur wel en in de andere cultuur niet als schendingen ervaren. Bronkhorst geeft aan dat dit geldt voor bijvoorbeeld vrouwenbesnijdenis en het verbranden van weduwen, maar ook voor doodstraf of lijfstraffen (Bronkhorst, in: Meijer, 1998). De vraag is echter of deze praktijken echt door de mensen zelf niet als schendingen ervaren worden. De machthebbers zullen deze praktijken misschien geen schendingen noemen, maar ik stel me vragen naar de mening van de gewone bevolking (zie hiervoor ook de illustratie in de vorige alinea). Li wijst erop dat het feit dat een idee uit de ene cultuur voortkomt, het daardoor nog niet onbruikbaar maakt voor een andere cultuur (Li, in: Meijer, 1998). Burms schrijft

---

¹⁷ Kooijmans nam, als Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, deel aan de VN-Wereldconferentie in 1993, waar het thema van de universaliteit van mensenrechten aan bod kwam (zoals reeds eerder vermeld is).

¹⁸ Deze traditie houdt in dat een weduwe zichzelf in brand steekt als eerbetoon aan haar man.

dat er vormen van het behandelen van mensen bestaan die slecht en onaanvaardbaar zijn voor elke mens, ongeacht de socioculturele context waarin hij zich bevindt. Onafhankelijk van de cultuur waartoe ze behoren is het voor mensen erg te worden opgesloten, uitgehongerd of gefolterd (Burms, in: De Tavernier & Polefeyt, 1998). Bronkhorst beweert dat uit wetenschappelijk onderzoek naar voor komt dat er wel degelijk normen zijn die een hoge graad van universaliteit hebben. In alle culturen is wel sprake van beginselen zoals de basisplicht tot waarheid spreken, het verbod op moord en diefstal, en de bescherming van zwakken tegen de willekeur van machthebbers (Bronkhorst, in: Meijer, 1998). Ik wil hieraan toevoegen dat het overduidelijk is dat in een samenleving waarin internationalisering en globalisering steeds meer aan belang winnen, culturen niet geïsoleerd zijn. Ze staan voortdurend in interactie en beïnvloeden elkaar. Dit aspect verliezen cultuurrelativisten naar mijn mening vaak uit het oog. Hieraan wil ik graag een tweetal voorbeeldjes uit de casestudy toevoegen die erop wijzen dat in India wel degelijk zogenaamd westerse waarden en gebruiken terug te vinden zijn. Een eerste voorbeeldje betreft een fragmentje uit mijn dagboek ¹⁹ omtrent sister Lena, een duidelijk geëmancipeerde Indische vrouw:

“Na zeven jaar werken en één jaar voor haar huwelijk besliste ze om in het klooster te gaan. Ze vindt dat een gehuwde vrouw zich teveel moet schikken naar de wil van haar man. Ze wil haar eigen beslissingen nemen en iets doen met haar leven.”

Een tweede fragmentje uit mijn dagboek is afkomstig uit een bezoek met father George, een werknemer van Arouse, aan verschillende waterdammen in Gumla:

“We passeren langs een andere dam, gebouwd door de overheid. Father George vertelt me over de toeristische dingen die hij er zou mee willen aanvangen: hotels, kabellift, waterfietsen, kano, zwemmen, shopcomplex, fonteintjes, special-light-effects enzovoort; zo gek nog niet en hij noemt het op.”

Een vierde kritiek beweert dat er teveel aandacht is voor de individuele rechten in plaats van voor de collectieve rechten. Cultuurrelativisten geven aan dat niet-westerse culturen vaak beweren dat mensen in hun cultuur zich in de eerste plaats als lid van een grote groep of gemeenschap aanduiden en niet als individu (Brems, 1997). Dit kwam reeds uitgebreid aan bod bij de bespreking van de tweede kritiek en ook in 3.3.1.2. wordt dit thema besproken.

Een vijfde en laatste kritiek van de cultuurrelativisten beweert dat mensenrechten weinig concreet zijn en dat ze geen rekening houden met de context (Brems, 1997). Lopatka wijst op een belangrijk punt, namelijk dat de universaliteit van mensenrechten niet betekent dat deze rechten los van hun context geïnterpreteerd en geïmplementeerd moeten worden (Lopatka, in: Freeman & Veerman, 1992). Noor is van mening dat culturele verschillen geen hindernis vormen voor de wereldwijde bevordering van de mensenrechten en vrijheden. Rekening houden met de context is dus niet steeds nodig. Deze uitspraak doet hij op grond van zijn overtuiging dat de zorg voor de bescherming en bevordering van de fundamentele vrijheid en waardigheid van de mens in alle culturen aanwezig is en teruggevonden kan worden in religieuze, filosofische, culturele en politieke uitingen van de volkeren zelf. Zijn studie over de ontwikkeling van het concept rechten en vrijheden bij het traditionele Maleise volk bevestigt deze overtuiging (Noor, in: Meijer, 1998).

De kritieken van de cultuurrelativisten op het mensenrechtendiscours krijgen heel wat weerwoord van voorstanders van mensenrechten. Heel wat van hun antwoorden werden hierboven reeds weergegeven, maar enkele belangrijke kritieken werden hierbij niet aangeduid. Freeman geeft aan dat een belangrijke beperking van het cultureel relativisme is dat het kan leiden tot de conclusie dat alles kan (Freeman, in: Fottrell, 2000). Cliteur wijst erop dat cultuurrelativisten uit feiten uitspraken afleiden over wat men zou moeten doen. Cultuurrelativisten stappen dus over van feiten naar normen. Dit is

---

¹⁹ Dit dagboek is het datamateriaal horende bij mijn casestudy in India (cf. supra 3.1.1.).

naar zijn mening absoluut fout en zelfs onmogelijk. Hij vindt het bovendien een zwak punt dat cultuurrelativisme altijd gebaseerd is op een gemeende verscheidenheid. Hierbij vraagt Cliteur zich af of cultuurrelativisten bij het accentueren van verscheidenheid niet te ver gaan (denk als bewijs hiervoor maar aan wat ik hierboven reeds aangaf omtrent uitwisseling van culturen) (Cliteur, 1999).

2.6.1.3.4. Een kijk op het Aziatische universaliteitsconcept

Azië is een continent waar heel wat kritiek op het concept mensenrechten is. Zoals ook later in deze scriptie nog zal blijken (cf. supra 3.3.) is men er op dit moment nog niet in geslaagd een consensus omtrent mensen- en kinderrechten te bereiken. Kritieken op de universaliteit van mensen- en kinderrechten komen dan ook regelmatig vanuit Aziatische hoek. Baehr wijst erop dat landen als China, Indonesië, Singapore en Maleisië, allen Aziatische landen, nogal eens opgevoerd worden als voorbeelden van staten die negatief staan tegenover de gedachte van universaliteit van mensenrechten (Baehr, 1998). In het kader van mijn scriptie is het interessant dieper in te gaan op deze positie van Aziatische overheden.

Baehr wijst erop dat er nogal eens wordt gesteld dat in ontwikkelingslanden ²⁰ eerst in fundamentele levensbehoeften, zoals voedsel en medicijnen, moet worden voorzien. Onderdrukkende regimes beweren regelmatig dat zij in hun land de uitoefening van fundamentele burgerrechten en politieke rechten niet hoeven toe te staan, zolang de bevolking ondervoed en het land economisch onderontwikkeld is (Baehr, 1998). Mijn ervaring in India leert me dat heel wat kinderen niet naar school gaan omwille van de armoede. Ze moeten op het vee passen of ze moeten hun ouders helpen op de akkers. Het overleven komt dus op de eerste plaats. Dit wil volgens mij echter niet zeggen dat de overheid ook op die manier moet denken. De overheid heeft naar mijn mening de taak om ook op lange termijn te denken en in te zien dat bijvoorbeeld onderwijs noodzakelijk is om de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken.

Sommige Aziatische leiders zijn zelfs zo ver gegaan dat ze beweren dat Aziaten geen behoefte hebben aan mensenrechten doordat dit niet in het Aziatische karakter zou liggen of geen deel zou uitmaken van hun essentiële Aziatische identiteit (Li, in: Meijer, 1998). Verdedigers van fundamentalistische religieuze ideologieën in verschillende landen in Azië pleiten dat gebeurtenissen na 11 september 2001 bewezen hebben dat er geen algemene universele normen zijn. Er zijn volgens hen enkel verschillende gedragsnormen voor het machtige Westen en het ontkrachte Zuiden. Aziatische overheden vallen op basis van deze argumenten terug op hun vertrouwde anti-mensenrechtenhouding. Het is gemakkelijk geworden voor hen om te pleiten dat ontwikkelingsdoelen bereikt moeten worden doorheen een Aziatische traditie en dus zonder het importeren van westerse waarden (Goonsekere, in: Verhellen, 2003).

Het zal ondertussen wel duidelijk zijn dat de meeste kritieken op mensenrechten en hun universaliteit afkomstig zijn uit de monden van de machthebbers. Hun positie wordt dan ook sterk bekritiseerd, door (Aziatische) non-gouvernementele organisaties en door (Aziatische) activisten, als een excuus voor grove schendingen van mensenrechten (Symonides, in: Symonides, 1998). Aziatische overheden bepleiten dat sociale normen die afkomstig zijn uit andere culturen, niet door de Aziatische cultuur moeten overgenomen worden. In de praktijk zijn ze echter zelf vaak niet consequent in het hanteren van deze regel. Leiders uit de Aziatische regio ontlene vrij elementen uit andere culturen, zolang het maar binnen hun politiek beleid past, aldus Li (Li, in: Meijer, 1998). Baehr biedt een belangrijk argument dat tegen de visie van Aziatische overheden ingaat, wanneer hij stelt dat, als de rechten van de mens uitsluitend een westers idee zouden zijn, bedacht door westerse mensen voor westerse samenlevingen, men zou mogen verwachten dat niet alleen niet-westerse onderdrukkende regeringen, maar ook hun slachtoffers deze gedachten zouden verwerpen (Baehr, 1998). Volgens Baehr is het tegendeel het geval. Dit kwam reeds aan bod in het voorbeeldje uit de casestudy omtrent weduweverbranding. Een

---

²⁰ Hou hierbij in het achterhoofd dat kritiek op de universaliteit van mensenrechten niet uitsluitend van ontwikkelingslanden afkomstig is.

ander voorbeeldje is een gesprek met twee Indische meisjes, Rinna en Binni, beide twintigers. Rinna en Binni vertellen ons dat vele Indische meisjes een vriend hebben voor ze uitgehuwelijkt worden. Dan moeten ze hun droomjongen zomaar in de steek laten voor iemand die ze nog nooit of slechts één enkele keer gezien hebben. Rinna, die nog niet getrouwd is én een vriend heeft zegt dat ze heel graag mee zou komen naar België, dan kan ze kiezen met wie ze trouwt.... Een derde voorbeeldje van het feit dat mensen in India hun rechten zeker niet verwerpen, is de situatie waarin studenten tijdens mijn verblijf in India protesteren tegen de corruptie van de politici in Jharkhand. Ze betogen en suites daarbij alle grote wegen in Jharkhand af. In dit geval komen ze dus duidelijk op voor hun rechten.

Ik kan besluiten dat er evenveel nood is aan mensenrechten in Azië dan in andere delen van de wereld.

2.6.1.3.5. De interpretatie van de universaliteit van mensenrechten door non-gouvernementele organisaties (NGO's)

Op het niveau van non-gouvernementale organisaties (NGO's) lijkt de veronderstelling van universaliteit van de rechten van de mens onomstreden. Een regeringsconferentie van Aziatische staten in Bangkok in 1993 werd voorafgegaan door een bijeenkomst van Aziatische non-gouvernementele organisaties. Deze bijeenkomst resulteerde in een Bangkok NGO Verklaring over de Rechten van de Mens, die geen enkele twijfel liet bestaan over het universele karakter van deze rechten. Deze NGO's stellen dat daar waar de culturele praktijk afwijkt van universeel aanvaarde rechten van de mens, deze laatste voorrang moeten krijgen (Baehr, 1998). Zoals reeds in 2.6.1.3.4. is vermeld, bekritisieren (Aziatische) NGO's het beleid van veel Aziatische staten omtrent de universaliteit van mensenrechten. Ze hebben er dus een duidelijke mening over en nemen ook hier de taak op zich om kritiek op de overheid te leveren (cf. supra 4. voor een verdere bespreking van de rol van NGO's).

2.6.1.3.6. Mijn eigen kijk op de universaliteit van mensenrechten

Tot slot wil ik graag mijn eigen mening over de universaliteit van mensenrechten weergeven. Ik kies voor een gematigde vorm van het universalisme. Niet alle culturen vinden dezelfde waarden even belangrijk, daar ben ik van overtuigd. En het is eveneens onmogelijk om een universele rangorde van waarden te maken, zoals Freeman aangeeft (Freeman, in: Fottrell, 2000). Daarom kies ik voor een gematigd universalisme ²¹. Voor mij heeft iedereen recht op een menswaardig bestaan, om het even tot welke cultuur hij/zij behoort of welk geslacht hij/zij heeft. Iedereen maakt aanspraak op mensenrechten. Er is geen enkele cultuur waar mensenrechten volledig geëerbiedigd worden. Geen enkele cultuur heeft dus het recht om zich op dit vlak superieur te achten.

Houden mensenrechten niet in dat iedereen gelijkwaardig is? Naar mijn mening wel. Ik geloof dan ook niet dat je op basis van mensenrechten kan spreken over het minder of meer waard zijn van culturen, rassen, geslachten enzovoort. Een deel van de discussies over de universaliteit van mensenrechten is naar mijn mening dus deels naast de kwestie, want voor mij gaat het er niet om waar mensenrechten ontstaan zijn en door wie ze opgesteld zijn. Het gaat erom dat iedereen er aanspraak op kan maken.

Het is mijn overtuiging dat Aziatische waarden zoals respect voor traditie en familie, belang van het collectivisme en dergelijke verenigbaar zijn met mensenrechten! Het ene sluit het andere niet uit, er is geen contradictie tussen beide en ze kunnen dus perfect samen bestaan. Ik denk bovendien niet dat een Indisch meisje van tien dat tewerkgesteld wordt als huismeid in een rijk gezin haar rechten zal afwijzen ²² omdat het hebben van een dienstmeisje deel is van de Aziatische traditie. Ze zou ze wel kunnen afwijzen omdat ze moet werken om te overleven. Ik denk dus dat het argument dat Aziatische

---

²¹ Een radicaal universalisme zou hierbij betekenen dat in elke cultuur dezelfde waarden terug te vinden zijn en dat in elke cultuur dezelfde rangschikking van deze waarden zou bestaan.

²² Hierbij ga ik uit van de situatie waarin ze kennis heeft van haar rechten.

---

overheden mensenrechten afwijzen omdat deze niet in hun politiek beleid passen, wel eens correct zou kunnen zijn.

2.6.2. DE RELATIE TUSSEN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND EN ONDERWIJS

In deze paragraaf ga ik dieper in op de relatie tussen het IVRK en onderwijs. Hierbij bekijk ik het belang van onderwijs en de raakvlakken tussen onderwijs en het IVRK, namelijk rechten op, in en door onderwijs. Ik eindig met een slotbedenking.

2.6.2.1. HET BELANG VAN ONDERWIJS

Vaak ziet men onderwijs als het verschaffen van academische instructie binnen één of ander formeel schoolsysteem. Het IVRK echter ²³ verwijst naar een inhoud van onderwijs die veel meer elementen omvat dan de definitie hierboven aangehaald. Artikel 28 van het IVRK heeft het over basisonderwijs, secundair onderwijs, hoger onderwijs, aanwezigheid op school en reductie van het aantal drop-outs. Artikel 29 spreekt over het soort onderwijs dat kinderen voorbereidt op een actief leven als volwassenen in een vrije gemeenschap. Daarnaast wil het artikel dat onderwijs bij kinderen respect voor hun ouders, voor zijn of haar culturele identiteit, taal en waarden en voor de culturele achtergrond en waarden van anderen creëert ²⁴ (Verhellen, in: Verhellen, Van Gils, Annoot & Van Achter, 1999).

Unesco ²⁵, dé organisatie binnen de Verenigde Naties die werkt rond onderwijs, wetenschap en cultuur, hanteert volgende definitie:

“The word ‘education’ implies the entire process of social life by means of which individuals and social groups learn to develop consciously within, and for the benefit of, the national and international communities, the whole of their personal capacities, attitudes, aptitudes and knowledge. The process is not limited to any specific activities.”
(Manson & Price-Cohen, in: Hart, Price-Cohen, Fared-Erickson & Flekkøy, 2001, p. 20)

Onderwijs is dus duidelijk meer dan het verschaffen van leerinhouden. Doorheen onderwijs worden namelijk culturele tradities doorgegeven, leren kinderen een heel aantal vaardigheden, wordt kennis overgebracht, krijgen kinderen een aanzet om zich later een plekje in de maatschappij toe te eigenen, elimineert men ongeletterdheid enzovoort. Onderwijs is eveneens een instrument dat een heel belangrijke rol speelt in het kenbaar maken van kinderrechten, wat men mensenrechteneducatie noemt. Onderwijs wil kinderen daarnaast opvoeden tot personen met een eigen mening, personen die actief hun eigen standpunt verdedigen. Zo wil men ook bereiken dat kinderen opkomen voor hun eigen rechten.

Het recht op onderwijs moet bereikt worden op basis van gelijke kansen voor iedereen. Dit is echter niet het geval, vele kinderen hebben niet de kans om onderwijs te genieten. Het gebrek aan middelen is de vaakst voorkomende belemmering van gelijke kansen op onderwijs. Dit gebrek aan middelen kan zich op twee manieren uiten: een te klein budget dat door de overheid aan onderwijs toegewezen wordt en armoede van gezinnen (Hodgkin & Newell, 1998). Over de eerste reden heb ik op basis van de casestudy en het interview geen informatie. Uit een tabel uitgegeven door Unesco blijkt dat India slechts tussen 3 en 4 % van zijn Bruto Nationaal Product aan onderwijs besteedt. Een aantal landen besteedt nog minder aan onderwijs, maar een heel aantal landen doet het heel wat beter ²⁶ (Unesco, 1998). Op

---

²³ Het IVRK voorziet niet in een definitie van onderwijs. Belangrijk is eveneens erop te wijzen dat het IVRK geen poging wil doen om een basiscurriculum voor te schrijven!

²⁴ Ook andere artikels in het IVRK hebben het over onderwijs, bijvoorbeeld artikel 23 paragraaf 3. Op deze artikels ga ik hier echter niet dieper in.

²⁵ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

²⁶ De tabel kan je in bijlage 4 raadplegen.

basis van de casestudy constateer ik dat de tweede reden zeker in India aanwezig is. Zoals ik ook verder zal aangeven is armoede een heel belangrijke reden waarom kinderen thuisblijven van school. Het VN-Comité inzake de Rechten van het Kind wijst er echter ook op dat bepaalde groepen kinderen gediscrimineerd worden in het recht op onderwijs: meisjes, kinderen op het platteland, minderheidsgroepen, kinderen met een handicap en kinderen in een (jeugd)gevangenis genieten vaak geen onderwijs (Hodgkin & Newell, 1998). Ook in India zijn deze groepen duidelijk ondervertegenwoordigd op de schoolbanken (Belamy, 2004).

2.6.2.2. RAAKVLAKKEN TUSSEN ONDERWIJS EN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

De thema's onderwijs en kinderrechten raken elkaar op een drietal vlakken: het recht op, in en door onderwijs. Wanneer een staat het IVRK ratificeert, dan stelt die zijn onderwijsinstellingen voor deze drie grote taken. Gezien de comprehensiviteit van het IVRK zijn deze drie met elkaar verbonden.

2.6.2.2.1. Het recht op onderwijs

Het recht op onderwijs wordt internationaal erkend als een sociaal grondrecht. Dit recht komt aan bod in diverse mensen- en kinderrechteninstrumenten: Artikel 26 van de Universele Verklaring van de Rechten van de mens (1948) wijst op dit recht. In artikel 7 van de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind (1959) komt dit eveneens aan bod. Bovenstaande instrumenten zijn beide echter niet juridisch bindend. In artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (1966) wordt het recht op onderwijs afgedwongen. De Unesco-Conventie tegen Discriminatie in Onderwijs (1960) besteedt hier eveneens aandacht aan en gaat in artikel 4 en 5 in het bijzonder in op het non-discriminatie-principe in onderwijs. Ook in de artikels 28 en 29 van het IVRK komt het recht op onderwijs aan bod. Het recht op onderwijs wordt in deze artikels afgedwongen op basis van gelijke kansen voor iedereen. Beide artikels verplichten de verdragsluitende staten tot rechtstreekse implementatie van dit beginsel (Verhellen, in: Verhellen, Van Gils, Annoot & Van Achter, 1999 en Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

Binnen het kader van het recht op onderwijs pas eveneens de *'World Conference on Education for All'* die in maart 1990 in Jomtien (Thailand) wordt georganiseerd. Op deze bijeenkomst, waar 155 overheden aanwezig zijn, wil men de crisis in het basisonderwijs bespreken. Ook NGO's en multilaterale organisaties komen samen om ditzelfde thema de bediscussiëren. De overheidsbijeenkomst resulteert in *'The World Declaration on Education for All'* of *'The Jomtien Declaration'*. Deze Verklaring omvat tien artikels die het recht op onderwijs voor allen benadrukken. Ze duiden het zelfs niet enkel aan als een recht, maar eveneens als een noodzaak. Uit dit Jomtien-initiatief vloeide eveneens een *'Framework for Action to Meet Basic Learning Needs'* voort, een instrument om de droom van onderwijs voor allen realiteit te doen worden (Dall, in: Himes, 1995).

In dit verband wordt eveneens een special *'VN-rapporteur on the right to education'* aangesteld. Dit gebeurt voor het eerst in 1998. De rapporteur heeft een drietal taken. Vooreerst moet hij/zij jaarlijks een rapport schrijven. Daarnaast kan hij/zij een klacht indienen bij overheden met betrekking tot de naleving van het recht op onderwijs. Tot slot zal de special rapporteur ook landenbezoeken uitvoeren.

2.6.2.2.2. Het recht in onderwijs

Bij het verband tussen het IVRK en onderwijs is ook het recht in onderwijs van belang. Dit recht wordt weergegeven door artikel 28.2 van het IVRK. Ook de artikels 12 tot en met 16 van het IVRK, in het bijzonder artikel 12.2 hebben betrekking op dit onderwerp. Deze artikels handelen over het recht van het kind op vrije meningsuiting, het recht op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in situaties die het kind betreffen, het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst en het recht om met anderen samen te komen en zich te verenigen. De rechten die doorheen de artikels 12 t.e.m. 16 weergegeven worden, zijn zelfbeschikkingsrechten die ook in concrete onderwijssituaties gerespecteerd moeten worden (Verhellen, in: Verhellen, Van Gils, Annoot & Van Achter, 1999 en Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

Het recht in onderwijs kent een reactieve en een proactieve benadering. De reactieve benadering omvat het gebruik maken van kinderrechten om negatieve situaties in het onderwijs te vermijden. Zo denk ik bijvoorbeeld aan het tegengaan van lijfstraffen door middel van het hanteren van het recht in onderwijs. De proactieve benadering wil positieve situaties bevorderen. Een voorbeeld hiervan is het recht op participatie en vrije meningsuiting (Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

2.6.2.2.3. Het recht door onderwijs

Onderwijs speelt een zeer belangrijke rol in het bekend maken van kinder- en mensenrechten. De praktijk van de kinderrechten wordt voor een belangrijk stuk gedragen door het onderwijs.

Het recht door onderwijs wordt in verschillende mensen- en kinderrechteninstrumenten weergegeven. In artikel 26.2 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens wordt op dit recht gewezen. Ook artikel 10 van de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind wijst hierop. Artikel 5 van de Unesco-Conventie (1960) en artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (1966) stellen dat onderwijs moet gericht zijn op het versterken van respect voor mensenrechten. Het IVRK wijst op het recht door onderwijs in artikel 29.1.b, artikel 42 (dit artikel verplicht de verdragstaten om de principes en voorzieningen die in het Verdrag beschreven staan bekend te maken bij kinderen en volwassenen) en artikel 44.6 (dit artikel omvat de verplichting om de inhoud van de verplichte rapporten openbaar te maken in het desbetreffende land) (Verhellen, in: Verhellen, Van Gils, Annoot & Van Achter, 1999 en Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

Het recht door onderwijs kan gelijk gesteld worden aan wat men mensenrechteneducatie noemt. Deze mensenrechteneducatie omvat heel wat verschillende aspecten: de kennis die vereist is om van mensen- en kinderrechten op de hoogte te zijn, vaardigheden en attitudes die door mensenrechteneducatie ontwikkeld worden, bepaalde waarden die hierdoor bijgebracht worden (vrede, verdraagzaamheid, vriendschap,...) en sociale participatie in de maatschappij (Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

2.6.2.3. TOT SLOT

Met deze paragraaf hoop ik duidelijk gemaakt te hebben dat onderwijs een erg belangrijk rol inneemt wat betreft kinderrechten. Manson en Price-Cohen geven dit klaar en duidelijk aan:

“The key to the development of any nation is through the educating of its people. No civilised, humane or progressive society can ignore rights to schooling and education of its citizens, particularly its children. Therefore, to implement the rights of the child to a development-oriented education is a fundamental condition for improving the child’s quality of life, including spiritual and moral dimensions, and his/her ability to function fully as a constructive member of society.” (Manson & Price-Cohen, in: Hart, Price-Cohen, Fared-Erickson & Flekkøy, 2001, p. 29)

---

3. DE SITUATIE IN INDIA: ACTOREN DIE WERKZAAM ZIJN ROND DE THEMA'S KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS

In dit deel van mijn scriptie ga ik in op de situatie in India en de actoren die daar een rol spelen met betrekking tot kinderrechten en onderwijs, om op die manier de rol van NGO's in deze thema's gemakkelijker te kunnen bespreken. Hiervoor bekijk ik drie actoren of velden: non-gouvernementele organisaties, de Indische overheid en de regionale context in Azië.

In het eerste hoofdstuk bespreek ik twee non-gouvernementele organisaties, een Indische en een Belgische die in India werkt. Dit hoofdstuk is een weergave van mijn onderzoek, bestaande uit een casestudy en een interview. Het hoofdstuk situeert beide NGO's en geeft de onderzoeksvraag, het opzet en de data-analyse weer. De resultaten worden doorheen de ganse scriptie weergegeven.

Het tweede hoofdstuk gaat dieper in op de manier waarop de Indische overheid omgaat met kinderrechten en onderwijs. Ik bestudeer verschillende documenten omtrent kinderen, kinderrechten en onderwijs en plaats dit tegenover de ervaringen uit mijn onderzoek. In een korte conclusie bekijk ik eveneens de rol die de Indische overheid geeft aan NGO's.

Het laatste hoofdstuk concentreert zich op de regionale context waarin India zich bevindt, Azië, of meer bepaald Zuid-Azië. Onder de Aziatische overheden bevinden zich hardnekkige tegenstanders van het concept kinderrechten. Ze halen heel wat argumenten aan om dit concept af te wijzen. Deze problemen zorgen er eveneens voor dat het niet lukt om een Aziatisch kinderrechtenverdrag op te stellen, zoals in andere regio's wel gebeurd is, alhoewel sommige overheden en vele NGO's aangeven er behoefte aan te hebben. Deze problemen bekijk ik van dichtbij en illustreer ze eveneens met ervaringen uit mijn onderzoek. Daarnaast bespreek ik het bestaande samenwerkingsverband in Zuid-Azië: South-Asian Association of Regional Co-operation (SAARC), dat onder meer rond kinderen werkt.

3.1. NGO's

IN DIT HOOFDSTUK WIL IK DIEPER INGAAN OP ENKELE NGO'S DIE IN INDIA WERKEN EN OP DIE MANIER EEN ILLUSTRATIE VORMEN BIJ DE THEORIE DIE IN DEZE SCRIPTIE AAN BOD KOMT. DIT HOOFDSTUK BESTAAT UIT DE WEERGAVE VAN TWEE ONDERZOEKEN. HET EERSTE ONDERZOEK BETREFT EEN CASESTUDY VAN AROUSE, EEN INDISCHE NGO, WAAR IK TWEE MAANDEN VERBLEEF. HET TWEEDE ONDERZOEKJE OMVAT EEN INTERVIEW MET EEN BELGISCHE NGO DIE ONDER MEER IN INDIA WERKT, MEER BEPAALD HET VLAAMS INTERNATIONAAL CENTRUM (VIC).

Elk onderzoek wordt hieronder afzonderlijk besproken. Vooreerst wordt de NGO gesitueerd, waarna ik dieper inga op de methodologie. Hierbij komen achtereenvolgens de keuze van de onderzoeksstrategie en onderzoeksvraag, de selectie van de onderzoekseenheden, het onderzoeksontwerp en de uitvoering ervan en de methodologische kwaliteitscriteria aan bod. Vervolgens ga ik bij elk onderzoek dieper in op de data-analyse (die vrij gelijklopend is voor beide onderzoeken) en de resultaten. De resultaten van ieder onderzoek worden doorheen de scriptie weergegeven, en niet in een apart stukje. Op die manier probeer ik de duidelijkheid en leesbaarheid van de resultaten te verhogen. Ik ga tot slot ook in op de beperkingen van ieder onderzoek.

3.1.1. CASESTUDY: EEN LOKALE NGO

Dit eerste onderzoek betreft een verblijf van twee maanden in een Indische NGO, Arouse, die gelegen is in de staat Jharkhand²⁷. De resultaten van dit onderzoek beperken zich dus voornamelijk tot deze ene staat, met uitzondering van die resultaten waarbij specifiek aangegeven wordt dat het om de staat Chhattisgarh (waar ik een vijftal dagen verbleven ben) of de stad Calcutta (die in de staat West-Bengalen ligt en waar ik één week verbleven heb) gaat²⁸.

3.1.1.1. SITUERING AROUSE

3.1.1.1.1. Arouse als NGO

Arouse staat voor Animation Rural Outreach Service, en gaat officieel van start in 1978 als de 'Social Outreach' vleugel van de Sint-Ignatius High School, in Gumla – een klein dorp in de Indische staat Jharkhand. Alles begint met een alfabetisatie-project in 30 centra voor de ongeletterde tribals van de naburige dorpen. In juli 1993 wordt Arouse erkend als NGO door de Indische overheid.

Door de jaren heen ontwikkelt Arouse een duidelijk onderscheiden ideologie. In een land waar conflicten tussen groeperingen schering en inslag zijn, heeft de organisatie een duidelijk karakter, zichtbaar in de samenstelling van de Algemene Staf (Central Executive) waar Hindoes, Moslims, Sarnas (Christenen die geen deel uitmaken van een tribal) en Christenen zij aan zij werken aan de realisatie van eenzelfde doel. Arouse geeft prioriteit aan de bewustmaking van de arme tribalbevolking. Het benadrukt de noodzaak van een participatorische benadering om tot een ondersteunende ontwikkeling te komen.

Arouse speelt een significante rol in het gebied aangezien ze tal van projecten leidt die de arme bevolking ten goede komen. Arouse wordt door de bevolking dan ook beschouwd als een echte bondgenoot.

---

²⁷ In bijlage 5 is een kaartje van India terug te vinden, zodat de ligging van Jharkhand binnen een ruimer kader duidelijk is.

²⁸ Beide plaatsen worden ook aangeduid op de kaart in bijlage 5. In de staat Chhattisgarh duid ik de stad Ambikapur aan, een stad die behoorlijk dicht ligt bij Dhanwar, de plaats waar het VIC werkt.

Vooraleer dieper in te gaan op het Integrated Tribal Balwadi Programme (ITBP), het project waaraan ik het grootste deel van mijn verblijf meegewerkt heb, schets ik heel kort de andere programma's die in Arouse lopen. Een meer uitgebreide bespreking van deze ontwikkelingsprogramma's is in bijlage 6 terug te vinden. Er is een programma omtrent volwasseneneducatie, het kweken van veestapels, het ontwikkelen van irrigatiesystemen, het bijbrengen van verschillende rechten en wetten aan de tribals. Er zijn zelfhulpgroepen die functioneren als een soort primitieve bank, er zijn bewustmakingsprogramma's rond voeding en gelijkheid der seksen en dergelijke, er bestaat een programma om de tribals bewust te maken van hun culturele patrimonium, er zijn projecten die zich richten op het vervaardigen van zijde en sari's en projecten rond het bereiden van voedingswaren, er worden trainingen omtrent gezondheidszorg georganiseerd en er worden werktrainingen gegeven.

3.1.1.1.2. Het Integrated Tribal Balwadi Programme (ITBP)

Tijdens mijn verblijf in India heb ik kennisgemaakt met de NGO in zijn geheel en dus met de verschillende programma's, maar ik heb me in hoofdzaak op het ITBP toegelegd. Dit project, dat in 1983 van start is gegaan, is een voorschoolse kindertuin waar kleuters tussen 2,5 en 5 jaar terechtkunnen (een foto van één van de voorschoolse kleutertuintjes in India is in bijlage 7 terug te vinden. In wat volgt kader ik het project door de doelen van het project samen te vatten, in te gaan op de sociale en maatschappelijke achtergrond en door de werking van de balwadi's of kindertuinen van dichterbij te bekijken.

Doelen:

- In nauwe samenwerking met de ouders en het dorpscomité kinderen tussen 2.5 en 5 jaar verzamelen om hen voor te bereiden op het formeel onderwijs. Dit door het aanbieden van een leersituatie die volledig ingebed is in de cultuur en die de volledige ontwikkeling ten goede komt.
- Het aanleren van de basisprincipes van een gezond leven aan de kinderen.
- De fysieke, mentale, psychische, sociale en emotionele ontwikkeling van de kinderen bevorderen.
- De taal- en de culturele ontwikkeling van de kinderen verder vormen.
- De ouders en vrouwengroepen aanleren hoe een uitgebalanceerd en proteïnerijk dieet klaar te maken.
- Het dorp structureren (dorpscomité, zelfhulpgroepen, jeugdclubs,...) en de dorpsbewoners aanmoedigen te werken aan de 'uplift' van de dorpsgemeenschap en het verkrijgen van sociale verandering.

Sociale Achtergrond:

De mensen uit de dorpen zijn voornamelijk arme tribalen, landbouw is hun grootste bron van inkomen. Aangezien men niet beschikt over degelijke irrigatiefaciliteiten, is de oogst sterk afhankelijk van de regen (enkel tussen juni en september). Geen oogst betekent weinig te eten en een karig inkomen. Sommige families hebben enkele geiten en kippen.

De armste gezinnen leven van het hakken en verkopen van brandhout uit de jungle. 90% leeft onder de armoedegrens en bezit enkel een klein stukje land dat in vele gevallen onvruchtbaar is.

Achtergrond met betrekking tot onderwijs:

In de streek rond Gumla is de onderwijssituatie ietwat beter, dankzij de talrijke inspanningen die de voorbije honderd jaar geleverd werden door de katholieke missies. Een netwerk van basisscholen is uit de grond gerezen, wat het mogelijk maakt om het gemiddelde tribale kind in te schrijven in het formeel onderwijs. Toch is het nog steeds niet zo makkelijk voor de tribale kinderen om school te lopen. Ze worden vaak door hun ouders van school weggehouden om te helpen bij het verzamelen van brandhout of de wacht te houden bij het vee.

Werkmethode:

Het werkveld van het project bedraagt meer dan 100 km², aan beide zijden van het hoofdbureau in het centrum van Gumla. Het bestaat uit 25 afgelegen dorpen die worden onderverdeeld in blokken van het Gumladistrict. Een blok is een administratieve eenheid en bevat in theorie zo'n 100.000 inwoners. Blokken zijn onderverdeeld in panchayats en een panchayat bevat verschillende dorpen.

Bij het selecteren van deze dorpen heeft Arouse zich laten leiden door 2 criteria:

- de werkelijke behoefte van het dorp
- de bereidheid om zelf iets bij te dragen tot de motivatiecampagne gedragen door Arouse en haar nationale geletterdheidscentra en andere ontwikkelingsprojecten

Een balwadi is gesitueerd op een centrale plaats in het dorp, makkelijk bereikbaar voor de kinderen. Speciale aandacht gaat uit naar het zoeken van een veilige en beschermende plaats. Idealiter zijn de kinderen in de balwadi tussen 2.5 en 5 jaar. In een centrum zijn gemiddeld 40 tot 45 kinderen ingeschreven onder supervisie van één balsewika (leerkracht) en één sahayika (assistente). Met uitzondering van de vakanties werkt een balwadi 5 uur per dag. Een supervisor is verantwoordelijk voor het houden van toezicht op het project. Zij wordt hierbij ondersteund door de 'project officer'.

Activiteiten:

Het doel van de voorschoolse educatie is geschikte omgevingsfactoren verschaffen die de fysieke, mentale, emotionele, morele en sociale groei van de kinderen bevorderen. Het leerproces in de balwadi's is informeel en biedt plezier en ontspanning. De activiteiten zijn welvoerdzaam zodat de kinderen een gevoel van regelmaat en discipline ontwikkelen. Sommige activiteiten worden gerelateerd aan progressieve veranderingen in de tribale gemeenschap. Naast het alfabet leren de kinderen in groep spelen, zingen, dansen, tekenen enz.

Gezondheidszorg:

Elke dag wordt een proteïnerijk middagmaal bereid door de sahayika, aangeboden aan alle kinderen die schoollopen in de balwadi's. Over de jaren heen heeft Arouse geleerd dat indien de noodzakelijke proteïnen voor de ontwikkeling van de hersencellen ontbreken, alle andere pogingen om de kinderen te ontwikkelen, hoe intensief en goedbedoeld ook, uiteindelijk tot niets leiden.

De verpleegster beschikt over een preventief gezondheidsplan dat, naast een intensieve gezondheidstraining voor een aantal strategisch uitgekozen vrouwen uit de dorpen, infosessies voor de ouders bevat.

De verpleegster brengt ook een bezoek aan de kindertuinen wanneer kinderen ziek zijn. Normaal gezien wordt medicatie verstrekt in het dorp zelf, maar de moeilijke gevallen worden doorverwezen naar een dokter. De verpleegster houdt twee maal per jaar een medisch onderzoek bij alle kinderen. Ondervoede kinderen krijgen vitamines. Ziektes worden bij voorkeur behandeld met lokaal verkrijgbare homeopathische medicatie.

De kwalificatie van het personeel dat in het programma betrokken is en de evaluatie en opvolging van het project zijn in bijlage 8 te raadplegen.

3.1.1.2. METHODOLOGIE

3.1.1.2.1. Onderzoeksstrategie en onderzoeksvraag

De onderzoeksstrategie waar ik in dit onderzoek voor kies is de techniek van de casestudy²⁹. Vooraleer de gebruikte onderzoeksstrategie nader te verklaren, sta ik stil bij de onderzoeksvraag.

---

²⁹ Andere vaak voorkomende termen zijn veldonderzoek, gevalsonderzoek, gevalsstudie enzovoort.

Ik vertrek vanuit de doelstelling om de manier waarop verschillende actoren in India omgaan met kinderrechten en onderwijs in kaart te brengen. Hierbij besteed ik ook aandacht aan de positie die deze actoren ten opzichte van elkaar aannemen: spreken ze elkaar tegen, vullen ze elkaar aan, overlappen ze elkaar? Dit brengt me tot volgende onderzoeksvraag:

'Op welke manier gaan verschillende actoren in India (zowel de overheid als NGO's) om met kinderrechten en onderwijs?'

Deze onderzoeksvraag is globaal en oriënterend, wat volgens Maso en Smaling de ideale startpositie is voor een casestudy (Maso & Smaling, 1998). De onderzoeksvraag werd in de loop van het onderzoek verfijnd.

Deze globale onderzoeksvraag wordt het best al explorerend uitgewerkt, naar mening van Maso en Smaling (Maso & Smaling, 1998). Daarnaast heeft ze exclusief betrekking op een bepaalde concrete situatie of groep, namelijk India. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat me gedurende een bepaalde periode onderdompelen in de Indische cultuur de beste manier is om deze informatie te verzamelen. Vandaar kies ik voor een verkennende of explorerende casestudy.

Swanborn definieert een casestudy als volgt:

"De bestudering van een sociaal verschijnsel door middel van het kiezen van:

- *één of enkele voorbeelden*
- *die bestudeerd worden in hun natuurlijke omgeving*
- *en wel gedurende een bepaalde periode*
- *waarbij diverse databronnen gebruikt worden*
- *en de onderzoeker gericht is op gedetailleerde beschrijving, interpretatie en verklaring, waarbij veel aandacht wordt gegeven aan de beschrijvingen, interpretaties en verklaringen die verschillende (categorieën van) betrokkenen in het sociale proces verschaffen*
- *en de verschillende zienswijzen met elkaar geconfronteerd worden*
- *waarbij soms – als het veranderingsgericht onderzoek betreft – gepoogd wordt 'de neuzen dezelfde kant op te krijgen' teneinde aan een gewenste verandering een breed draagvlak te verschaffen."* (Swanborn, 1996, p. 29)

Hutjes en van Buuren omschrijven de casestudy kort en bondig als de intensieve bestudering van een verschijnsel binnen zijn natuurlijke situatie, zodat de verwevenheid van relevante factoren behouden blijft (Hutjes & van Buuren, 1992).

3.1.1.2.2. Selectie onderzoekseenheden

Praktisch gezien is het onmogelijk om toegang te krijgen tot beide actoren die in mijn onderzoeksvraag aan bod komen, namelijk een Indische NGO en dat deel van de Indische overheid dat rond kinderrechten en onderwijs werkt. Hiervoor ontbreekt het me aan tijd en geld. Daarom kies ik ervoor om me te verdiepen in één Indische NGO. Mijn overtuiging is dat ik doorheen de studie van een Indische NGO ook wat te weten zal komen over de verhouding van de Indische overheid tot de thema's kinderrechten en onderwijs. Ik ga op zoek naar NGO's die in India gevestigd zijn en die werken rond de thema's kinderrechten en onderwijs. Swanborn wijst er eveneens op; de toegang tot de groep is het eerste probleem (Swanborn, 1987). Ik moet dus op zoek gaan naar een NGO die bereid is mee te werken en waar ik gedurende een bepaalde periode kan verblijven. Na veel zoekwerk kom ik in contact met de Belgische Pater Paul Van Nuffel, die in India de NGO Arouse opgestart heeft.

Voor de keuze van mijn onderzoekseenheden maak ik dus gebruik van zowel pragmatische als theoretische selectiecriteria. De pragmatische criteria afstand, tijd en geld zorgen ervoor dat ik slechts één Indische NGO kan bestuderen. De theoretische criteria (het werken rond onderwijs en het werken rond kinderrechten) helpen me bij het kiezen van een Indische NGO.

3.1.1.2.3. Onderzoeksontwerp en uitvoering

Paul Van Nuffel was bereid om me samen met een medestudente gedurende twee maanden in Arouse te ontvangen. De onderzoeksperiode ging door in september en oktober 2003 en viel samen met mijn stage in de tweede licentie, vandaar dat ik samen met een medestudente naar India ben getrokken ³⁰.

DE KEUZE VOOR EEN VERKENNENDE CASESTUDY ZORGT ERVOOR, ZOALS SWANBORN HET VOORSCHRIJFT, DAT IK DE ONDERZOEKSPROCEDURES ZO WEINIG MOGELIJK VOORAF VASTLEG EN DAT IK ME LAAT LEIDEN DOOR WAT OM ME HEEN GEBEURT (SWANBORN, 1996). SWANBORN WIJST ER EVENEENS OP DAT DE VOORNAAMSTE BRONNEN WAARVAN IN CASESTUDY'S GEBRUIK WORDT GEMAAKT OBSERVATIE, INFORMANTEN EN DOCUMENTEN ZIJN (SWANBORN, 1996). IN MIJN CASESTUDY MAAK IK VAN ELK VAN DEZE DATABRONNEN GEBRUIK. HIERONDER VERDUIDELIJK IK ZE STUK VOOR STUK.

Een eerste databron is de participerende observatie. Braster schetst dat er bij participerende observatie vier situaties en bijhorende rollen denkbaar zijn. Ik kies ervoor om bepaalde activiteiten te observeren en hierbij contacten met de deelnemers te onderhouden ³¹ (Braster, 2000). De keuze hiervoor gebeurt alweer op basis van pragmatische redenen. Ik beheers noch het Hindi, de Indische nationale taal, noch het Sadri, de lokale taal in Jharkhand. Enkel de rijke lagen van de Indische bevolking kennen Engels. Bijgevolg kan ik niet participeren in de kleuterschooltjes. Het continu beschikken over een tolk is onmogelijk. Vandaar dat ik ervoor kies om bepaalde activiteiten te observeren en contacten met deelnemers te onderhouden (indien er een tolk is voor contacten met de armere bevolkingsgroepen of kastes). Alle ervaringen en observaties schrijf ik zorgvuldig neer in een dagboek. Hiervoor neem ik minstens één keer per dag ruimschoots de tijd.

Informanten vormen een tweede databron. Zoals hierboven reeds aangegeven is, vormt de taal soms een probleem. Toch heb ik gedurende die twee maanden vaak gesprekken met inwoners gehad, zowel mensen die binnen Arouse werken als mensen die met de projecten in aanraking komen en mensen die helemaal niets met Arouse te maken hebben. Omwille van de verkennende onderzoeksvraag was het moeilijk om vooraf vragen op te stellen met het oog op het afnemen van interviews. Ik heb dus het principe van het open, vrije en informele gesprek toegepast. Hieronder verstaan Hutjes en van Buuren die gesprekken die geen vooraf vastgestelde set van vragen bevatten (Hutjes & van Buuren, 1992). Deze gesprekken neem ik niet op op bandopnemer, maar ik noteer de essentie van het gesprek in het dagboek waarover in bovenstaande alinea reeds sprake is.

EEN DERDE EN LAATSTE DATABRON DIE IK GEBRUIK ZIJN DOCUMENTEN. AROUSE BESCHIKT OVER EEN BIBLIOTHEEK, MET INDISCHE PUBLICATIES IN VERBAND MET KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS. DAARNAAST HEEFT AROUSE EEN AANTAL FOLDERTJES EN BROCHURES UITGEGEVEN WAARIN ONDER ANDERE HUN VISIE EN WERKING BESCHREVEN STAAN. INZICHTEN UIT DEZE DOCUMENTEN WORDEN TIJDENS DE PERIODE IN INDIA EVENEENS IN HET DAGBOEK GENOTEERD. TERUG IN BELGIË GA IK BOVENDIEN IN DE UNICEF-BIBLIOTHEEK IN BRUSSEL OP ZOEK NAAR DOCUMENTEN VAN DE INDISCHE OVERHEID OMTRENT KINDERRECHTEN EN/OF ONDERWIJS.

---

³⁰ Zij is echter niet betrokken in het onderzoek naar aanleiding van deze scriptie.

³¹ De drie andere mogelijke situaties en rollen die Braster aanduidt zijn:

- Het als onderzoeker deelnemen aan bepaalde activiteiten, en daarbij het niet op de hoogte stellen van de andere deelnemers aan die activiteiten.
  - Het als onderzoeker deelnemen aan bepaalde activiteiten met medeweten van de andere deelnemers aan die activiteiten.
  - Het als onderzoeker observeren van bepaalde activiteiten zonder enig contact met de deelnemers aan die activiteiten te hebben (Braster, 2000).
-

3.1.1.2.4. Methodologische kwaliteitscriteria

MASO EN SMALING DEFINIËREN DE METHODOLOGISCHE KWALITEIT VAN EEN ONDERZOEK ALS DE ARGUMENTATIEVE OVERTUIGINGSKRACHT VAN DE ONDERZOEKSCONCLUSIES (MASO & SMALING, 1998). OM DE METHODOLOGISCHE KWALITEIT VAN MIJN ONDERZOEK TE VERGROTEN, HEB IK GEPROBEERD OM ENKELE MAATREGELEN TE TREFFEN DIE HIERONDER WEERGEGEVEN WORDEN.

1. Validiteit

Validiteit wordt opgevat als de afwezigheid van systematische vertekeningen. Men vraagt zich af of men wel meet wat men wil meten. Ik maak een onderscheid tussen externe en interne validiteit. De externe validiteit is de generaliseerbaarheid van de resultaten van het onderzoek naar andere personen, fenomenen, situaties en tijdstippen. De interne validiteit of de validiteit binnen het onderzoek beschrijft de correctheid van de conclusies: zijn de vastgestelde relaties tussen theoretische concepten en de werkelijkheid wel juist? De interne validiteit van een onderzoek kan verhoogd worden door verschillende vormen van triangulatie toe te passen. Triangulatie wil de kennis en het inzicht vergroten door vanuit verschillende bronnen gegevens te verzamelen. Hier hanteren we vier vormen van triangulatie: data-triangulatie, onderzoekerstriangulatie, methodetriangulatie en theoretische triangulatie. Datatriangulatie betekent dat meerdere databronnen gebruikt worden. Onderzoekerstriangulatie betreft meerdere onderzoekers bij de interpretatie van de onderzoeksresultaten. Methodetriangulatie houdt in dat meerdere methoden, zowel kwalitatief als kwantitatief, worden gebruikt. Theoretische triangulatie tot slot interpreteert verzamelde onderzoeksgegevens vanuit verschillende theoretische invalshoeken.

a. Externe validiteit

Het is heel duidelijk niet de bedoeling van de casestudy om de resultaten te generaliseren! In het bijzonder mijn casestudy heeft niet de bedoeling te veralgemenen. Ik wil vooral de theorie in deze scriptie verduidelijken. Toch heb ik, om vergelijkbaarheid te bekomen, heel nauwkeurig beschreven wat de technieken van dataverzameling geweest zijn, hoe ik de resultaten verwerkt heb, welke plaats ik in het onderzoek ingenomen heb, wat de minpunten aan mijn onderzoek zijn enzovoort.

b. Interne validiteit

In mijn casestudy heb ik niet gewerkt met op voorhand vastgelegde theorieën en werkwijzen. Dit zorgt ervoor dat het onderzoek bij momenten vrij subjectief kan geweest zijn en dat het mogelijk is dat ik als onderzoeker vooroordelen heb, ook al heb ik me daarvoor behoed. Ik ben bovendien de enige onderzoeker, wat ervoor zorgt dat ik niet kan vergelijken met andere onderzoekers. Om de interne validiteit te verhogen heb ik telkens zo snel mogelijk observaties genoteerd, indien mogelijk dus meerdere keren per dag, zodat geen herinneringseffecten of later optredende interpretaties kunnen spelen. De interne validiteit van mijn onderzoek is dus niet hoog. Het is ook moeilijk om met de middelen die voorhanden zijn een explorerende casestudy te doen die intern voldoende valide is; er kunnen geen meerdere onderzoekers betrokken worden en er kan maar één casestudy uitgevoerd worden.

In mijn casestudy heb ik data-triangulatie en theoretische triangulatie toegepast. De methodetriangulatie en de onderzoekstriangulatie komen er niet in aan bod.

Data-triangulatie komt in mijn onderzoek voor aangezien ik gebruik gemaakt heb van meerdere databronnen: zowel observatie als gesprekken en documenten (cf. 3.1.1.2.3.). Ook de theoretische triangulatie is aanwezig, aangezien ik de casestudy inpas in de verschillende ideeën, theorieën en gedachten die ik in mijn thesis aan bod laat komen.

---

2. Betrouwbaarheid

ONDER BETROUWBAARHEID VERSTAAT MEN DE AFWEZIGHEID VAN VERTEKENINGEN VAN HET OBJECT VAN STUDIE. CONCREET GAAT HET HIERBIJ OM DE HERHAALBAARHEID VAN TUSSEN- EN EINDRESULTATEN VAN HET ONDERZOEK. OOK HIER MAAK IK EEN ONDERSCHIED TUSSEN EXTERNE EN INTERNE BETROUWBAARHEID. DE EXTERNE BETROUWBAARHEID IS DE HERHAALBAARHEID VAN HET VOLLEDIGE ONDERZOEK DOOR ANDERE ONDERZOEKERS IN DEZELFDE SITUATIE, MET HETZELFDE ONDERZOEKSOPZET EN MET DEZELFDE METHODEN EN TECHNIEKEN. INTERNE BETROUWBAARHEID IS DE BETROUWBAARHEID BINNEN EEN ONDERZOEK, WAARBIJ HERHAALBAARHEID WORDT GEZIEN ALS DE OVEREENSTEMMING TUSSEN DE LEDEN VAN HET ONDERZOEKSTEAM.

A. EXTERNE BETROUWBAARHEID

EIGEN AAN PARTICIPERENDE OBSERVATIE IS DAT HET GAAT OM SITUATIES DIE SPONTAAN ZIJN, DIE NIET DOOR DE ONDERZOEKER GECREËRD ZIJN. HET ZAL DUS HEEL MOEILIK ZIJN OM HET ONDERZOEK TE HERHALEN EN DEZELFDE SITUATIES EN ERVARINGEN TE BEKOMEN. IK PROBEER DE EXTERNE BETROUWBAARHEID VAN MIJN ONDERZOEK TE VERHOGEN DOOR GEDETAILLEERD WEER TE GEVEN WAT DE INFORMANTEN, DE SOCIALE CONTEXT, DE GEKOZEN WERKMETHODE EN DE THEORETISCHE ACHTERGROND IS.

B. INTERNE BETROUWBAARHEID

AANGEZIEN IK DE ENIGE ONDERZOEKER BEN IN DIT ONDERZOEK, IS ER GEEN OVEREENSTEMMING TUSSEN DE LEDEN VAN HET ONDERZOEKSTEAM EN KAN IK NIET TE RADE GAAN BIJ DE ANDERE LEDEN. TIJDENS MIJN VERBLIJF IN INDIA WAS ER ECHTER WEL EEN MEDESTUDENTE MEE, WAARBIJ IK STEEDS TERECHT KON MET VRAGEN EN ONZEKERHEDEN OMTRENT MIJN ONDERZOEK. DIT VERHOOGT DE INTERNE BETROUWBAARHEID ENIGSZINS. DAARNAAST PROBEER IK DE INTERNE BETROUWBAARHEID TE VERHOGEN DOOR TIJDENS HET NOTEREN IN MIJN DAGBOEK EEN DUIDELIJK ONDERSCHIED TE MAKEN TUSSEN BESCHRIJVINGEN EN FEITEN EN MIJN EIGEN INTERPRETATIE VAN DEZE FEITEN EN SITUATIES. MASO EN SMALING GEVEN AAN DAT HET GEBRUIK VAN DE COMPUTER VOOR VERWERKING EN ANALYSE DE INTERNE BETROUWBAARHEID VERHOOGT (MASO & SMALING, 1998). OOK DIT HEB IK IN MIJN ONDERZOEK TOEGEPAST AANGEZIEN HET CODEREN DOOR MIDDEL VAN HET PROGRAMMA MICROSOFT WORD GEBEURT.

3.1.1.3. DATA-ANALYSE EN RESULTATEN

Het dagboek en het theoretische luik van deze scriptie zijn het datamateriaal op basis waarvan de data-analyse gedaan wordt.

Op basis van het theoretische deel van mijn scriptie stel ik een boomstructuur op die alle thema's bevat die in dit luik aan bod komen (deze boomstructuur kan je in bijlage 9 terugvinden). Vervolgens worden fragmenten uit het dagboek thematisch gecodeerd op basis van deze boomstructuur.

Ik kies voor deze manier van werken omdat de data van mijn onderzoek (een dagboek en het theoretische materiaal) zich daar het beste toe lenen. Met een dergelijke onderzoeksstrategie werk je naar mijn aanvoelen het beste.

De resultaten van het onderzoek worden doorheen de gehele scriptie weergegeven. Er wordt telkens duidelijk aangegeven dat het om een voorbeeld uit de casestudy gaat. Op die manier wordt de theorie onmiddellijk met een voorbeeld verduidelijkt.

3.1.1.4. BEPERKINGEN CASESTUDY

De casestudy is vroeg gekomen. Dit is positief, volgens bijvoorbeeld Maso en Smaling, aangezien een casestudy zich er perfect toe leent om een thema waar je nog niet veel over weet uit te diepen (Maso & Smaling, 1998). Een nadeel is echter dat ik niet alle aspecten die in het theoretisch deel aan bod komen

---

bevraagd of teruggevonden heb in mijn casestudy. Dit probleem heb ik proberen op te vangen door het Vlaams Internationaal Centrum te bevragen (cf. supra 3.1.2.). Op die manier heb ik het nadeel dus perfect kunnen compenseren.

Ik wil er waakzaam voor zijn dat binnen mijn casestudy de armere Indische bevolkingsgroepen soms ondervertegenwoordigd zijn door het taalprobleem. De rijkere bevolkingsgroepen in India spreken Engels. Met hen kon ik wel praten zonder de hulp van iemand anders in te roepen.

3.1.2. BEVRAGING VLAAMS INTERNATIONAAL CENTRUM (VIC)

Om het probleem op te vangen omtrent het feit dat de periode in India plaatsgevonden heeft vóór de afwerking van het theoretische luik, heb ik een Belgische NGO, die ook in India en andere Aziatische landen werkt, bevraagd omtrent een aantal thema's uit het theoretische deel van mijn scriptie.

3.1.2.1. SITUERING VIC

Het Vlaams Internationaal Centrum werd opgericht in 1974 en als NGO erkend door de Belgische overheid. De voornaamste taak van het VIC is het verlenen van steun aan initiatieven in ontwikkelingslanden.

De hoofdzetel bevindt zich in Brussel, maar het VIC stuurt mensen uit naar alle landen waar het werkzaam is, zijnde: India, de Filipijnen, Palestina, Koerdistan, Kongo, Mauritanië, Marokko, Chili en Brazilië. De thema's waarin men zich verdiept zijn straatjongeren, kindsoldaten, slums, tribals, kasten, enzovoort.

Met lokale, gelijkgestemde organisaties werkt het VIC samen om gemarginaliseerde volkeren en groepen op weg naar ontwikkeling te helpen. Ze willen deze volkeren enkel ondersteunen, zélf moeten ze verbetering verwezenlijken. Op die manier wil het VIC ze laten aansluiten bij de ontwikkeling in de wereld. Het gaat om meer dan financiële steun. Het belangrijkste voor het VIC is dat de lokale bevolking zijn lot in eigen handen neemt en zelf activiteiten opstart om het proces van ontwikkeling op gang te brengen. Vorming en bewustmaking op sociaal, economisch en cultureel vlak staan dus centraal.

Tijdens mijn verblijf in India ben ik in contact gekomen met de afgevaardigde van het Vlaams Internationaal Centrum in India, namelijk Geert Maes. Ik ben in een vakantieperiode van de Arouseploeg een vijftal dagen op bezoek geweest in Dhanwar, een plekje in Chhattisgarh, één van de armste staten in India. Dhanwar ligt in het hart van de Chhattisgarhse jungle ³². Er wonen voornamelijk tribals, wiens positie erg zwak is. Het Vlaams Internationaal Centrum heeft op die plaats een scholencomplex gebouwd en op die manier vele kinderen de kans gegeven onderwijs te genieten. Het VIC zorgt eveneens voor Belgische mensen die maandelijks een financiële bijdrage leveren om dit alles mogelijk te maken. Ter illustratie hiervan een fragmentje uit mijn dagboek:

"Een kolonie gebouwen rijst plotseling uit het niks op. Ongelooflijk hoe dit hier, in het hartje van de jungle, kan ontstaan.

Het Dhanwar-complex bestaat uit een dispensarium, een school (kleuter, lager en middelbaar), een internaat en het Koraku-project. Een 1000-tal kinderen uit de omliggende dorpen lopen hier school en verblijven in het internaat. Hiervoor hoeven de ouders niks te betalen, om de eenvoudige reden dat de school anders leeg zou zijn, de tribals hebben hier het geld niet voor. Bijna ieder kind is geadopteerd door een Belgische familie. Deze betaalt €100 per jaar voor de voeding, de schoolboeken, een paar slippers en wat kleren voor het kind. Het Koraku-project is gericht naar de Koraku's, één van de armste tribale stammen in India. Tot voor 25 jaar leefden deze mensen als jagers-verzamelaars in de jungle, een huis of een stuk land hadden ze niet. De Indische overheid verbodt 'het in de jungle wonen'. Sedertdien leven de Koraku's ver beneden de armoedegrens in hutjes aan de voet van de bergen waartussen Dhanwar gevestigd is". ³³

---

³² Het kaartje in bijlage 5 duidt ook de ligging van Chhattisgarh aan.

³³ Foto's van Koraku's en hun woning en het schoolcomplex in Dhanwar kan je in bijlage 10 raadplegen.

3.1.2..2. METHODOLOGIE

3.1.2.2.1. Onderzoeksstrategie en onderzoeksvraag

Door middel van een interview wil ik te weten komen op welke manier een Belgische NGO die in Azië werkt rond de thema's kinderrechten en onderwijs omgaat met en ervaring heeft met thema's die in wetenschappelijke literatuur omtrent kinderrechten in Azië aan bod komen (cf. supra 3.3.). Daarnaast vraag ik me af of deze NGO geconfronteerd wordt met de ethische dilemma's waarmee NGO's volgens Bell en Carens geconfronteerd worden (cf. supra 4.5.3.) Ik kom dus tot volgende onderzoeksvragen:

- Op welke manier heeft de betreffende NGO ervaring met thema's die in wetenschappelijke literatuur omtrent kinderrechten in Azië aan bod komen?
- Wordt deze NGO geconfronteerd met de ethische dilemma's van Bell en Carens?

Deze onderzoeksvragen zijn beide heel concrete vragen die duidelijk voortvloeien uit een literatuurstudie en eerder onderzoek (namelijk de casestudy).

Om op deze vragen een antwoord te formuleren kies ik ervoor om een interview af te nemen. Deze keuze maak ik aangezien ik beschik over een aantal vooropgestelde thema's waarover ik meer te weten wil komen. Idealiter interview ik zo veel mogelijk NGO's. Wegens gebrek aan tijd is dit echter niet haalbaar (cf. supra 3.1.2.2.2.).

3.1.2.2.2. Selectie onderzoekseenheden

Net zoals bij de casestudy maak ik gebruik van zowel pragmatisch als theoretische selectiecriteria voor de keuze van mijn onderzoekseenheden. Omwille van pragmatische redenen (geld, afstand en tijd) moet ik een Belgische NGO kiezen. Ik vind het echter heel belangrijk dat het een NGO is die in India, en minimum één ander Aziatisch land werkt. Bovendien is het ook heel belangrijk dat de NGO in kwestie op een bepaalde manier met kinderrechten bezig is. Daarnaast kies ik ook voor een NGO die in India een project met betrekking tot onderwijs heeft.

Op basis van deze selectiecriteria komt ik tot een aantal NGO's, waaronder het VIC. Voor mij is het een meerwaarde dat ik één project van het VIC reeds van heel dichtbij gezien heb, daarom is mijn keuze voor het VIC al snel gemaakt.

Na het opnemen van contact met het VIC (zowel via email als telefonisch) heb ik een gesprek geregeld met Erwin Lehnen, programmacoördinator van de Filippijnen en Brazilië. Een gesprek met Geert Maes, de afgevaardigde van het VIC in India, was onmogelijk aangezien hij in India verblijft en er in de periode waarin hij in België verbleef geen tijd meer was voor een gesprek.

3.1.2.2.3. Onderzoeksontwerp en uitvoering

De gebruikte databronnen in dit mini-onderzoek zijn zowel documenten als een interview. De documenten bestaan uit het theoretische deel van mijn scriptie en het dagboek uit de casestudy, op basis waarvan de vragen voor het interview opgesteld zijn (de vragen zijn bijgevoegd in bijlage 11). De tweede databron is het interview. Erwin Lehnen, de geïnterviewde, kreeg vooraf de vragen via email toegestuurd, zodat hij die op voorhand kon doornemen en eventueel kon overleggen met collega's. Het gaat om een semi-gestructureerd open interview. De open vragen worden vooraf opgesteld, in een welbepaalde volgorde. Deze volgorde kan echter wijzigen, op basis van de antwoorden van de respondent. Het interview wordt volledig opgenomen op bandopnemer en achteraf letterlijk uitgetypt.

3.1.2.2.4. Methodologische kwaliteitscriteria

DE METHODOLOGISCHE KWALITEITSCRITERIA DIE IK HANTEER BLIJVEN DEZELFDE ALS IN DE CASESTUDY. IK WIL HIER ECHTER BIJ OPMERKEN DAT HET NIET DE BEDOELING IS VAN DIT INTERVIEW OM EEN VOLWAARDIG ONDERZOEK TE ZIJN. IK WIL ENKEL DE THEORIE ILLUSTREREN AAN DE HAND VAN EEN PRAKTIJKVOORBEELD.

1. VALIDITEIT

A. EXTERNE VALIDITEIT

DE STEEKPROEF IN DIT INTERVIEW IS VEEL TE KLEIN OM DE RESULTATEN TE KUNNEN GENERALISEREN NAAR EEN GROTERE GROEP VAN NGO'S DIE ROND DEZELFDE THEMA'S WERKEN. MAAR, ZOALS HIERBOVEN REEDS VERMELD, HET IS NIET MIJN BEDOELING OM TE GENERALISEREN. IK WIL ENKEL ILLUSTREREN.

B. INTERNE VALIDITEIT

DE INTERNE VALIDITEIT VAN DIT DEEL VAN HET ONDERZOEK HEB IK VERHOOGD DOOR HET GESPREK LETTERLIJK UIT TE TYPEN EN DOOR DE VRAGEN OP TE STELLEN OP BASIS VAN RESULTATEN EN THEORIEËN VAN ANDERE ONDERZOEKERS. ONDANKS HET FEIT DAT IK SLECHTS ÉÉN NGO BEVRAAG, DOE IK EEN INSPANNING OM DE INTERNE VALIDITEIT ZO HOOG MOGELIJK TE HOUDEN.

2. BETROUWBAARHEID

A. EXTERNE BETROUWBAARHEID

NET ALS DE CASESTUDY, IS IN DIT DEEL VAN HET ONDERZOEK ZORGVULDIG GERAPPORTEERD OVER DE MANIER VAN WERKEN EN DERGELIJKE. BIJGEVOLG IS HET VOOR ANDERE ONDERZOEKERS WEL DEGELIJK MOGELIJK OM HET INTERVIEW TE HERHALEN IN DEZELFDE OMSTANDIGHEDEN.

B. INTERNE BETROUWBAARHEID

DE INTERNE BETROUWBAARHEID VAN DIT INTERVIEW IS NIET HOOG AANGEZIEN IK DE ENIGE ONDERZOEKER BEN. DE ENIGE MANIER WAAROP IK MET ANDERE ONDERZOEKERS OVERLEG IS DOOR GEBRUIK TE MAKEN VAN HUN RESULTATEN EN THEORIEËN OM DE VRAGEN VOOR HET INTERVIEW OP TE STELLEN. DE INTERNE BETROUWBAARHEID VERHOOGT DOORDAT IK GEBRUIK MAAK VAN DE COMPUTER OM HET INTERVIEW TE ANALYSEREN.

3.1.2.3. DATA-ANALYSE EN RESULTATEN

HET DATAMATERIAAL VOOR DE ANALYSE BESTAAT UIT HET UITGETYPTE INTERVIEW EN DE BOOMSTRUCTUUR DIE OOK VOOR DE ANALYSE VAN DE CASESTUDY GEBRUIKT WORDT. UIT DE BOOMSTRUCTUUR DISTILLEER IK DIE DELEN DIE BIJ DE ONDERZOEKSVRAGEN AANSLUITEN (NAMELIJK 1.3. AZIATISCHE KRITIEKEN OP / PROBLEMEN MET MENSENRECHTEN EN 3. NGO'S WERKENDE ROND MENSEN- EN KINDERRECHTEN). IK CODEER HET INTERVIEW OP DEZELFDE MANIER ALS DE CASESTUDY.

DE RESULTATEN VIND JE HIER NIET TERUG. ZE ZIJN TELKENS VERWEVEN IN HET THEORETISCHE GEDEELTE, OM OP DIE MANIER DE LEESBAARHEID EN DE DUDELIIKHEID TE VERHOGEN. HIERDOOR SLAAG IK ER EVENEENS IN DE THEORIE OP TE FRISSEN MET VOORBEELDEN EN ZO EEN STUK RELEVANTER TE MAKEN.

3.1.2.4. BEPERKINGEN

DIT DEEL VAN HET ONDERZOEK BEVRAAGT ÉÉN PERSOON, WAT HEEL WEINIG IS. ER WAS ECHTER GEEN TIJD MEER OM DE BEVRAGING VERDER UIT TE BREIDEN. DE WAARDE VAN DE BEVRAGING ZOU DUS HOGER ZIJN MOEST IK MEERDERE NGO'S BEVRAAGD HEBBEN. MAAR MISSCHIEN IS DIT EEN AANBEVELING NAAR VERDER ONDERZOEK?

3.1.3. TOT SLOT

Als illustratie uit mijn casestudy wil ik dit hoofdstuk graag afsluiten met een stukje uit mijn dagboek, omtrent een tweede NGO in Gumla, Gram Uthan ³⁴, waarmee ik één dag op pad gegaan ben. Het gaat om een tweede bijeenkomst in een afgelegen dorpje (Surgavi) waar Gram Uthan een aantal projecten wil opstarten. Na de eerste bijeenkomst van Gram Uthan in het dorp (in april 2003) zijn de dorpsbewoners reeds met het organiseren van dorpsmeetings gestart. De mannen komen twee keer per maand samen. Tijdens elke bijeenkomst geven ze elk 5 Roepies (Rs.) om dit op hun gezamenlijke spaarrekening te zetten. De vrouwen komen wekelijks samen en leggen eveneens tweewekelijks Rs. 5 aan de kant.

“Wanneer we toekomen, zitten de dorpsbewoners reeds te wachten. Enkele stoelen staan voor ons klaar, zij zitten in twee groepen op een groot doek: aan de ene kant de mannen en aan de andere kant de vrouwen en de kinderen³⁵.

Nadat de meeting ingeleid is, stellen Roos en suster Lena enkele algemene vragen, zoals hoeveel mannen en vrouwen kunnen lezen enzovoort. Het dorp Surgavi telt 30 families. Van de 40 volwassenen die op de meeting aanwezig zijn kunnen 10 mannen en 3 vrouwen lezen en schrijven. Zeven jongens uit het dorp namen deel aan de eindexamens die nationaal georganiseerd worden, twee hiervan slaagden.

Suster Lena vraagt de dorpsbewoners iets over het literacy-programma dat door de overheid opgestart werd. Dit programma stuurt mensen naar de dorpen om er de bewoners die dit willen te leren lezen en schrijven. In dit dorp wordt er geen gebruik van gemaakt. Na nog wat doorvragen blijkt dat de dorpsbewoners dit programma niet in hun dorp introduceerden omdat ze dachten dat dit een programma was voor kinderen en niet voor volwassenen.

Roos vraagt de dorpsbewoners met welke problemen ze zoal geconfronteerd worden. Een vrouw staat recht, nadat Roos uitdrukkelijk vroeg of een vrouw wou spreken. Suster Lena zegt dat dit één van de dingen is die ze willen bijbrengen; dat iedereen voor zijn/haar eigen mening moet of mag opkomen, ook de vrouwen. De vrouw geeft een viertal problemen aan:

- 1. Hun dorp ligt midden in de jungle. Er is dus maar één oogst per jaar doordat er geen irrigatie is.*
- 2. Wanneer iemand (van de overheid) komt, nemen deze notities en komen nooit meer terug. “Niemand heeft ons ooit geholpen om vooruit te komen in het leven.” Ze zijn blij dat Gram Uthan dit wel doet.*
- 3. De school is veel te ver weg (een drietal uur wandelen). Bijgevolg leren de kinderen amper of niet lezen en schrijven.*
- 4. Er is geen mogelijkheid tot het verzorgen van zieke mensen “Als we ziek worden, sterven we.” Er is geen verpleegster, kinderen krijgen niet de nodige inenting, er zijn geen medicijnen, malaria komt heel vaak voor.*

Daarna start de training. Suster Lena zegt de mensen één groep, één geheel te vormen. Ze moeten leven voor elkaar, elkaar leren kennen en elkaar graag zien. Wanneer er een irrigatiesysteem is en wanneer mensen compost kunnen maken, zal er een tweede oogst kunnen zijn en dan kunnen de dorpsbewoners ook een groentetuin aanleggen. Gram Uthan kan tips geven en financieel steunen, maar het al dan niet slagen en het echte werk ligt in de handen van de mensen zelf, aldus suster Lena.

Ook Roos voegt er iets aan toe. Ze zegt dat iedereen moet spreken, zijn mening uiten. Roos zegt eveneens dat iedereen in een cirkel moet zitten en niet zoals op deze meeting, een blok mannen en een blok vrouwen. Iedereen moet elkaar kunnen zien en naar elkaar kunnen luisteren.

---

³⁴ Gram Uthan is een NGO die eveneens door een Belgische pater is opgericht. Gram Uthan werkt in een ander gebied dan Arouse en legt zijn focus ook enigszins anders. Gram Uthan hecht enorm veel belang aan de groei van de mensen (eerst een persoonlijke groei, dan binnen de familie en voor sommigen ook op dorpsniveau). Ook verantwoordelijkheid is heel belangrijk. Gram Uthan wil de mensen zelf verantwoordelijk leren zijn. Ze werken voornamelijk via meetings. In de dorpen stelt Gram Uthan verantwoordelijke comités op die de problemen binnen hun dorp moeten oplossen.

³⁵ Een foto hiervan is in bijlage 12 terug te vinden.

Een "educated person" is volgens Roos en suster Lena niet gelijk aan iemand met een diploma. Het is wel iemand die ervaring heeft, iemand die een band met de maatschappij heeft, iemand die kan helpen. De dorpsbewoners moeten uitzoeken wie deze mensen in hun dorp zijn."

Ik vind dit een heel goed voorbeeld dat, naast de werking van Gram Uthan, heel wat aspecten die reeds in mijn scriptie aan bod gekomen zijn of nog aan bod zullen komen, illustreert. Ik som deze aspecten kort op. De overheid informeert de bevolking niet goed. Er bestaat nog steeds een sterke ongelijkheid tussen mannen en vrouwen: het aantal geletterde mannen ligt opvallend hoger dan het aantal geletterde vrouwen, er gaan geen meisjes naar school, meisjes zijn niet aanwezig op de meeting, jongens zijn dit wel en de manier waarop de dorpsbewoners zitten wijst op een duidelijke ongelijkheid. Daarnaast wijst dit voorbeeld erop dat de bewoners duidelijk wel hulp willen om een menswaardig bestaan op te bouwen, en dat ze kritiek hebben op de bijstand van de overheid. Deze mensen leven in een situatie van armoede en honger (er is slechts één oogst per jaar). Toegankelijkheid tot het basisonderwijs is er niet. Er is eveneens geen mogelijkheid tot gezondheidszorg.

Het kwam reeds aan bod in dit hoofdstuk, ook de Indische overheid speelt een rol met betrekking tot kinderrechten en onderwijs. In een volgende hoofdstuk sta ik bij deze inspanningen stil. Ik vraag me eveneens af in hoeverre de theorie (de documenten die de Indische overheid opstelt) en de praktijk met elkaar overeenstemmen. Hiervoor bekijk ik situaties uit mijn casestudy.

3.2. DE INDISCHE OVERHEID

In dit hoofdstuk focus ik me op de initiatieven die de Indische overheid neemt met betrekking tot kinderrechten en onderwijs.

Wat de Indische overheid verwezenlijkt, of beweert te verwezenlijken, met betrekking tot kinderrechten is heel uiteenlopend. Het is veel te breed om in één enkel hoofdstuk te omschrijven. Daarom bespreek ik enkel documenten die door de overheid opgesteld zijn. Ik bekijk wegens tijdsgebrek dus geen voorzieningen en dergelijke die de staat opgezet heeft.³⁶ Daarnaast spits ik me in de bespreking van overheidsinitiatieven voornamelijk toe op het thema onderwijs, één van de hoofdthema's van deze scriptie. Ik streef er dus niet naar om ieder overheidsdocument of –initiatief uitgebreid te bespreken.

Vooraleer dieper in te gaan op de inspanningen die de Indische overheid levert om aan de rechten van kinderen, en meer bepaald het recht op onderwijs, tegemoet te komen, lijkt het me noodzakelijk even stil te staan bij enkele cijfergegevens met betrekking tot (kinderen in) India en bij de verhouding tussen India en het IVRK.

Ik sluit dit hoofdstuk af met een conclusie waarin ik ook de rol die de Indische overheid aan NGO's geeft bekijk.

3.2.1. KINDEREN IN INDIA

India is op één na het land met het grootste bevolkingsaantal. In India leven namelijk 1 miljard en 33,395 miljoen mensen. Daarvan zijn er 400 miljoen tussen 0 en 18 jaar (Unesco Institute for Statistics, 2005 & Unicef, 2004). Een versnelling in de economische groei heeft India tot één van de 10 snelst groeiende ontwikkelingslanden gemaakt. Tussen 1991 en 2001 groeit de alfabetiseringsindex in India van 52 naar 65%. In 1999 zijn 79% van de kinderen tussen 6 en 14 jaar (meer bepaald 74% van de meisjes en 83% van de jongens) op school aanwezig. Van alle Indische families heeft 83% toegang tot drinkwater. In 2000 wordt India vrij van de guineaworm-ziekte verklaard en ook het aantal inenting tegen kinderverlamming stijgt enorm. Daarnaast zorgen snelle veranderingen in media en informatietechnologie voor een groter bewustzijn van en een discussie rond kinderrechten (Unicef, 2004 & Master Plan of Operations, 2003-2007).

Toch blijft India een ontwikkelingsland, een land dat met heel wat problemen geconfronteerd wordt. Denk maar aan het feit dat India recentelijk een snelle groei in het aantal HIV/AIDS besmettingen kende, dat afvalverwerking en riolering vaak afwezig zijn, dat slechts 37% van alle families een toilet gebruikt (in landelijke gebieden is dit cijfers slechts 19%) enzovoort (Unicef, 2004 & Master Plan of Operations, 2003-2007). Kinderen zijn omwille van hun kwetsbare positie vaak het slachtoffer van de problemen waar India (en tevens andere ontwikkelingslanden) mee geconfronteerd worden. Van alle 100 kinderen die in India geboren worden ... sterft 1 kind tijdens de geboorte, haalt 1 kind zijn eerste verjaardag niet, sterven 6 à 7 kinderen tussen de leeftijd van 1 en 5, wegen 33 kinderen bij de geboorte minder dan 2 kilogram, volgroeien slechts 15 tot 20 kinderen en zijn bijna 50 kinderen jonger dan 3 jaar ondervoed (Master Plan of Operations, 2003-2007 & Child Relief and You, 2005). Twee stukjes uit mijn dagboek illustreren de schrijnende armoede die in India terug te vinden is:

"Ik sta op een schoolpleintje en zie een koe voorbijlopen, op zoek naar voedsel. Ze stopt een maïskolf in haar mond, maar spuwt die wat verder terug uit. Wat later loopt een jongetje voorbij, eveneens op zoek naar voedsel. Hij raapt dingen van de grond en stopt ze in zijn mond, ook de maïskolf..."

"Ik sta versteld van de vele gezichten van de stad Calcutta. Bijna ieder stuk stoep is door een gezin in beslag genomen. Sommigen zijn aan het koken, anderen liggen te slapen. Op plaatsen waar het vuile rioolwater door een lek uit

---

³⁶ Het zou een aanbeveling voor verder onderzoek kunnen zijn om ook andere initiatieven van de Indische overheid te bekijken.

---

de grond spuit is het een drukke bedoening: velen wassen zich hier, vrouwen of kinderen doen hier de vaat en anderen wassen hun kleren uit. Ik kan moeilijk geloven dat deze taferelen tot de wereld van vandaag behoren. Plotseling doemt een kanjer van een gebouw, een overblijfsel uit koloniale tijden, voor me op.”³⁷

Met betrekking tot het thema onderwijs geeft Unicef aan dat 79% van de Indische jongens en 73% van de Indische meisjes in 2002 basisonderwijs volgden. In 2000 kregen slechts 57% van de jongens en 40% van de meisjes secundair onderwijs (Bellamy, 2004). Uit de casestudy verneem ik van suster Mary dat sommige Indische meisjes nu nog steeds op 11- of 12-jarige leeftijd trouwen en op hun 15^e vaak al twee kinderen hebben. Tegenwoordig mag ongeveer de helft van de meisjes zelf zijn partner kiezen. In de rest van de gevallen wordt het huwelijk geregeld door de ouders. In het noorden komen gearrangeerde huwelijken vaker voor dan in het meer ontwikkelde Zuiden.

Vooraleer verder te gaan is het belangrijk om het volgende te weten: alle personen jonger dan 14 beschouwt de Indische overheid als zijnde kinderen. De meeste overheidsprogramma's mikken dus op de groep kinderen tot veertien jaar. Een voorbeeldje hierbij is artikel 23 van de Indische grondwet³⁸, dat stelt dat geen enkel kind jonger dan veertien tewerkgesteld mag worden in een fabriek of mijn of ander gevaarlijk werk mag uitvoeren. Een afwijking op deze bepaling is het Indische strafwetboek. Dit stelt dat een kind jonger dan zeven geen misdrijf kan plegen. Deze leeftijd kan opgetrokken worden tot twaalf indien het kind de mogelijkheid niet heeft om de aard en de gevolgen van zijn criminele daad in te schatten. Meisjes moeten minimum zestien zijn om toestemming tot seksuele handelingen te kunnen geven. Indien het meisje getrouwd is, moet ze slechts 15 jaar zijn (Indian NGO's, 2005).

3.2.2. ONDERWIJS IN INDIA

De Indische overheid dient zijn onderwijssysteem in een aantal stadia of niveaus in: voorschools onderwijs, basisonderwijs, middelbaar onderwijs, beroepsonderwijs, hoger onderwijs en volwassenenonderwijs (Tenth Five Year Plan, 2002-2007). Het voorschools onderwijs en het basisonderwijs vallen onder de verantwoordelijkheid van de staten. Het middelbaar onderwijs valt onder de bevoegdheid van het Departement Onderwijs.

In het voorschools onderwijs en het basisonderwijs heeft elke staat zelf het dagelijks beleid met betrekking tot onderwijs in handen. De staten zijn vrij om zelf curricula en instructiemateriaal te ontwikkelen binnen het kader dat op nationaal niveau ontwikkeld is (Departement Onderwijs India, 2005). Het voorschools onderwijs richt zich op kinderen van 5 jaar en is niet verplicht. Deze scholen worden over het algemeen geleid door de overheden van de staten, door gemeentebesturen en andere gouvernementele en non-gouvernementele organisaties. Kinderen tussen 6 en 14 jaar volgen het basisonderwijs. Basisonderwijs is gratis en verplicht, zoals artikel 28 van het IVRK³⁹ het voorschrijft. De meeste staten delen het basisonderwijs op in 2 cycli, een lagere en een hogere cyclus. De lagere cyclus duurt 5 jaar en de hogere cyclus drie jaar (Indian NGO's, 2005).

Op de andere stadia van onderwijs ga ik hier niet dieper in, aangezien de prioriteit van de Indische overheid is alle kinderen basisonderwijs te geven, zoals het Departement Onderwijs zelf aangeeft op de website (Departement Onderwijs India, 2005).

3.2.3. INSPANNINGEN VAN DE INDISCHE OVERHEID IN VERBAND MET KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS

---

³⁷ Calcutta en de staat West-Bengalen, waarin Calcutta gelegen is, zijn in bijlage 5 terug te vinden. In bijlage 14 is een foto te zien van een stuk stoep dat door gezinnen als woonplaats ingepalmd is.

³⁸ Dit artikel is in bijlage 13 terug te vinden.

³⁹ Zie bijlage 3 voor de tekst ervan.

Sinds de onafhankelijkheid van India in 1947 heeft de Indische overheid heel wat documenten ontwikkeld waarin kinderen, kinderrechten en onderwijs aan bod komen.

Een eerste overheidsdocument is de Indische grondwet, waarnaar op verschillende plaatsen in deze scriptie verwezen wordt. De grondwet stelt dat:

“ The State shall, in particular, direct its policy towards securing... that the health and strength of workers, men and women, and the tender age of children, are not abused and that citizens are not forced by economic necessity to enter avocations unsuited to their age or strength; that children are given opportunities and facilities to develop in a healthy manner and in conditions of freedom and dignity and that childhood and youth are protected against exploitation and against moral and material abandonment” (Geciteerd in: National Plan of Action for Children, 1992, inleiding).

Het 93ste amendement op de grondwet garandeert het recht op onderwijs voor alle kinderen.

In 1960 publiceerde de Indische overheid de **Children’s Act**, waarvan ik de volledige tekst niet heb kunnen terugvinden (Gupta & Mittal, 1995).

Het eerste document van de Indische overheid dat specifiek op onderwijs gericht is ontstaat in 1968: de **Education Policy**. Dit document betekent in die tijd (net na de onafhankelijkheid van India) een belangrijke stap. Ook de tekst van dit document is niet terug te vinden. Een verwijzing in de National Policy on Education van 1986 geeft aan dat het document de kwaliteit van onderwijs sterk wil verbeteren, onder meer door meer aandacht te besteden aan wetenschap en technologie en door onderwijs en het dagelijkse leven beter op elkaar af te stemmen (National Policy on Education, 1986).

De **National Policy on Children** van 1974, waarvan ik de volledige tekst eveneens niet heb teruggevonden, herzielt de grondwet en stelt dat:

“It shall be the policy of the state to provide adequate services to children, both before and after birth and through the period of growth to ensure their full physical, mental and social development. The state shall progressively increase the scope of such services so that within a reasonable time all children in the country enjoy optimum conditions for their balanced growth” (Geciteerd in: Gupta & Mittal, 1995, p. 73 en in: National Plan of Action for Children, 1992, p. 1).

In de National Policy on Children worden maatregelen getroffen om deze optimale condities te bereiken (National Plan of Action for Children, 1992). De National Policy on Children wil elk kind in India dezelfde kansen geven (Geocities, 2005).

De **National Policy on Education** is een document dat, zoals de naam het zegt, enkel het thema onderwijs bespreekt. In 1986 wordt het geschreven en in 1992 wordt de implementatie ervan herzien ⁴⁰. Het resultaat van de herziening van de National Policy on Education is een Programme of Action, dat de Indische staten de verantwoordelijkheid geeft om verder aan de slag te gaan met dit actieprogramma. De National Policy on Education wil onderwijs van dezelfde, goede kwaliteit aan alle studenten geven, los van de kaste waartoe ze behoren, hun geloofsovertuiging, hun geslacht, het al dan niet hebben van een handicap enzovoort. De National Policy on Education legt de nadruk op de nood aan een radicale verandering van het onderwijssysteem om zo de kwaliteit op elk niveau te verhogen. Bij elk stadium in het onderwijssysteem zullen minimale leerniveaus opgesteld worden die elke staat in acht moet houden. De National Policy on Education benadrukt dat de Indische overheid ernaar streeft dat elk kind gratis en verplicht onderwijs aangeboden wordt tot de leeftijd van 14 (Departement Onderwijs India, 2005 & National Policy on Education, 1986). Het voorbeeld uit de casestudy dat ik gaf omtrent het huwen op jonge leeftijd (cf. infra 3.2.1.) wijst erop dat de Indische overheid hier niet in slaagt, aangezien veel meisjes op de leeftijd van 11 of 12 huwen en dat ze op 14-jarige leeftijd vaak reeds één of meerdere kinderen hebben.

---

⁴⁰ De National Policy on Education benadrukt dat de implementatie ervan elke vijf jaar moet herzien worden.

Het **National Plan of Action for Children** wordt in 1992 gepubliceerd. Dit document komt tot stand na de World Summit on Children in de herfst van 1990. Het resultaat van deze topconferentie is de *'World Declaration in the Survival, Protection and Development of Children'* (september 1990). India ondertekent deze Verklaring en sluit op die manier de overeenkomst om de 27 overlevings- en ontwikkelingsdoelen die erin weergegeven worden te implementeren. Naar aanleiding daarvan en naar aanleiding van de vraag op de SAARC-topontmoeting in 1991 om een nationaal actieplan voor kinderen op te stellen (cf. supra 3.3.2.1.) ontwerpt het Indische Ministerie van de Ontwikkeling van Vrouwen en Kinderen het National Plan of Action for Children. Een monitorend comité wordt opgericht door ditzelfde Ministerie om toe te zien op het nastreven van de doelen die in het National Plan of Action beschreven worden (National Plan of Action for Children, 1992 & Indian NGO's, 2005). Naast een National Plan of Action for Children ontwerpt de Indische overheid een National Plan of Action for the Girl Child als gevolg van het feit dat de jaren 1990-1991 op de SAARC Summit on Children ⁴¹ tot de SAARC Decade of the Girl Child werd benoemd (Tripathy & Pradhan, 2003). Het National Plan of Action for Children bespreekt thema's zoals gezondheidszorg, voeding, watervoorziening en afvalverwerking, onderwijs, kinderen die in moeilijke omstandigheden leven, het kindmeisje, kinderen en hun leefomgeving, adolescente meisjes en vrouwen. De Indische overheid wijst er het National Plan of Action op dat de grootste problemen steeds vervlochten zijn met armoede. Hierop heb ik een andere visie. Ik ben namelijk niet van mening dat armoede de meeste problemen veroorzaakt, zoals de Indische overheid stelt. Volgens mij is het nog steeds bestaande kastensysteem in India de oorzaak van veel problemen. Vooreerst zorgt dit systeem voor een ernstige vorm van discriminatie. Daarnaast zorgt het ervoor dat mensen zich niet op basis van persoonlijke kwaliteiten kunnen ontwikkelen. Hun lot is voorbepaald. Eens geboren in een bepaalde kaste, blijf je voor altijd in die kaste. Je kan dan ook geen beroep uitoefenen dat niet bij je kaste hoort en je kan zeker niet trouwen met iemand uit een andere kaste. Het kastensysteem zorgt eveneens voor de gearrangeerde huwelijken en voor de bijhorende bruidschatten (die niets dan negatieve gevolgen hebben ⁴²). Meisjes zijn hier bovendien nog meer het slachtoffer van dan jongens.

De twee hoofddoelen van het hoofdstuk over onderwijs in het National Plan of Action for Children zijn ten eerste de universele inschrijving van kinderen in het lager onderwijs, het bereiken van een minimaal niveau van leren, het reduceren van ongelijkheden en toegang tot onderwijs voor iedereen. Een tweede hoofddoel is om in de leeftijdsgroep van 15 tot 35 een geletterdheid van 80% te bereiken, met hierbij de nadruk op de geletterdheid van vrouwen (National Plan of Action for Children, 1992).

In 2001 aanvaardt de Indische overheid de **National Policy and Charter for Children**, dat door de Centre for Child and the Law van de Indische Universiteit in Bangalore opgesteld wordt (Indian NGO's, 2005). Het document bespreekt alle rechten die kinderen in India hebben, gaande van het recht op leven en gezondheidszorg en het recht op onderwijs, tot het recht op spelen en vrije tijd, het recht op gelijkwaardigheid en het recht op kindvriendelijke procedures (National Policy and Charter for Children, 2001). Ik vind het vrij positief dat de Indische overheid rechten zoals het recht op gelijkwaardigheid en het recht op kindvriendelijke procedures in een dergelijk document verwerkt. De naleving van wat in de National Policy on Children verwoord wordt laat soms echter te wensen over. Ik vermoed, maar dit vermoeden vind ik niet terug in literatuur, dat de Indische overheid door middel van de National Policy and Charter for Children een internationale wetgeving (namelijk het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind) in een nationale wetgeving vertaalt, wat ik in 2.4. ook het dualisme genoemd heb.

---

⁴¹ Meer informatie omtrent SAARC kwam reeds aan bod in 4.1.2.

⁴² Een extreem negatieve gevolg zijn de zogenaamde dowry-deaths. Dit zijn situaties waarin ongetrouwde meisjes door hun ouders worden verbrand (vaak in een geënceneerde keukenbrand) omdat ze geen geld hebben om een bruidsschat te betalen. En oudere ongetrouwde meisjes brengen de familie ten schande.

Ook het **tiende Vijfjarenplan (2002-2007)** van India heeft aandacht voor kinderen en onderwijs. Het eerste Indische Vijfjarenplan dateert van 1951 (en loopt tot 1956). Reeds in dit eerste Vijfjarenplan komt een hoofdstuk dat specifiek over vrouwen en kinderen handelt voor, en in alle andere Vijfjarenplannen van India blijft dit bestaan (Geocities, 2005). De Vijfjarenplannen bespreken ook telkens in afzonderlijke hoofdstukken het onderwijs in India. Het tiende Vijfjarenplan geeft aan dat het probleem in verband met onderwijs in India tegenwoordig niet is dat kinderen geen toegang tot de school hebben ⁴³. Ik vraag me, op basis van de casestudy, echter af of het echt zo is dat alle kinderen toegang hebben tot onderwijs. Kinderen moeten namelijk vaak thuis blijven om op het vee te passen of in het huishouden te helpen. Indien ze dit niet doen, wordt het overleven voor het kind en zijn familie moeilijk. Bovendien liggen scholen niet steeds op wandelafstand van de woonplaats van het kind. Tijdens mijn verblijf in India ben ik in een dorp geweest waar kinderen uren moesten wandelen om de school te bereiken. Volgens de Indische overheid bestaat dit probleem echter niet langer. Ze situeren het probleem in het feit dat leerkrachten vaak afwezig blijven, vooral in de landelijke streken van India. Doorheen de casestudy heb ik nooit gemerkt of gehoord dat de leerkracht niet kwam opdagen, toch niet in schooltjes in Gumla. Bovendien is er in de balwadi's van Arouse ook een assistente die de leerkracht kan vervangen. Wat ik wel gezien heb tijdens mijn verblijf, is dat een assistente haar pasgeboren baby meebrengt naar school. Dit lijkt mij positief, het wijst erop dat de assistente het belangrijk vindt op school aanwezig te zijn. Ze zou even goed thuis kunnen blijven na de bevalling. In slumschooltjes daarentegen, waarvan ik er ook enkele bezocht heb, zijn de leerkrachten wel vaak afwezig. NGO's die in de slums werken, moeten dus regelmatig controleren of de leerkracht wel naar school gaat!

Het verhogen van het aantal leerkrachten helpt volgens de overheid dus niet om meer kinderen daadwerkelijk op de schoolbanken te krijgen. De Indische overheid wil dit probleem verhelpen door de controle over de school en de leerkrachten in handen van een lokale speciaal opgerichte groep te stoppen. Ook Arouse gebruikt deze methode van werken doorheen het inschakelen van dorpscomités die verantwoordelijk zijn voor het functioneren van de balwadi-centra in de dorpen. Het dorpscomité motiveert de ouders om hun kinderen in te schrijven in de kindertuinen en houdt toezicht op het oprichten en onderhouden van de klaslokalen. Daarnaast biedt het onderdak aan de leerkracht en haar assistente – die uit een naburig dorp afkomstig zijn. Er zijn regelmatige ontmoetingen met de 'project officer' en de 'supervisor' om hen te informeren over de vooruitgang bij de kinderen. Het comité bepaalt ook hoeveel de ouders per jaar per kind moeten bijdragen.

Onderwijs voor allen is één van de primaire doelen van het tiende Vijfjarenplan van de Indische overheid ⁴⁴. Specifiek met betrekking tot onderwijs vermeldt het Vijfjarenplan eveneens een aantal doelen: de universele toegang tot onderwijs, de inschrijving van alle kinderen in een school, de universele aanwezigheid op school, het maximaliseren van de prestaties van leerlingen en tenslotte gelijkheid (niet alleen wat betreft geslacht en sociale klasse van de leerlingen, maar ook gelijkheid tussen zogenaamde 'normale' kinderen en kinderen met een handicap, werkende kinderen, migrantenkinderen enzovoort). Het belangrijkste middel om de universaliteit van het basisonderwijs te bereiken is Sarva Shiksha Abhiyan (wat 'Onderwijs voor Allen in India' betekent), een programma dat in 2000 opgestart is, met medewerking van alle Indische staten. Het programma wil tegen 2010 kwaliteitsvol onderwijs aan alle kinderen tussen 6 en 14 jaar geven. De doelen van Sarva Shiksha Abhiyan kunnen in bijlage teruggevonden worden (Tenth Five Year Plan, 2002-2007).

---

⁴³ Het aantal scholen in India is gestegen van 231.000 in 1950-1951 naar 988.000 in 1999-2000. De inschrijvingen in het basisonderwijs zijn in diezelfde periode gestegen van 19,2 miljoen naar 113,6 miljoen. Voor 94% van de bevolking in India is er in 1999-2000 een school binnen een straal van één kilometer van hun woonplaats. Dit betreft dan de laagste graad van het basisonderwijs. Met betrekking tot de hogere graad van het basisonderwijs woont 84% van de gezinnen op 3 kilometer afstand van een school. (Tenth Five Year Plan, 2002-2007)

⁴⁴ Deze doelen zijn in bijlage 16 terug te vinden.

In samenwerking met Unicef ontwikkelde de Indische overheid een **Master Plan of Operations 2003-2007**, waarin ze reeds voor de tweede keer ⁴⁵ de handen in elkaar slaan om kinderen en vrouwen in India een beter leven te bieden. Het Master Plan of Operations spitst zich op acht domeinen toe:

1. Gezondheidszorg
2. De ontwikkeling en voeding van het kind
3. De omgeving van kinderen, meer bepaald afvalverwerking, hygiëne en watervoorziening
4. Basisonderwijs
5. HIV en AIDS
6. Bescherming van het kind
7. Verdediging van kinderen en de samenwerking omtrent het thema kinderen
8. Het plannen, het monitoren en het evalueren van het Master Plan of Operations

Net zoals alle programma's en actieplannen die hierboven reeds geschetst werden, heeft het Master Plan of Operations een aantal activiteiten met betrekking tot onderwijs, voornamelijk het Sarva Shiksha Abhiyan. In het Master Plan of Operations wordt echter ook aandacht besteed aan de onderliggende beperkingen voor het bekomen van kwaliteitsvol basisonderwijs voor alle kinderen in India. In andere programma's en actieplannen komt dit niet aan bod, daarom wil ik er hier graag even bij stilstaan. Het Master Plan of Operations wijst op vijf belangrijke beperkingen.

1. Ten eerste blijft de bereikbaarheid van een school een probleem in sommige streken, in het bijzonder in tribale, berg- en woestijnachtige en afgelegen streken. Een voorbeeldje hiervan uit de casestudy heb ik reeds eerder gegeven. Een tweede voorbeeld is afkomstig uit het project van het VIC in Chhattisgarh. Het VIC steunt daar een school die zich midden in de jungle bevindt. Vele kinderen moeten heel ver stappen en verblijven dus in het internaat dat het VIC daar opgestart heeft.
2. Ten tweede zijn er eveneens sociale en linguïstische barrières tegenover de toegang tot onderwijs. Uit de casestudy in Arouse blijkt dat kinderen van tribals vaak onvoldoende mentale stimulatie krijgen, alhoewel die nodig is om hen voor te bereiden op het formeel onderwijs. Vaak worden ze emotioneel verwaarloosd, omdat hun ouders op de eerste plaats bezig zijn met het overleven. Het tribale kind is dus noch fysisch, noch psychisch voorbereid om te genieten van de aangeboden educatieve voorzieningen.
3. Ten derde zijn er te weinig leerkrachten, wat betekent dat er heel veel leerlingen in één klas zitten. Uit de casestudy blijkt dat leerkrachten in het lager onderwijs vaak voor 3, 4 of zelfs 5 leerjaren verantwoordelijk zijn. Tijdens mijn verblijf in India bezocht ik een balwadicentrum waar normaal gezien 60 à 70 kinderen les krijgen in een lokaaltje van ongeveer 32 m².
4. Ten vierde is er geen onderwijs- en leermateriaal aanwezig of wordt het niet gebruikt. De kleuterklasjes in Gumla bestaan uit één grote ruimte. Een stuk van de muur doet dienst als bord. Alle kinderen beschikken over een lei en een griffel. Dit is het enige wat voorhanden is. Onderwijs- en leermateriaal ontbreekt dus duidelijk. Een foto hiervan is in bijlage 7 terug te vinden.
5. Ten laatste hebben de leerkrachten niet steeds de vaardigheden en de motivatie om het leren aangenaam en relevant te maken voor het kind. De casestudy leert dat kinderen voornamelijk leren door middel van zingen, dansen en door het opschrijven van het alfabet en getallenreeksen (zowel in het Engels als in het Hindi). Ik denk dat de leerkrachten heel wat creatiever zijn, maar dit niet benutten. Het Sarva Shiksha Abhiyan is een belangrijk programma dat met deze problemen komaf wil maken (Master Plan of Operations, 2003-2007).

Hierbij wil ik ook wijzen op de aankondiging van de Indische overheid in 2001 om een **National Commission for Children** op te richten. In 2003 is echter nog steeds geen duidelijkheid over de samenstelling, de structuur en de rol van deze commissie, aldus Reddy (Reddy, 2003). Ook het tweede overheidsrapport van de Indische overheid aan het Comité inzake de Rechten van het Kind, dat in 2001

---

⁴⁵ Ook voor 1999-2002 is er een Master Plan of Operations opgesteld.

ingediend is, spreekt over het binnenkort oprichten van een National Commission for Children (Government of India, 2001). De oprichting van een National Commission for Children blijft dus voorlopig bij het maken van plannen en het treffen van een beperkt aantal voorbereidingen.

Tot slot wil ik eventjes stilstaan bij de **Children's Day** in India, die elk jaar op 14 november gevierd wordt. Op deze Dag van het Kind wil men nadenken over de situatie van kinderen in India. Zijn de vooropgestelde doelen in verband met de situatie van kinderen bereikt? Wat zijn de beperkingen van de bestaande programma's (Indian NGO's, 2005)? Ook Arouse en de Balwadi-schooltjes vieren deze dag. Alle Balwadi-kinderen komen op die dag samen. De ouders verwelkomen hun kinderen door het organiseren van wedstrijden in zang, dans, voordracht en straatspelen. Daarnaast verwennen ze hun kinderen met een overheerlijk maal.

3.2.4. CONCLUSIE

Alle programma's slaan ons om de oren met doelstellingen en prioriteiten, die gelijklopend zijn. Elk van deze programma's beschrijft acties die ondernomen moeten worden en maatregelen die getroffen zullen worden om de situatie van kinderen te verbeteren. Met uitzondering van het National Policy and Charter on Children vertrekt geen enkel programma vanuit het toekennen van rechten aan kinderen. Een verwijzing naar het IVRK is vaak wel terug te vinden, maar daar blijft het dan ook meestal bij. Uiteraard kan de inhoud van de programma's wel gelinkt worden aan bepaalde rechten van kinderen, maar geen van de overheidsdocumenten, uitgezonderd het National Policy and Charter on Children, vertrekt naar mijn mening vanuit de rechten van kinderen.

De meeste programma's kunnen gelinkt worden aan het recht op overleven, het recht op ontwikkeling, het recht op bescherming enzovoort. Sociale, culturele en burgerlijke rechten komen veelvuldig aan bod, maar politieke rechten (zoals bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst enzovoort) zijn niet vaak terug te vinden. De derde generatie mensenrechten, zoals bijvoorbeeld het recht op een gezond milieu, het recht op eigenheid van inheemse volkeren en het recht op participatie en vrije meningsuiting, komen echter nog minder voor. Het recht op participatie heb ik bijvoorbeeld in geen enkel document tot uiting zien komen. Enkel in de Indische overheidsrapporten aan het Comité inzake de Rechten van het Kind wordt melding gemaakt van participatie van kinderen.

Hierbij aansluitend maak ik de bedenking dat de overheid vaak vol lof spreekt over de vooruitgang die India geboekt heeft, waar uiteraard ook aandacht aan besteed mag worden. Maar naar mijn mening slaagt de Indische overheid er op die manier vaak in om de bestaande problemen naar de achtergrond te verdrijven. De Indische overheid focust soms zodanig op wat goed loopt dat ze uit het oog verliest wat minder goed gaat. De casestudy wijst erop dat er nog heel wat werk aan de winkel is en dat de programma's die de overheid opstelt zich vaak voornamelijk op theoretisch vlak afspelen. Een concreet voorbeeldje hierbij dat ook door het Comité inzake de Rechten van het Kind aangehaald wordt is het feit dat de overheid spreekt over de stijging van het aantal kinderen dat naar school gaat, maar dat de overheid nergens melding maakt van het gebrek aan infrastructuur, het tekort aan competente leerkrachten, het tekort aan leermiddelen en aangepaste infrastructuur (Committee on the Rights of the Child, 2000). Ook het Master Plan of Operations, dat in samenwerking met Unicef opgesteld is, wijst op het bestaan van een belangrijk verschil tussen de theorie en de praktijk, bijvoorbeeld in verband met de toegang tot scholen. Dit en andere bedenkingen met betrekking tot de Indische overheidspolitiek kwamen reeds eerder aan bod in de voorbeelden uit de casestudy. Bovendien ben ik van mening dat de overheid problemen te weinig achterhaalt wat de oorzaak van de problemen is. Zo denk ik bijvoorbeeld aan het schoolverzuim van leerkrachten. Misschien moet de Indische overheid op zoek gaan naar de redenen van hun afwezigheid: teveel leerlingen in de klas, geen leer- en onderwijsmateriaal, onvoldoende motivatie, armoede, ...?

Dit hoofdstuk maakt duidelijk dat NGO's een duidelijke, belangrijke rol spelen die vaak onderschat wordt. Ook door de Indische overheid worden die niet echt gewaardeerd of zelfs genegeerd. De staat voert geen anti-NGO-politiek, maar onderneemt een aantal acties om NGO's te beperken in hun werking (cf. supra 4.5.3.). In de documenten die ik in dit hoofdstuk bestudeerd heb, wordt bovendien zelden over NGO's gesproken. De situatie in India, en in vele andere landen, zou er echter heel wat minder goed uitzien moesten er geen NGO's bestaan. Daar ben ik van overtuigd.

Ik vind het belangrijk om het werelddeel Azië te schetsen, aangezien India er deel van uitmaakt. Ook regionaal worden inspanningen geleverd met betrekking tot kinderrechten en onderwijs. In een volgende hoofdstuk bekijk ik op welke manier men in Azië omgaat met kinderrechten en onderwijs.

3.3. REGIONAAL IN AZIË

Azië is een continent van contrasten. Het omvat enkele van de armste landen in de wereld, maar tevens enkele van de rijkste landen ter wereld, die men de East Asian Tigers of de Newly Industrialized Countries (NICs) noemt (Goonesekere, 1997). Deze vier Aziatische tijgers zijn Taiwan, Hongkong, Singapore en Zuid-Korea (Vandepitte, Merckx, De Vos & Van Duppen, 1994). De ontwikkelingslanden bevinden zich allen in Zuid-Azië, waar één vierde van alle kinderen leeft. De kindersterfte is er echter hoog en een groot deel van de kinderen leeft in een toestand van deprivatie. Meisjes worden er sterk gediscrimineerd. Dit resulteert in een slechte gezondheidstoestand, een laag percentage schoollopende meisjes, kinderarbeid, kinderprostitutie en kinderhandel over de grenzen heen (Goonesekere, 1997).

De problemen waar alle ontwikkelingslanden in Zuid-Azië mee te kampen hebben zijn talrijk, zoals hierboven gelezen kan worden. Een samenwerkingsverband tussen de landen binnen deze regio is aangewezen, zodat men de handen in elkaar kan slaan en kennis en ervaring kan verzamelen met het oog op het verhelpen van deze problemen. Deze samenwerking kan vele vormen aannemen.

Een ultieme coöperatie zou volgens mij een regionaal instrument inzake kinderrechten zijn. Een dergelijk instrument is in Azië nog niet voor handen. Dit in tegenstelling tot Europa, Afrika en Amerika, waar een kinderrechten- en/of mensenrechteninstrument wel aanwezig is. Europa heeft een *'European Convention on the Exercise of Children's Rights'*⁴⁶, in Afrika bestaat een *'African Charter on the Rights and Welfare of the Child'*⁴⁷ en er is een *'American Convention on Human Rights'*⁴⁸.

In Azië zijn reeds enkele pogingen ondernomen om een regionaal mensenrechteninstrument op te stellen. In 1998 ontwierp de Aziatische NGO-coalitie (cf. 3.3.3.) een *'Asian Human Rights Charter'*. Dit wordt echter enkel gebruikt als discussiestof voor latere bijeenkomsten. In 2001 denkt the Association of Asian Parliaments for Peace (AAPP) na over een *'Charter of Human Rights for Asian Nations'*, maar ze nemen het niet aan (Office of the High Commissioner on Human Rights, 2001). Het aannemen van een regionaal instrument lukt niet aangezien Azië wordt geconfronteerd met een aantal problemen die de ontwikkeling van een dergelijk instrument in de weg staan. In wat volgt bespreek ik elk probleem.

Een andere, weliswaar minder sterke, vorm van samenwerking die binnen de regio terug te vinden is zijn de regionale Zuid-Aziatische overheidsorganisaties ASEAN (The Association of South East Asian Nations) en SAARC (The South Asian Association of Regional Co-operation). Dit wordt in 3.3.2. besproken.

3.3.1. PROBLEMEN IN HET ONTWIKKELEN EN IMPLEMENTEREN VAN EEN AZIATISCH INSTRUMENT INZAKE KINDERRECHTEN

Een regionaal instrument inzake kinderrechten zou naar mijn mening welkom zijn in Azië. De bestaande problemen in Azië (zoals kindersterfte, armoede, discriminatie van vrouwen, slechte gezondheidstoestand, kinderarbeid, lage aanwezigheid in scholen, kinderprostitutie, uitbuiting van kinderen, kinderhandel over de grenzen heen, ...) wijzen erop dat het belangrijk is om aan hetzelfde zeil te trekken om deze problemen het hoofd te bieden. Een regionaal kinderrechteninstrument zou hier een belangrijke leidraad kunnen zijn. Ver reikende problemen zoals bijvoorbeeld kinderhandel, maar ook problemen die zich louter binnen de nationale grenzen van een land situeren, hebben er belang bij dat alle landen dezelfde visie hebben en dezelfde waarden en normen nastreven. Alleen op die manier kunnen grensoverschrijdende problemen zoals kinderhandel bestreden worden. Maar ook problemen die binnen het land blijven kunnen beter aangepakt worden wanneer landen een gemeenschappelijke aanpak delen. Ervaringen kunnen uitgewisseld worden en men kan sneller tot een efficiënte aanpak van probleemsituaties komen. Om het met een gezegde uit te drukken: 'Vele handen maken licht werk'.

---

⁴⁶ Aangenomen in 1996 en in 2000 in werking getreden.

⁴⁷ Het is aangenomen in 1990 en in 1999 in werking getreden.

⁴⁸ Dit is aangenomen in 1969 en in werking getreden in 1978.

Bovendien kan een regionaal kinderrechteninstrument zaken invullen die in het IVRK vaag besproken worden of die niet voor een volwaardige bescherming van de rechten van het kind zorgen.

Er zijn echter een aantal problemen in het ontwikkelen en implementeren van een dergelijk instrument, zoals Goonesekere weergeeft (Goonesekere, 1997 en Goonesekere, 1998). Een zestal problemen worden achtereenvolgens behandeld. Vooreerst zijn niet alle leiders in Azië akkoord met het individueel klachtrecht dat in sommige verdragen beschreven wordt. Ten tweede krijgt het concept mensen- en kinderrechten vaak te horen dat het uitsluitend westers is. Een derde probleem wordt gevormd door de participatierechten zoals die in het IVRK voorkomen. De positie die nationale Aziatische overheden innemen, namelijk het feit dat ze niet in staat zijn kinderen te ondersteunen, maakt het vierde probleem. Ten vijfde zorgt ook het belang dat gehecht wordt aan de soevereiniteit van landen voor moeilijkheden. Tot slot is Azië heel uitgestrekt en verscheiden, wat ervoor zorgt dat moeilijk tot een consensus gekomen kan worden.

Ik wil erop wijzen dat deze problemen regelmatig overeenstemmen met de problemen die cultuurrelativisten ervaren (cf. infra 2.6.1.3.3.). Ik leg hier echter de nadruk op de situatie specifiek in Azië.

Vooraleer deze problemen dieper uit te spitten, is het noodzakelijk stil te staan bij het feit dat het erg moeilijk is om te spreken van een 'Aziatische opvatting' over mensenrechten die voortgekomen zou zijn uit Aziatische perspectieven of waarden. Het is onmogelijk om de exclusieve Aziatische aard van deze opvatting te verdedigen en om de algemene geldigheid voor de Aziatische cultuur (als er al gesproken kan worden over één Aziatische cultuur) te rechtvaardigen. Azië staat voor een groot geografisch gebied dat diverse staten en volkeren herbergt, met zeer uiteenlopende culturen en religies, en sterk en minder sterk ontwikkelde economieën en politieke systemen. Wie beweert dat er algemene 'Aziatische waarden' bestaan, kan deze stelling niet combineren met de enorme diversiteit die er in Azië bestaat. Dit neemt echter niet weg dat uit officiële verklaringen van overheden enkele terugkomende stellingen met betrekking tot mensenrechten terug te vinden zijn (Li, in: Meijer, 1998).

Net hetzelfde kan bovendien gesteld worden in verband met het Westen. Ook in het Westen kan niet over één 'westerse cultuur' gesproken worden. Een overall geaccepteerde 'westerse opvatting' over mensenrechten kan eveneens niet geconstrueerd worden. Denk als illustratie van de verschillende opvattingen bijvoorbeeld maar aan het feit dat de Verenigde Staten het IVRK nog steeds niet geratificeerd hebben; wat hun reden daarvoor ook mag zijn.

Bonasso wijst erop dat het ook in Zuid-Amerika erg moeilijk is om te verwijzen naar 'de Zuid-Amerikaanse kinderen' aangezien ook dit werelddeel heel gevarieerd is en mensen ook daar in totaal verschillende situaties leven (Bonasso, 2000).

3.3.1.1. HET INDIVIDUEEL KLACHTRECHT

Een eerste probleem omvat het individueel klachtrecht⁴⁹. Verschillende Aziatische overheden hebben het er moeilijk mee dat individuen, op basis van sommige mensenrechtenverdragen, schendingen internationaal kunnen aanklagen⁵⁰ (Goonesekere, 1997 en Goonesekere, 1998). Ik wil er echter op wijzen dat het hier gaat om andere verdragen dan het IVRK. Het IVRK laat geen klachtrecht toe en past enkel het principe van positieve sanctionering toe (cf. infra 2.5.) Een liberale, democratische maatschappij wordt volgens Li door sommige Aziatische leiders geminacht en afgekeurd (Li, in: Meijer, 1998). Deze leiders zullen dus helemaal geen vrede nemen met het feit dat één of meerdere burgers een inbreuk binnen het land internationaal kunnen aanklagen. Of burgers ook op die manier denken over het feit dat ze een inbreuk op hun rechten kunnen aanklagen betwijfel ik (cf. infra 2.6.1.3.3.). Bovendien ben ik ervan overtuigd dat niet alleen Aziatische overheden het moeilijk hebben met het feit

---

⁴⁹ Het klachtrecht werd in 2.5. besproken.

⁵⁰ Via het International Tribunal, The Hague.

dat individuen schendingen kunnen aanklagen. Ook westerse, Afrikaanse en Amerikaanse overheden hebben het er naar mijn mening moeilijk mee dat individuen schendingen kunnen aanklagen.

3.3.1.2. 'WESTERSE' KINDERRECHTEN?

Een ander tegenargument voor het adopteren van een regionaal instrument inzake kinderrechten is de controverse die bestaat rond de relevantie van een mensenrechtendiscours in Azië. Oost-Aziatische en eveneens enkele Zuid-Aziatische landen beweren dat het Westen de mensenrechtenideologie gebruikt om de economie en handel in de Aziatische landen in elkaar te doen storten en op die manier ook de ganse samenleving te destabiliseren (Goonesekere, 1997).

Er bestaat eveneens kritiek op het individualisme in het Westen, waarbij ook de mensen- en kinderrechten zouden aansluiten. Dit past volgens enkelen niet binnen het collectivistische denken in Aziatische landen. Familie en gemeenschap, die voor Aziaten primeren, worden door mensen- en kinderrechten ondermijnd, daar zij zich vooral op persoonlijke autonomie richten (Goonesekere, 1997 en Goonesekere, 1998). Kortom: men poneert dat mensen- en kinderrechten sterk eurocentrisch zijn. Men beweert namelijk dat de Europese waarden, normen en belangen primeren in de verdragen daaromtrent. Het belang van de gemeenschap in de Aziatische cultuur is dus onverenigbaar met het centraal stellen van het individu, waarop het westerse idee over mensenrechten volgens sommige Aziaten is gebaseerd. Mensenrechten zijn individualistisch van aard, daardoor berokkenen ze schade aan het sociale mechanisme van Azië⁵¹ (Li, in: Meijer, 1998).

Samen met Li is het mijn overtuiging dat individuele vrijheid als zodanig niet in tegenspraak is met en schadelijk voor de gemeenschap. Vrijheid van vereniging, meningsuiting en tolerantie zijn essentieel voor het welzijn van een samenleving. Op basis van deze principes, die tot de zogenaamde individualistische westerse rechten behoren, kunnen benadeelde en kwetsbare sociale groeperingen hun bezorgdheid uiten en de discriminatie en oneerlijke behandeling waaraan ze blootgesteld worden aan de kaak stellen (Li, in: Meijer, 1998). Dit komt de gemeenschap ten goede. Kortom: individuele rechten staan niet per definitie in strijd met de sterkte van de gemeenschap, integendeel zelfs.

Noor gaat hierbij zelfs nog verder. Hij stelt dat sommige Aziatische leiders zelfs beweren dat Aziaten geen behoefte hebben aan mensenrechten doordat dit niet in het 'Aziatisch karakter' zou liggen of geen deel zou uitmaken van hun essentiële Aziatische identiteit. Noor geeft aan dat beweringen als zouden Aziaten van nature gericht zijn op de gemeenschap, van nature autoriteit gehoorzamen, in wezen conformistisch zijn, enz. meer zeggen over de intellectuele armoede van hun elites en heersers dan over de aard van de mensenrechten. Deze elites en heersers zijn er volgens Noor op uit de onderdrukking van hun eigen volk te rechtvaardigen met de meest valse en onverdedigbare begrippen (Noor, in: Meijer, 1998). Noor neemt hierbij een heel duidelijk en sterk standpunt in, waar ik me niet over kan (wegens te weinig kennis hieromtrent) uitspreken. Ik neem wel een duidelijk standpunt in met betrekking tot de vraag of Aziaten al dan niet behoefte hebben aan mensen- en kinderrechten. Dit standpunt gaf ik reeds in 2.6.1.3.4. weer.

Wanneer ik Erwin Lehnen in het interview vraag of het VIC een sterk verschil ervaart tussen het individualisme in het Westen en het collectivistisch denken in het Zuiden, vraagt hij zich af of wel over een collectivistisch Zuiden kan gesproken worden. Vanuit de drang om te overleven en om op materieel niveau hun leven te verbeteren, tonen mensen in India en de Filippijnen ook dikwijls individualistisch gedrag (zoals ook uit mijn casestudy blijkt; cf. 2.6.1.3.3.). Er ligt volgens Erwin Lehnen wel een verschil in de manier van handelen. In het Westen is deze meer ik-gericht, terwijl die in het Zuiden meer familiegericht is. Toch wijst hij erop dat men zich moet behoeden om niet in extremen over het collectivisme in het Zuiden te praten. Volgens Erwin Lehnen ligt daar het verschil tussen het Zuiden en

---

⁵¹ Zo stelt een officiële verklaring uit 1991 van de regering van Singapore dat "nadruk op de gemeenschap de voornaamste waarde is voor het voortbestaan van Singapore". (Li, in: Meijer, 1998)

---

het Westen niet. Het verschil is meer filosofisch-religieus van aard, het is meer een verbondenheid met het culturele.

In dit kader kan ook de discussie rond de universaliteit van mensen- en kinderrechten die de cultuurrelativisten voeren aan bod komen. Deze discussie werd echter reeds gevoerd in 2.6.1.

3.3.1.3. PARTICIPATIERECHTEN

Een volgend probleem omvat het feit dat participatierechten van kinderen in Aziatische landen bijzonder moeilijk te erkennen zijn. Participatie voor kinderen erkent namelijk de persoonlijke autonomie van kinderen. Die erkenning van autonomie resulteert in het beschermen van belangen die tegengesteld en in conflict zijn met de verantwoordelijkheden van volwassenen, al dan niet als ouder, voor de zorg voor het kind. Daarnaast verwijzen participatierechten naar het recht op het uiten van een eigen mening en het recht gehoord te worden in zaken die het kind aanbelangen. Dit zijn echter kenmerken die horen bij de status van een volwassene in de Aziatische cultuur. De status van een kind kan hier onmogelijk aan gelijk gesteld worden. Participatierechten voor kinderen kunnen moeilijk aanvaard worden in vele Aziatische landen, aangezien ze in strijd zijn met heersende waarden en normen (Goonesekere, 1997 en Goonesekere, 1998). Dit is echter niet eigen aan Azië. Ook in Afrika en Amerika staat men weigerachtig ten opzichte van het toekennen van participatierechten aan kinderen. Hierbij denk ik aan een voorbeeld uit Brazilië dat in het gesprek met Erwin Lehnen aan bod kwam. Daar bestaat een straatkinderenbeweging die voor en door kinderen opgericht is en die nog steeds voornamelijk uit kinderen bestaat. Deze organisatie heeft een nationaal congres georganiseerd waarin ze aanklaagt dat straatkinderen vaak door politie mishandeld worden. De conclusies ervan werden gepubliceerd en ondersteund door een netwerk van zowel gouvernementele als non-gouvernementele organisaties. Het gevolg hiervan was dat een aantal gouvernementele organisaties uit dit netwerk gestapt zijn. Dit bewijst dat ook in Zuid-Amerika problemen bestaan betreffende participatierechten van kinderen. Bovendien staat men in het Westen ook niet steeds open voor de participatie van kinderen, ingegeven door de manier waarop men in het Westen naar opvoeding kijkt. In het Westen worden kinderen namelijk als niet-competent bestempeld. Vanuit deze overtuiging wordt de autonomie van het kind vaak beperkt, ingegeven door de wens om kinderen een opvoeding te geven (Mortier, in: Verhellen, 2000).

Vanuit mijn ervaringen in India stel ik me hierbij de vraag of er in India een verschil tussen volwassenen en kinderen gemaakt wordt dat zo duidelijk is als hierboven gesteld wordt. Naar mijn mening is dit vooral een westers onderscheid. In India is het verschil tussen kinderen en volwassenen veel minder terug te vinden aangezien kinderen reeds op zeer jonge leeftijd verantwoordelijkheden op zich krijgen. Zo denk ik bijvoorbeeld aan de vele jonge meisjes die ik op een babybroertje of -zusje heb zien passen, de vele vormen van kinderarbeid (zowel binnen als buiten het huishouden), de kindhuwelijken enz. Wat betreft het uiten van een eigen mening en het recht gehoord te worden in zaken die het kind aanbelangen en dergelijke heb ik ervaren dat men het inderdaad moeilijk heeft met het toekennen van deze rechten aan kinderen.

Uit het gesprek met Erwin Lehnen blijkt dat overheden naar zijn mening geen probleem hebben met de participatie van kinderen, maar dat het fundamenteel gaat om het aantasten van de machtsposities van overheden. Dit komt verder aan bod onderaan 3.3.1.6.

3.3.1.4. DE POSITIE VAN NATIONALE AZIATISCHE OVERHEDEN

Een vierde probleem is dat de nationale overheden volgens Goonesekere zelf niet in de mogelijkheid zijn om kinderen te ondersteunen en inbreuken op hun rechten te herstellen (Goonesekere, 1997). Goonesekere laat de lezer echter in het ongewisse over de redenen waarom de overheden niet over deze mogelijkheden beschikken. Is dit omdat ze er de middelen niet voor hebben? Of is de organisatie van hun land daar niet op voorzien? Misschien ligt de prioriteit van de overheid ergens anders? Of vormt een combinatie van deze factoren de reden? Naar mijn aanvoelen legt de overheid een andere prioriteit. De mogelijkheid om de rechten van kinderen te bevorderen is er naar mijn mening steeds. Deze taak ligt volgens mij zelfs op de eerste plaats bij de overheid, aangezien zij de macht in handen hebben. Naar mijn aanvoelen besteden overheden hun middelen prioritair aan andere zaken, waardoor de rechten van kinderen op de laatste plaats gezet worden (Ik wil benadrukken dat het hier om mijn eigen aanvoelen gaat).

De overheden zouden volgens Goonesekere dus een beroep moeten doen op NGO's om kinderen te ondersteunen om schendingen te herstellen. Dit verhoogt hun afhankelijkheid van deze NGO's. De overheden zijn nog maar net aan het wennen aan het idee dat NGO's alternatieve rapporten kunnen indienen bij het Comité voor de Rechten van het Kind. Ze worden zich eveneens nog maar net bewust van het feit dat het Comité de rapporten van de NGO's even belangrijk vindt als de rapporten van de overheden zelf. Ze zullen eerst moeten vertrouwd raken met het belang van NGO's in het monitoren van mensen- en kinderrechten op internationaal niveau, vooraleer ze dit op regionaal niveau zullen toelaten (Goonesekere, 1997).

Uit de casestudy blijkt echter dat het gewoon een feit is dat NGO's een belangrijke rol spelen in het monitoren van kinderrechten, zelfs op nationaal vlak. In Jharkhand en Chhattisgarh worden behoorlijke resultaten bereikt met betrekking tot het aantal kinderen dat schoolloopt enkel en alleen door de inspanningen van NGO's. Naar mijn mening is de Indische overheid zich wel degelijk bewust van het belang van NGO's in verband met de ontwikkeling van India, maar doet ze alsof haar neus bloedt en sluit ze zich aan bij de 'Aziatische mening' omtrent de verhouding tussen overheid en NGO's.

3.3.1.5. SOEVEREINITEIT

Alle Aziatische landen zijn bijzonder gevoelig voor inbreuken op hun soevereiniteit. Het IVRK kan een invloed hebben op wetten en praktijken binnen een land: het uitwisselen van ervaringen tussen de staten onderling en de vooruitgang op het domein van kinderrechten kunnen veranderingen op nationaal vlak teweeg brengen. Dit zorgt ervoor dat landen eerder afkerig staan tegenover de achterliggende waarden en normen van een regionaal instrument, zijnde onder meer het feit dat de situatie in een bepaald land onder internationale aandacht kan komen (Goonesekere, 1997). Aziatische landen zien mensenrechten als een binnenlandse aangelegenheid waarmee buitenlandse staten of inter- en multinationale instanties zich niet moeten bemoeien. De mensenrechtenkwestie is dus de verantwoordelijkheid van elke soevereine staat (Li, in: Meijer, 1998). Dit geldt echter voor alle landen in de wereld. Geen enkel land houdt ervan dat anderen weten wat er allemaal fout loopt binnen zijn grenzen. Het gevoelig zijn voor inbreuken op de soevereiniteit is iets dat overal ter wereld teruggevonden kan worden.

Hierbij denk ik aan een illustratie uit mijn casestudy. Bij het aankomen in de luchthaven van Bombay vindt de douanebeambte het heel verdacht dat wij, twee westerse meisjes, naar Ranchi (de hoofdstad van de staat Jharkhand) reizen. Daar valt niets te beleven voor toeristen, zegt hij. De binnenvlucht naar Ranchi wijst er ons op dat het niet zo vaak voorkomt dat westerlingen naar Ranchi reizen. We zijn namelijk de enige blanken in het vliegtuig. Daarenboven worden wij bij de check-ins opvallend veel vaker gecontroleerd en gefouilleerd. Ook de situatie van father Van Nuffel, die tijdens mijn verblijf in India problemen krijgt in verband met zijn verblijfsvergunning, wijst erop dat de Indische overheid vrij achterdochtig is wat betreft westerlingen in India.

Erwin Lehen gaat in ons gesprek ten volste akkoord met de stelling dat Aziatische landen gevoelig zijn voor inbreuken op hun soevereiniteit. Een land, of het nu Aziatisch is of niet, heeft naar zijn mening nooit graag dat er slecht over hen wordt gesproken.

Hierbij aansluitend is het eveneens problematisch dat verschillende landen een weerzin hebben om zich te houden aan standaarden die door internationale verdragen zoals het IVRK opgelegd worden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het voorkomen van reservaties bij het ratificeren van het IVRK (Goonsekere, 1997). Zo dient India bijvoorbeeld een reservatie in op de artikels 4 (namelijk de verplichting van de staten om de rechten van kinderen te verwezenlijken) en 32 (omtrent kinderarbeid)⁵². Daarvoor geeft de Indische overheid als oorzaak dat om welbepaalde redenen kinderen van verschillende leeftijden werken. Dit ondanks het feit dat de Indische overheid minimumleeftijden betreffende tewerkstelling in gevaarlijke omstandigheden heeft omschreven. De Indische overheid belooft maatregelen te nemen om artikel 32 van het IVRK toe te passen (United Nations High Commissioner on Human Rights, 2005).

Daarenboven weigeren een aantal landen om de reservaties die ze ingediend hebben in te trekken.

3.3.1.6. UITGESTREKT EN VERSCHIEDEN AZIË

Azië is een continent van contrasten, zoals ook eerder werd weergegeven. Het omvat niet alleen een heel uitgestrekte oppervlakte, ook de verschillen tussen en binnen landen zijn enorm. Denk maar aan cultuurverschillen (een noemer die eveneens heel wat verschillende aspecten omvat, bijvoorbeeld: godsdienstbeleving, manier van samenleven, visie op de positie van de vrouw/het meisje, seksualiteitsbeleving enz.), verschillende staatsvormen, verschillende welvaart, ... Naar mijn mening speelt ook deze uitgestrektheid en verscheidenheid een rol in de moeilijkheden om een regionale overeenkomst af te sluiten.

Persoonlijk heb ik enkele bedenkingen bij deze problemen. Ik vraag me af waarom er zoveel problemen met betrekking tot het ontwikkelen van een regionaal instrument inzake kinderrechten bestaan. Elk Aziatisch land heeft toch het IVRK ondertekend. Waar ligt dan het verschil tussen een regionaal instrument en het IVRK? Zijn de problemen waarmee men geconfronteerd wordt bij het opstellen van een regionaal instrument niet geldig in het kader van het IVRK? De weerzin die vele landen hebben ten opzichte van het zich houden aan internationale standaarden doet me nadenken over de intentie waarmee landen het IVRK ratificeerden. Geen enkel land is namelijk verplicht om een Verdrag te ratificeren.

Tot slot wil ik graag wijzen op een probleem dat volgens Erwin Lehen aan de oorzaak ligt van moeilijkheden en problemen om kinderrechten te implementeren, veel eerder dan alle andere problemen die doorheen mijn scriptie reeds aan bod gekomen zijn. Daarvoor een citaat uit het interview:

“De belangrijkste tegenkanting die je overal ondervindt, is dat als je begint aan bepaalde machtsstructuren te tasten, dan krijg je altijd tegenkanting, van de mensen die voelen dat hun machtspositie in het gedrang komt. En dat zie je op het niveau van kinderrechten, dat zie je ook op het niveau van vrouwen en vrouwengroepen, dat zie je ook op het niveau van het economische. In België, of in kwestie Vlaanderen, zie je dat ook, dat zijn ook dingen, als je mensen uit hun machtspositie brengt, dat ze moeten inleveren, dan verzetten ze zich op de een of andere manier. Ik denk dat dat uiteindelijk een veel fundamenteeler mechanisme is dan die andere dingen, individualisme of het collectivisme. Ik denk dat die elementen, als machtsposities en dat soort dingen, dat dat mechanismen zijn die veel fundamenteeler spelen.”

---

⁵² Zie bijlage 3 voor de tekst van deze artikels.

3.3.2. SAMENWERKING IN AZIË?

Alhoewel men er in Azië niet in slaagt een regionaal instrument tot stand te brengen, is er toch enige vorm van samenwerking terug te vinden. Er bestaan namelijk twee regionale Zuid-Aziatische overheidsorganisaties. Vooreerst is er ASEAN (The Association of South East Asian Nations). Lid van deze organisatie zijn Brunei, Indonesië, Maleisië, de Filipijnen, Singapore, Thailand en Vietnam. Een tweede samenwerkingsverband is SAARC (The South Asian Association of Regional Co-operation), dat het lidmaatschap van de landen Bangladesh, Bhutan, India, de Malediven, Nepal, Pakistan en Sri Lanka telt. Het verschil tussen beide organisaties situeert zich in de geografische ligging. ASEAN omvat landen in Zuid-Oost-Azië, SAARC omvat Zuid-West-Aziatische landen. ASEAN werkt samen op voornamelijk vier grote domeinen: politieke en veiligheidssamenwerking, economische samenwerking, functionele samenwerking en ontwikkelingssamenwerking (ASEAN, 2005). In 2000 neemt ASEAN het oprichten van the ASEAN Human Rights Commission in overweging, wat binnen SAARC niet bestaat (OHCHR, 2001). Tegenwoordig bestaat ook ASEAN Plus Three, bestaande uit de ASEAN-landen en China, Japan en Zuid-Korea (Beeson, 2003). In wat volgt beperk ik me enkel tot het nader bekijken van SAARC, aangezien India slechts daarvan lid is.

3.3.2.1. THE SOUTH ASIAN ASSOCIATION OF REGIONAL CO-OPERATION (SAARC)

SAARC is opgestart in 1985, met het adopteren van het SAARC Social Charter. Dit Charter, dat in bijlage 17 terug te vinden is, omvat 12 artikelen, onder meer met betrekking tot het verminderen van armoede, gezondheid, onderwijs, het bevorderen van de status van vrouwen, het bevorderen van de rechten en het welzijn van het kind, het stabiliseren van het aantal inwoners en de ontwenning, rehabilitatie en herintegratie van drugverslaafden.

SAARC wil voorzien in een platvorm voor de mensen in Zuid-Azië om samen te werken in een sfeer van vriendschap, vertrouwen en begrip. Het doel is om het welzijn van de mensen in Zuid-Azië te promoten en om hun levenskwaliteit te verbeteren doorheen toegenomen economische groei, sociale vooruitgang en culturele ontwikkeling in de regio. De SAARC-landen, zijnde Bangladesh, Bhutan, India, de Malediven, Nepal, Pakistan en Sri Lanka, werken samen op basis van de principes van een gelijke macht aan alle landen, territoriale volledigheid, politieke onafhankelijkheid, het niet tussenkomen in nationale aangelegenheden en het hebben van een wederzijds voordeel aan de samenwerking. Deze samenwerking situeert zich binnen een zevental domeinen, namelijk: landbouw en plattelandsontwikkeling, gezondheidszorg, vrouwen, jongeren en kinderen, milieu en bosbouw, wetenschap, technologie en meteorologie, transport en human resource-ontwikkeling (SAARC, 2005).

Ook met betrekking tot kinderen en jongeren stelt SAARC enkele doelen op:

- het creëren van een sociaal-economische omgeving voor jongeren
- het verhogen van onderwijs- en geletterdheidscijfers
- het verlagen van de leeftijd waarop vele meisjes huwen
- het uitstellen van de leeftijd van de eerste zwangerschap
- het bestrijden van de misdaad van kinderhandel

Op het vlak van onderwijs werken ze samen doorheen SACODIL: SAARC Consortium on Open and Distance Learning.

Jaarlijks vindt een SAARC-topontmoeting plaats⁵³. Naast de topontmoetingen komen de ministers van Buitenlandse Zaken van elk land enkele keren per jaar samen om een nieuw beleid te formuleren, om de bereikte vooruitgang te bekijken en om nieuwe mechanismen van samenwerking te ontwikkelen. Deze conferenties zijn af en toe gewijd aan bepaalde thema's zoals bijvoorbeeld kinderen en jongeren. In wat volgt pik ik er de belangrijkste ontmoetingen met betrekking tot kinderen en jongeren uit.

---

⁵³ De plaats en datum van deze topontmoetingen zijn in bijlage 18 terug te vinden.

In 1986 vindt in New Delhi de eerste ministeriële SAARC-conferentie plaats in verband met Zuid-Aziatische kinderen. Deze meeting brengt de aandacht voor kinderen binnen SAARC op gang ⁵⁴ (Goonsekere, 1998).

Het rapport van de conferentie van ministers in New Delhi wordt voorgelegd op de topontmoeting van SAARC in Bangalore in 1986. Uit deze topontmoeting resulteert de Bangalore Verklaring. Deze erkent dat iedere staat bij het opstellen van ontwikkelingsplannen prioriteit moet geven aan kinderen. Men wil eveneens een publiek bewustzijn en een nationale politieke consensus met betrekking tot het thema kinderrechten bekomen. De landen verbinden zich ertoe jaarlijks een verslag op te stellen waarin ze de situatie van kinderen in hun land beschrijven. Er wordt eveneens een SAARC-comité opgesteld dat toeziet op het opstellen van deze verslagen en dat het onderling uitwisselen van informatie tussen landen stimuleert.

De SAARC-topontmoeting van 1987 in Khatmandu legt sterk de nadruk op het opstellen van een jaarlijks verslag omtrent de situatie van kinderen in de lidstaten en op de onderlinge uitwisseling van informatie. Er wordt eveneens een eerste overzicht van de situatie van kinderen in de SAARC-landen gegeven, gebaseerd op de jaarlijkse verslagen van de staten.

Op de volgende jaarlijkse bijeenkomsten wordt de Bangalore Verklaring van 1986 enigszins aangepast. Sinds 1989 wordt elk jaar opgedragen aan een bepaald thema. De thema's zijn in bijlage 19 te raadplegen. Zo maakt SAARC het jaar 1990 tot *'the SAARC Year of the Girl Child'*, naar aanleiding van het uitroepen van dit jaar tot *'the SAARC Year of the Girl Child'* door de Verenigde Naties. Het decennium 1991-2000 wordt tot *'the SAARC Decade of the Girl Child'* uitgeroepen.

Eveneens in het jaar 1990 beslist men op de topontmoeting van SAARC in Malé een actieplan voor Zuid-Azië op te stellen. Men baseert zich hiervoor op de Bangalore Verklaring van 1986.

Op de topontmoeting van SAARC in Colombo in 1991 wordt aan ieder land gevraagd een nationaal actieplan op te stellen. Op deze ontmoeting zijn ook kinderrechten een belangrijk agendapunt: er wordt een regionaal expertenteam aangeduid, dat als doel heeft richtlijnen en doelstellingen met betrekking tot kinderrechten te ontwikkelen die toegepast kunnen worden op regionaal en nationaal niveau. India ontwikkelt in 1992 een National Plan of Action for Children (cf. infra 3.2.3.).

De tweede ministeriële conferentie die rond kinderen en jongeren handelt, vindt plaats in Colombo in 1992. Op deze conferentie concentreren de ministers van Buitenlandse Zaken zich op de implementatiestrategieën van het IVRK.

Naar aanleiding van het uitroepen van het jaar 1994 tot *'the SAARC Year of the Youth'* wordt een ministeriële conferentie in de Malediven volledig gewijd aan het thema jongeren.

Twee jaar later, in 1996, het jaar dat uitgeroepen is tot *'the SAARC Year of Literacy'*, wordt nogmaals een ministeriële conferentie rond kinderen georganiseerd in Rawalpindi.

In 1997 komt Bangladesh met het voorstel om binnen SAARC een subgroepering op te richten tussen de landen Bangladesh, Bhutan, Nepal en India. Op dit voorstel komt echter veel reactie, vooreerst vanuit de oppositie in Bangladesh, maar ook van Pakistan en Sri Lanka, die beweren dat deze groepering SAARC zou verzwakken. Ook India kan het oorspronkelijk niet met dit idee vinden. Uiteindelijk is men niet tot een subregionaal samenwerkingsverband gekomen (Nuruzzamen, 1999).

Van het decennium 2001-2010 maakt SAARC *'the SAARC Decade of the Rights of the Child'*. En in 2002 worden twee verdragen aangenomen die betrekking hebben op kinderen, nl. het *'SAARC Convention on Preventing and Combating Trafficking in Women and Children for Prostitution'* en het *'SAARC Convention on Regional Arrangements for the Promotion of Child Welfare in South Asia'*. Het eerste Verdrag voorziet op die manier deels in de behoefte van Aziatische NGO's om samen te werken wat betreft kinderhandel over de grenzen heen.

De twaalfde SAARC-topontmoeting in 2004 in Islamabad legt de nadruk op de dringendheid om om te gaan met armoede in de regio. Daarvoor duiden de overheden een *'Independent South Asean*

---

⁵⁴ Het is belangrijk erop te wijzen dat de aandacht voor kinderen reeds bestaat binnen SAARC nog voor het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind opgesteld wordt, aangezien het Verdrag er pas komt drie jaar na de SAARC-meeting die de aandacht voor kinderen op gang brengt.

Commission on Poverty Alleviation' (ISACPA) aan om tegen de volgende topontmoeting een realistisch ontwerp te hebben van SAARC ontwikkelingsdoelstellingen voor de volgende vijf jaar op het vlak van het verminderen van armoede, onderwijs, gezondheid en milieu.

3.3.2.2. RESULTATEN VAN DE REGIONALE SAMENWERKING?

Niettegenstaande deze bijeenkomsten en verklaringen moet men nog steeds niet lang zoeken om een inbreuk op de rechten van kinderen terug te vinden in Zuid-Azië. Dit is niet verwonderlijk, aangezien de bestaande regionale richtlijnen enkel aangenomen zijn om een consensus in het ontwikkelen van nationale actieplannen te bekomen. Men had niet voor ogen een regionale conventie in verband met rechten van kinderen te ontwikkelen (Goonesekere, 1998).

Goonesekere geeft aan dat de nationale overheden in Azië de laatste jaren toch aan het werk geslaan zijn rond concepten die betrekking hebben op kinderrechten. Dit gebeurde met de steun van Unicef, andere internationale agentschappen en internationale en nationale NGO's. Diepgaande samenwerking tussen verschillende landen is er echter niet, alhoewel er vanuit meerdere hoeken vragen (vaak met betrekking tot het onderwerp mensenhandel) hiernaar gesteld worden (Goonesekere, 1998).

3.3.3. DE ROL VAN NGO'S OP REGIONAAL VLAK IN AZIË

Goonesekere geeft aan dat heel wat NGO's, zowel nationale als internationale, vragen stellen naar samenwerking op regionaal vlak binnen Azië (Goonesekere, 1998). Verschillende NGO's hebben de laatste jaren de nadruk proberen te vestigen op het niet voorhanden zijn van een regionaal Aziatisch instrument inzake mensen- of kinderrechten (OHCHR, 2001).

NGO's werken zelf ook samen op regionaal vlak. Er bestaan regionale meetings van kinderrechtencoalities op regionaal niveau die op initiatief van de NGO Group for the Convention on the Rights of the Child worden opgericht in Latijns-Amerika, Zuid-Oost-Azië, Zuid-Azië, Europa, West-Afrika en de Arabische landen (CRIN, 2005).

Naar mijn mening kunnen NGO's op regionaal vlak hun belangrijke rol van het lobbyen opzetten en op die manier overheden dichterbij elkaar brengen en hen ertoe aanzetten van kinderrechten een prioriteit te maken en er hun beleid ook echt op af te stemmen. NGO's kunnen de redenen waarom overheden niet open staan voor kinderrechten of voor een regionaal instrument inzake kinderrechten ontcrachten. Bovendien geldt ook het gezegde 'vele handen maken licht werk'. Samenwerking van NGO's op regionaal vlak kan deze rol die ik aan NGO's toeken vergemakkelijken door het samenleggen van expertise en het uitwisselen van ervaringen.

Niet alle NGO's voelen echter de behoefte voor een regionaal instrument inzake kinderrechten of voor een intensieve samenwerking omtrent kinderrechten op regionaal vlak. Het VIC is daar één van. Erwin Lehnen geeft aan dat het VIC, samen met zijn Aziatische partner-NGO's, de nood daartoe niet voelt aangezien zij nog op lokaal niveau aan het werken zijn.

3.3.4. CONCLUSIE

Alhoewel er heel wat obstakels het ontwikkelen en implementeren van een regionaal instrument inzake kinderrechten in de weg staan, mag niet alles negatief benaderd worden. Zo denk ik aan het feit dat reeds enkele pogingen ondernomen zijn om een regionaal instrument te ontwikkelen en aan het feit dat staten meer en meer de neiging hebben om de grondwettelijke principes te interpreteren in een context van fundamentele rechten. Men ziet het recht op leven bijvoorbeeld niet enkel als een negatief recht⁵⁵ (men mag niet van het recht op leven gedepriveerd worden zonder een proces), maar evenzeer als een positief recht⁵⁶ (men heeft recht op het ontvangen van basisnoden zoals bijvoorbeeld onderwijs). De

---

⁵⁵ Een negatief recht is een recht waarvan men niet gedepriveerd mag worden.

⁵⁶ Een positief recht is een recht waarbij men aanspraak op een dienst of voorziening maakt.

staten moeten hun inspanningen om goede en waterdichte wetten te ontwikkelen echter nog verhogen. Naast het opnemen van mensen- en kinderrechten in de grondwet, wat zich situeert op nationaal vlak, is ook op regionaal vlak een vooruitgang geboekt. De Malé Verklaring van 1990 ⁵⁷ ziet namelijk in dat regionale overeenkomsten noodzakelijk zijn wat betreft de thema's mensenhandel en kinderprostitutie. In 2002 neemt SAARC zelfs een tweetal verdragen aan die betrekking hebben op kinderen. Daarnaast ondernamen verschillende Aziatische landen reeds enkele pogingen om onderling ervaringen uit te wisselen. Zo denk ik bijvoorbeeld aan het de Pakistaanse Child Labour Legislation, die gebaseerd is op de Indische Child Labour Prohibition Act. Pakistan neemt hier als het ware een voorbeeld aan de ervaringen van India. Ik zou dit een heel primitieve vorm van samenwerking noemen.

Ik kan besluiten dat de bestaande politiek en sociaal-economische toestanden in Azië ervoor zorgen dat het momenteel onmogelijk is een regionaal instrument en een monitorende instantie inzake de rechten van het kind te ontwikkelen. De behoefte om een dergelijk instrument te construeren is er. Denk maar aan de talloze inbreuken op het Kinderrechtenverdrag en aan de vragen naar samenwerking (vooral met betrekking tot het onderwerp mensenhandel) door internationale en nationale NGO's en andere internationale organisaties. De barrières die hierboven geschetst werden, zullen eerst overwonnen moeten worden, vooraleer gewerkt kan worden aan een regionaal verdrag.

---

⁵⁷ Deze resulteerde uit de topontmoeting van SAARC in Malé in 1990.

---

4. NGO'S WERKENDE ROND KINDERRECHTEN EN ONDERWIJS: WAT IS HUN BETEKENIS?

In het vorige deel van mijn scriptie heb ik een Indische NGO en een Belgische NGO die in India werkt bekeken. Daarin kwam aan bod dat beide een duidelijke rol spelen met betrekking tot kinderrechten. Daarnaast ben ik dieper ingegaan op de rol die de Indische overheid speelt en de taak die zij toekent aan NGO's wat betreft kinderrechten en onderwijs. Ook op regionaal speelt het één en ander in Azië wat betreft kinderrechten en onderwijs en krijgen NGO's er een welbepaalde taak te vervullen. In dit deel was het thema onderwijs een leidraad.

In dit deel situeer ik de kennis uit het vorige deel in een ruimer geheel. Ik wil de rol die NGO's werkende rond kinderrechten en onderwijs spelen binnen een groter geheel kaderen. Ik ga dan ook dieper in op de rol die NGO's op verschillende niveaus vervullen, namelijk tijdens de totstandkoming van het IVRK, bij de rapportage aan het Comité en bij het monitoren van de implementatie van het IVRK. In dit deel laat ik me niet langer leiden door het thema onderwijs, aangezien de materie die hier besproken wordt te algemeen is om me op dit thema te richten.

Het eerste hoofdstuk van dit deel schetst achtergrondinformatie met betrekking tot non-gouvernementele organisaties. Hierin komt de verhouding van NGO's tot gouvernementele organisaties aan bod en wordt gezocht naar hun belangrijkste verschilpunten. Daarnaast worden non-gouvernementele organisaties gedefinieerd, ingedeeld en worden enkele voorwaarden gegeven waaraan NGO's moeten voldoen. Tot slot sta ik stil bij een mogelijke indeling van mensenrechten NGO's en bij hun activiteiten en doelen.

In een tweede hoofdstuk ga ik dieper in op de rol van mensenrechten NGO's bij de totstandkoming van het IVRK. Dit gebeurde voornamelijk doorheen de Informal Ad Hoc NGO Group on the Drafting of the Convention of the Rights of the Child, die in dit hoofdstuk dan ook uitgebreid besproken wordt.

In een volgende hoofdstuk bespreek ik de rol die de toenmalige Informal Ad Hoc NGO Group on the Drafting of the Convention of the Rights of the Child tegenwoordig te spelen heeft.

Het vierde hoofdstuk betreft de rol van NGO's doorheen de rapportage. Hierbij ga ik voornamelijk in op de relatie tussen NGO's en overheden.

NGO's worden eveneens een belangrijke rol toegewezen in het implementatieproces. Aan deze rol geven NGO's op heel verschillende manieren uiting. Dit komt in hoofdstuk vijf duidelijk aan bod.

Ook dit deel van mijn scriptie illustreer ik regelmatig met voorbeelden uit de casestudy en het interview of met voorbeelden van andere NGO's.

4.1. ACHTERGRONDINFORMATIE: NON-GOUVERNEMENTELE ORGANISATIES WERKENDE ROND KINDERRECHTEN

Wanneer men rond kinderrechten werkt, komt men al snel in contact met het werk van (inter)nationale organisaties die zich ergens in het mensenrechtenveld situeren.

Cattrijsse definieert een non-gouvernementele organisatie (NGO) als volgt:

"An autonomous, private association, aiming at establishing a co-operation in a specific working area. A non-governmental organisation is a voluntary, non-profit association of citizens, which can adopt a national, as well as a regional and international character." (Cattrijsse, in: *Verhellen*, 2000, p. 425)

Een heel belangrijk verschil met een gouvernementele organisatie⁵⁸, is dat een non-gouvernementele organisatie of NGO bestaat uit individuele burgers of organisaties van individuele burgers, en niet uit

---

⁵⁸ Cogen definieert een gouvernementele organisaties als zijnde "Een statenverbinding die door een verdrag wordt tot stand gebracht om gemeenschappelijk gestelde doeleinden te verwezenlijken en waardoor een juridisch autonome instelling ontstaat" (Cogen, 1998, p. 180) Naar mening van Cogen heeft een dergelijke organisatie drie fundamentele principes. Ten eerste is de internationale gouvernementele organisatie opgestart door staten. Ten tweede wordt minimum één zogenaamde

---

afgevaardigden van overheden. Meuwse definieert een NGO als een private organisatie die deel is van de burgermaatschappij (Meuwse, in: Verhellen & Weyts, 2003). Een NGO is naar zijn mening heel duidelijk een non-profit organisatie die geen politieke macht wil. Meuwse ziet een probleem in verband met de naam non-gouvernementeel. Deze naam zegt namelijk wat een NGO niet is (het zijn geen regeringen en ze beklemtonen hun onafhankelijkheid van regeringen ⁵⁸), zonder te zeggen wat het wel is (Meuwse, in: Verhellen, 2003 & Baehr, 1998). Het is daarbij bovendien heel belangrijk om non-gouvernementeel niet gelijk te stellen aan anti-gouvernementeel, alhoewel een groot aantal NGO's een zeer kritische rol innemen met betrekking tot de overheid (Dit komt uitgebreider aan bod in 3.5.3.). Baehr wijst er heel terecht op dat juist de activiteiten van regeringen de voornaamste reden van bestaan van NGO's zijn (Baehr, 1998).

Er zijn heel veel verschillen tussen NGO's onderling: sommigen werken met vrijwilligers, anderen met professionelen, ze hebben allen een verschillende missie en mandaat ⁵⁹, enzovoort. Cattrijsse geeft aan dat er ongeveer 600 internationale gouvernementele organisaties zijn in de wereld, tegenover 20.000 internationale NGO's ⁶⁰ (Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

Het is duidelijk geworden dat NGO's in alle maten, geuren en kleuren bestaan. Hierboven heb ik het steeds over NGO's gehad die zich op uiteenlopende onderwerpen toespitsen. In het kader van deze scriptie is het belangrijk stil te staan bij de (inter)nationale NGO's die zich concreet naar mensen- en kinderrechten richten. Hieronder heb ik het uitsluitend over NGO's die rond deze thema's werken.

Wiseberg definieert een non-gouvernementele mensenrechtenorganisatie als een particuliere organisatie die zijn middelen grotendeels gebruikt voor de bevordering en bescherming van mensenrechten, die onafhankelijk is van de regering en van naar macht strevende politieke groeperingen, en die zelf geen zodanige politieke macht nastreeft (Wiseberg, 1991).

In de wereld bestaan meer dan 4.000 mensenrechtenNGO's (Cattrijsse, in: Verhellen, 2000). Volgens Bell en Keenan is het basisconcept van de bescherming van mensenrechten dat overheden verantwoordelijk zijn voor het verdedigen van burgerrechten en dat mensenrechtenNGO's een bepaalde rol hebben in het verzekeren dat de overheid die verantwoordelijkheid opneemt (Bell & Keenan, 2004). NGO's creëren volgens Bell en Carens een nieuw type van politieke macht waarvan het doel is om mensenrechten onder internationale aandacht te brengen (Bell & Carens, 2004). Smith, Pagnucco en Lopez besluiten uit hun onderzoek eveneens dat NGO's een deel van de nieuwe generatie van politieke actoren worden (Smith, Pagnucco & Lopez, 1998). Dit brengt de vraag rond de efficiëntie en gegrondheid van de acties van NGO's naar boven. Bovendien geeft Wiseberg in haar definitie aan dat mensenrechtenNGO's organisaties zijn die geen politieke macht nastreven. Ik vraag me af in hoeverre NGO's hun oorspronkelijke karakter kunnen behouden wanneer ze een deel van de nieuwe generatie van politieke actoren worden. Andere gaan hier verder in en beweren dat NGO's, die beweren een missionaire of altruïstische opdracht te vervullen, in werkelijkheid een politieke missie hebben (Vandepitte, Merckx, De Vos & Van Duppen, 1994).

Tussen de vele definities van mensenrechtenNGO's die er bestaan, vinden Bell en Keenan hun eigen weg door een indeling van deze NGO's in drie categorieën te maken (Bell & Keenan, 2004):

---

body (zijnde een juridisch zelfstandig orgaan) in het leven geroepen. In deze bodies zetelen de lidstaten. Belangrijk is dat de wetten van de bodies deze van de organisatie zijn en niet die van de lidstaten. Een derde en laatste fundamenteel principe van internationale gouvernementele organisaties is dat de organisatie beschikt over een internationaalrechtelijke persoonlijkheid die altijd in functie staat van een welbepaald doel. Voorbeelden van dergelijke internationale organisaties zijn de Verenigde Naties, OPEC en NATO.

⁵⁸ Alhoewel er zich de laatste jaren een trend vertoont waarin overheden NGO's als instrument proberen te gebruiken (cf. supra: voorbeeld van het VIC in 4.5.3. *Ethische dilemma's waarmee NGO's geconfronteerd worden*).

⁵⁹ Missie en mandaat bepalen de acties die de NGO's ondernemen.

⁶⁰ Het is belangrijk om in het achterhoofd te houden dat er ook nationale NGO's bestaan, hierover zijn echter geen cijfers te vinden.

---

1. Een eerste categorie bestaat uit de klassieke vorm van mensenrechtenNGO's. Het kernmandaat van deze NGO's is de promotie en protectie van mensenrechten. Deze NGO's zien zichzelf op de eerste plaats als mensenrechtengroepen. Meestal zitten ze in internationale netwerken, hebben een consultatieve status bij de Verenigde Naties of hebben linken met een groep met dergelijke status. Ze gebruiken karakteristieke manieren van werken zoals monitoren, rapporteren, lobbyen en educatie. Defence for Children International (DCI) is een NGO die in deze categorie gesitueerd kan worden. Het is een internationale NGO ⁶¹ die op de eerste plaats rond kinderrechten werkt en een consultatieve status heeft bij ECOSOC ⁶², Unicef, Unesco en de Raad van Europa.
2. Een tweede categorie omvat de gelijkheidsNGO's. Het werk van deze NGO's is geconcentreerd rond de gelijkheid van bepaalde gediscrimineerde groepen. Deze NGO's zijn gedefinieerd rond een aspect van identiteit (bijvoorbeeld gender, seksualiteit, leeftijd, ...). De manier van werken is dezelfde als bij de categorie van de klassieke mensenrechtenNGO's. Het verschil tussen deze en de vorige categorie ligt in de manier waarop NGO's zich definiëren. Een voorbeeld van een NGO binnen deze categorie is de International Alliance of Women, die zich, zoals de naam het zegt, richt op de positie van vrouwen.
3. Een derde vorm mensenrechtenNGO's heeft een kernmandaat anders dan mensenrechten. Mensenrechten zijn voor deze NGO's een onderdeel van een breder mandaat of een manier om hun werk te karakteriseren. Voorbeelden zijn NGO's die werken rond landmijnen, vluchtelingen, democratie,.... Handicap International, Anti-Slavery International, Education International en Consortium for Street Children zijn NGO's die in deze categorie thuishoren. Ook Arouse en het VIC horen naar mijn mening hier thuis. Het kernmandaat van Arouse is het ondersteunen van de tribale Indische bevolking. Mensenrechten zijn dan een manier om hun werk te karakteriseren. Het VIC wil gemarginaliseerde groepen helpen om tot ontwikkeling te komen. Mensenrechten helpen eveneens hun werk vorm te geven. Zowel Arouse als het VIC hebben enkel een monitorende rol, aangezien hun projecten ervoor zorgen dat schendingen voorkomen worden. Het VIC is wel lid van de Kinderrechtencoalitie, maar werkt toch niet mee aan het opstellen van een alternatief rapport. Erwin Lehnen geeft daar in het interview volgende verklaring voor:

"Omdat wij eigenlijk zelf niet actief zijn rond kinderrechten hier onmiddellijk in België of omdat er andere organisaties in de Coalitie zitten die er meer rechtstreeks bij betrokken zijn, zijn wij daar niet actief bij betrokken. Onze rol in de Kinderrechtencoalitie die zien we vooral in het trachten de link met het Zuiden, om die te bewaren, te onderhouden. Om ervoor te zorgen dat de Kinderrechtencoalitie ook aandacht blijft hebben voor de thematiek van de kinderrechten in het Zuiden en niet alleen gefocust blijft op de thematiek van kinderrechten hier in Vlaanderen of in België."

Volgens bovenvermelde studie van Smith, Pagnucco en Lopez stellen de meeste NGO's hun doelen rond wat traditioneel gezien wordt als burgerlijke en politieke rechten (Smith, Pagnucco & Lopez, 1998). Pas op de tweede plaats komen sociale, economische en culturele rechten. Uit dezelfde studie komt naar voor dat er vier hoofddomeinen zijn waarbinnen mensenrechtenNGO's werken, namelijk onderwijs, het opstellen van richtlijnen, monitoren van klachten via internationale richtlijnen en het afdwingen van mensenrechten. Meuwse somt een heel aantal activiteiten op die volgens hem door mensenrechtenNGO's ondernomen kunnen worden: het verzamelen van informatie, het verspreiden van informatie, onderzoeksmissies, onderzoek en studie en documentatie, indienen van alternatieve

---

⁶¹ DCI heeft deelwerkingen in 43 landen, waaronder België.

⁶² ECOSOC staat voor The United Nations Economic and Social Council.

rapporten aan de monitorende comités, coöperatie en coördinatie (het organiseren van coalities), lobbywerk, het organiseren van publieke hoorzittingen en debatten, betrokkenheid met de media, het voorzien van training, het voorzien van wettelijke hulp, het aanbieden van diensten, het verzamelen van fondsen en het organiseren en bevorderen van participatie van kinderen en jongeren (Meuwse, 2003).

In wat volgt heb ik het steeds over NGO's werkende rond mensen- en kinderrechten die in één van de categorieën van Bell en Keenan te situeren zijn.

4.2. DE ROL BIJ DE TOTSTANDKOMING VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND: DE NGO GROUP

4.2.1. ONTSTAAN VAN DE AD HOC NGO GROUP

Reeds van bij de aanvang van het ontwerpproces van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind ⁶³ zijn NGO's betrokken ⁶⁴. Het zijn allen nationale en/of internationale NGO's die rond kinder- en mensenrechten werken. Enkele NGO's maken zelfs reeds hun op- en aanmerkingen bij het eerste voorstel van een Kinderrechtenverdrag dat door Polen opgesteld werd in 1978 ⁶⁵. Gedurende de eerste sessies van de Werkgroep in 1979 heeft men geen goed zicht op het aantal en de aard van de NGO's die op deze sessies aanwezig zijn. Vanaf 1981 gaat men dit systematisch bijhouden. Toen waren vier NGO's aanwezig. Het aantal betrokken NGO's stijgt echter sterk, zodat er in 1983 reeds 12 betrokken NGO's waren (Price-Cohen, 1995).

Deze 12 NGO's besluiten zich in januari 1983 te organiseren: de Informal Ad Hoc NGO Group on the Drafting of the Convention of the Rights of the Child (of kortweg de Ad Hoc NGO Group ⁶⁶) wordt opgericht. De NGO Group is dus een netwerk van verschillende NGO's die zich engageren om mee te werken aan het ontwerpen van het IVRK; dit onder het voorzitterschap van Defence for Children International.

Het aantal leden van de Ad Hoc NGO Group neemt steeds toe, zodat er in 1989 al een 50-tal zijn (Verhellen, 1993).

4.2.2. WERKING AD HOC NGO GROUP

Per jaar komt de Ad Hoc NGO Group twee keer samen. Op deze meetings wordt de ontwerptekst van het IVRK geanalyseerd, worden er voorstellen voor nieuwe artikels ingediend en worden veranderingen aan het Verdrag voorgesteld. De resultaten van deze bijeenkomsten worden telkens neergeschreven en aan alle overheden aanwezig in de Werkgroep doorgegeven.

Daarnaast organiseert de Ad Hoc NGO Group jaarlijks een meeting, die plaatsvindt vóór de Werkgroepsessie, met alle afgevaardigden van de overheden die in de Werkgroep participeren. Op deze meeting presenteren ze hun resultaten en activiteiten.

---

⁶³ Deze voorbereidende werkzaamheden worden ook de 'travaux préparatoires' genoemd. De groep mensen die het Verdrag voorbereid noemt men de 'Working Group' (in wat volgt zal ik het over de Werkgroep hebben). Het is belangrijk om hier een duidelijk onderscheid te maken tussen de Ad Hoc NGO Group en de Werkgroep. Deze laatste bestaat namelijk uit overheidsdelegaties, in tegenstelling tot de Ad Hoc NGO Group, die uit non-gouvernementele organisaties bestaat.

⁶⁴ De NGO's die van bij het begin betrokken waren, zijn onder meer the International Federation of Women Lawyers, the Women's International Democratic Federation, the International Union for Child Welfare, the World Jewish Congress, the International Humanist and Ethical Union, the International Union of Judges, the International Association of Youth Magistrates and the Society for Comparative Legislation.

⁶⁵ Cf. 2.1.

⁶⁶ Het is belangrijk een duidelijk onderscheid te maken tussen de Ad Hoc NGO Group en de NGO Group. De Ad Hoc NGO Group is een groepering van NGO's die zich verenigd heeft naar aanleiding van het ontwerp van een kinderrechtenverdrag. Na het aannemen van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind besloot de Ad Hoc NGO Group verder actief te blijven, maar dan onder de naam NGO Group for the Convention on the Rights of the Child, of kortweg de NGO Group. De NGO Group is dus een nog steeds bestaande afstammeling van de Ad Hoc NGO Group.

Tot slot organiseert de Ad Hoc NGO Group tijdens de periodes waarin de Werkgroepen doorgaan wekelijks een ontmoeting tussen overheidsdelegaties en de verschillende NGO's, met het oog op het minder stroef doen verlopen van de relaties tussen beide (Price-Cohen, 1995).

4.2.3. INVLOED AD HOC NGO GROUP

De invloed van de Ad Hoc NGO Group tijdens de sessies van de Werkgroep is groot. Ziegler schetst hier verschillende redenen voor. Ten eerste wijst ze erop dat een georganiseerde groep NGO's die met hetzelfde standpunt uitpakt heel wat meer invloed heeft dan één NGO afzonderlijk. Ten tweede is de Ad Hoc NGO Group telkens heel goed voorbereid, dit door middel van de tweejaarlijkse bijeenkomsten. Ten derde is er jaarlijks een meeting tussen de Ad Hoc NGO Group en de overheidsdelegaties. Ten vierde helpt de houding van de Ad Hoc NGO Group om een positieve attitude te creëren tussen de overheidsdelegaties en de leden van de Ad Hoc NGO Group (Ziegler, 1995).

Een resultaat van de inbreng van de Ad Hoc NGO Group is een lijst van 13 artikels of paragrafen in het IVRK waarvoor de Ad Hoc NGO Group verantwoordelijk is. Ook bij een gelijkaardig aantal artikels of paragrafen heeft de Ad Hoc NGO Group invloed op de formulering, vorm of inhoud ervan gehad. Uiteraard worden ook sommige voorstellen van de Ad Hoc NGO Group niet aanvaard en dus niet in het Verdrag opgenomen ⁶⁷ (Ziegler, 1995).

4.2.4. PROBLEMEN IN VERBAND MET DE NGO GROUP ⁶⁸

Alle leden van de NGO Group zijn NGO's die een consultatieve status hebben bij ECOSOC ⁶⁹. Vandaag hebben 2.613 NGO's een dergelijke status (United Nations, department economic and social development, 2005). Zowel internationale, regionale, subregionale als nationale NGO's kunnen een consultatieve status krijgen, mits ze aan een aantal welbepaalde voorwaarden voldoen ⁷⁰.

Er zijn drie verschillende categorieën, nl. algemene consultatieve status, bijzondere consultatieve status en rosterstatus. De algemene consultatieve status wordt enkel gegeven aan grote internationale NGO's die een breed bereik hebben en binnen ongeveer hetzelfde werkgebied als ECOSOC actief zijn. Voorbeelden van dergelijke NGO's zijn International Alliance of Women, International Save the Children Organisation en CARE International. De bijzondere consultatieve status geeft ECOSOC aan kleinere NGO's die een bijzondere competentie hebben op het vlak van een aantal velden waarbinnen ECOSOC werkt. Amnesty International, Asian Women and Human Rights Council, Human Rights Watch, Indian Council of Education, Education International en SOS-Kinderdorf International zijn voorbeelden van dergelijke NGO's. NGO's die in bovenstaande categorieën niet thuishoren, maar toch een consultatieve status krijgen horen thuis in de rostercategorie. Voorbeelden van dergelijke NGO's zijn The National Indian Youth Council, Plan International en Indian Committee to Youth Organisations ⁷¹. Deze NGO's krijgen jaarlijks de agenda van ECOSOC en ze kunnen bepaalde punten op deze agenda plaatsen (Cattrijsse, in: Verhellen, 2000).

Longford schetst de bedenkingen die sommige organisaties bij deze consultatieve status hebben (Longford, 1996). Ten eerste vragen ze zich af of alle NGO's die ervaring hebben op het gebied van kinderrechten wel de kans krijgen om mee te werken. Persoonlijk ga ik hier volledig mee akkoord. Er zijn heel wat nationale NGO's die niet aangesloten zijn bij grote internationale NGO's, maar die toch heel wat expertise hebben op het vlak van kinderrechten. Een belangrijke inbreng van een bepaald type NGO's (zijnde kleine lokale NGO's met een vaak in omvang en in bereik beperkte werking) ontbreekt

---

⁶⁷ Zo wordt bijvoorbeeld het voorstel om de bescherming tegen medische experimenten in het Verdrag op te nemen, door de Werkgroep afgewezen. (Ziegler, 1995)

⁶⁸ Deze problemen gelden zowel voor de Ad Hoc NGO Group als voor de NGO Group zoals die nu bestaat.

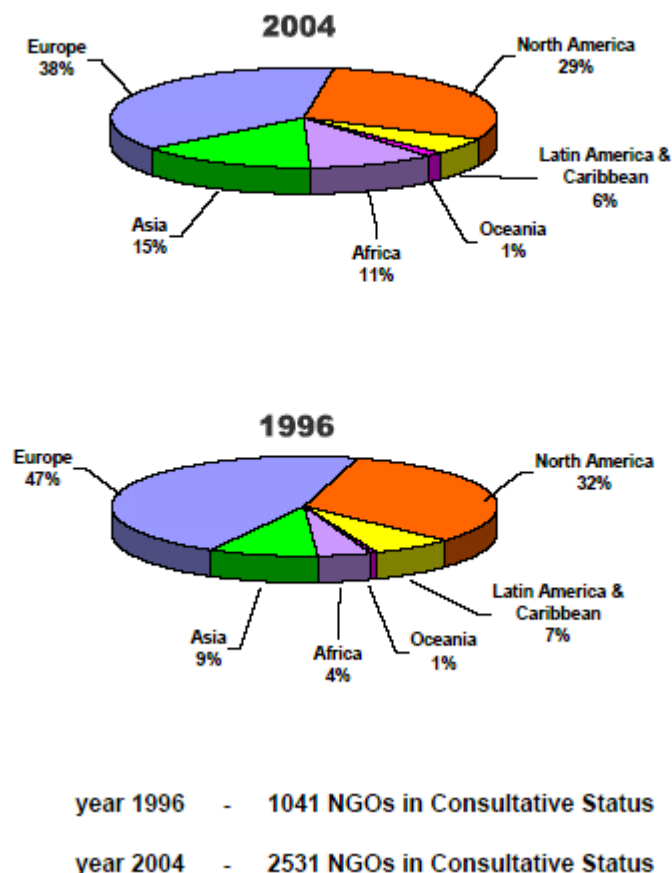
⁶⁹ Op die manier blijft ECOSOC op de hoogte van de activiteiten binnen de NGO-wereld.

⁷⁰ Deze voorwaarden vind je terug op de website van de Verenigde Naties.

⁷¹ Voor een volledige lijst zie www.igc.apc.org/habitat/ngo-rev/status.

binnen de NGO Group en binnen de totstandkoming van het IVRK. Een tweede bedenking is de vraag of alle NGO's de consultatieve status die ze krijgen wel verdienen. Hier kan ik niet dieper op ingaan aangezien ik deze NGO's niet goed genoeg ken. Ten derde vragen sommige organisaties zich af of de woordvoerders van NGO's wel genoeg afweten van de werking van de VN. Een laatste probleem is het probleem van de non-participatie van NGO's uit landen die zich in het Zuiden bevinden. Het is noodzakelijk om procedures te ontwikkelen om ook deze landen beter te betrekken. Volgend tabelletje geeft weer uit welk werelddeel de NGO's met een consultatieve status afkomstig zijn (United Nations, department economic and social development, 2005).

NGOs in consultative status with ECOSOC

Hieruit blijkt dat NGO's uit het Zuiden duidelijk ondervertegenwoordigd zijn en dat hun aantal steeds daalt.

Men kan zich vragen stellen naar de noodzaak van een inbreng van zuidelijke NGO's. Naar mijn mening is het een tekort dat deze NGO's vaak niet betrokken worden. Vele NGO's in ontwikkelingslanden zijn namelijk aan het werken rond kinderrechten. Ze hebben er een uitgesproken mening en visie over. De studie van Smith, Pagnucco en Lopez toont bovendien aan dat de internationale mensenrechtenorganisaties verdeeld zijn volgens geografische lijnen, namelijk de zuidelijke en de noordelijke organisaties (Smith, Pagnucco & Lopez, 1998). Daarom is het naar mijn mening belangrijk om ook binnen de NGO Group deze diversiteit weer te geven en dus te streven naar een integratie van zowel zuidelijke als noordelijke NGO's. Deze zuidelijke NGO's kunnen zich echter vaak niet engageren in de NGO Group aangezien hun financiële middelen ontoereikend zijn om een afgevaardigde te sturen.

Theytaz-Bergman wijst er echter op dat de NGO Group de financiële moeilijkheden van zuidelijke NGO's tegemoet komt door bijvoorbeeld financiële ondersteuning te bieden aan NGO's die vertegenwoordigers naar de pre-sessional working group willen sturen (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996).

4.3. NGO GROUP NU: NGO GROUP FOR THE CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

Na het vastleggen van de tekst van het IVRK ontstaan er vragen rond het al dan niet voortbestaan van de NGO Group. Uiteindelijk wordt besloten om die voort te zetten onder de naam 'NGO Group for the Convention on the Rights of the Child', of kortweg de NGO Group (Price-Cohen, 1995), aangezien ook artikel 45 van het IVRK ⁷² stelt dat gespecialiseerde organisaties en andere competente organisaties het recht hebben vertegenwoordigd te zijn en deskundig advies te geven bij implementatie en monitoren van het IVRK (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996). Artikel 45 zegt dat, met het oog op het bevorderen van een effectieve toepassing van het IVRK, de gespecialiseerde organisaties (zoals de International Labour Organisation, de World Health Organisation, Unesco en Unicef) de bijeenkomsten van het Comité inzake de Rechten van het Kind bijwonen. Dit doen ze samen met om het even welke andere als competent erkende organisatie, met inbegrip van NGO's die een consultatieve status hebben bij de Verenigde Naties en met inbegrip van andere VN-organen zoals de Commissie Mensenrechten. Deze organisaties kunnen het Comité relevante informatie verstrekken of ze kunnen om advies worden gevraagd betreffende een optimale toepassing van het IVRK.

Theytaz-Bergman (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996) schetst een aantal doelen van de NGO Group. Een eerste doel is om regelmatig contact met het Comité inzake de Rechten van het Kind te hebben, met het oog op het onderhouden van een constante informatiestroom tussen de NGO Group en het Comité (en omgekeerd). Ten tweede kan het Comité gebruik maken van de expertise van de leden van de NGO Group, die een brede variatie aan onderwerpen dekt. Een derde doel is om de leden van de NGO Group op de hoogte te houden van de ontwikkelingen binnen het Comité. Theytaz-Bergman ziet het eveneens als doel om ervoor te zorgen dat vanuit elk land aanvullende informatie (al dan niet in de vorm van een alternatief rapport) aan het Comité bezorgd wordt.

Anno 2005 is de NGO Group een organisatie die 60 internationale NGO's omvat die elk in minimum drie landen werkzaam zijn ⁷³. Sommige van deze NGO's zijn rechtstreeks betrokken bij het implementeren van het IVRK (bijvoorbeeld Defence for Children International en de International Save the Children Alliance), anderen hebben een breder mandaat (bijvoorbeeld Human Rights Watch), concentreren zich op bepaalde groepen (zoals vrouwen, bepaalde religieuze groeperingen,...) (bijvoorbeeld de International Council of Jewish Women).

Net zoals in de prille beginjaren komt de gehele NGO Group twee keer per jaar samen in Genève om acties van NGO's te coördineren en om gezamenlijke strategieën te ontwikkelen. Op deze bijeenkomsten mogen intergouvernementele organisaties zoals bijvoorbeeld Unicef aanwezig zijn in de hoedanigheid van observator. Het geheel wordt gesuperviseerd door een Coördinatiecomité.

De NGO Group schetst zijn missie in het promoten, implementeren en monitoren van het IVRK. Deze missie is geconcretiseerd in een zevental doelen:

- Het pleiten om, ten voordele van kinderen, bewustzijn in verband met het IVRK te creëren.
- Het promoten en faciliteren van het IVRK doorheen specifieke programma's en activiteiten.
- Het vergemakkelijken van het uitwisselen van informatie tussen het Comité inzake de Rechten van het Kind en andere betrokken VN-organisaties en de NGO's.

---

⁷² Zie bijlage 3 voor de tekst van dit artikel.

⁷³ Een lijst met van deze NGO's is in bijlage 20 terug te vinden.

- Het vergemakkelijken van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen NGO's onderling.
- Beleid en strategieën opzetten en actie ondernemen op de verschillende domeinen van het IVRK.
- Bijdragen in het monitorende werk van het Comité inzake de Rechten van het Kind.
- Het ondersteunen en begeleiden van het werk van netwerken van NGO's die kinderrechten op nationaal niveau op de voorgrond willen brengen.

De hoofdoelen van de NGO Group voor de jaren 2000-2005 zijn in bijlage 21 terug te vinden.

De leden van de NGO Group zijn lid van één of meerdere subgroepen en taakgroepen. Deze groepen werken rond thema's gerelateerd aan bepaalde aspecten binnen het IVRK, bijvoorbeeld kinderarbeid, onderwijs, seksuele uitbuiting, kinderen in gewapende conflicten,.... De doelstelling van deze groepen is het verzekeren dat kinderrechten op een duidelijke en actieve manier naar voor gebracht worden, zowel binnen het VN-systeem als binnen andere internationale fora.

4.4. DE ROL VAN NGO'S BIJ DE RAPPORTAGE AAN HET COMITÉ INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Het Comité volgt een welomschreven procedure omtrent het bespreken van de landenrapporten ⁷⁴. De Comitéleden gaan telkens van start met de zogenaamde 'pre-sessional working group'. Hierin ontvangen ze informatie van elk land, meer bepaald doorheen de overheidsrapporten, maar ook door informatie aangebracht door NGO's en/of door organisaties binnen de Verenigde Naties (Unicef bijvoorbeeld). NGO's zijn op deze sessies aanwezig, overheidsdelegaties niet (Goedertier & Verheyde, in: Verhellen, 2000 & Tigerstedt-Tähtelä, in: Verhellen, 2000). De informatie die mondeling en schriftelijk door NGO's gepresenteerd wordt, heeft volgens Theytaz-Bergman een sterke impact op de vragen die Comitéleden stellen aan de overheidsdelegaties en op de aanbevelingen die ze meegeven (onder de vorm van de concluding observations) (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996). Op basis van de verslagen van de overheid, van NGO's en van andere belangrijke organisaties wordt een lijst met vragen opgesteld. Deze vragen worden in de 'constructive dialogue' aan de gedelegeerde van het betreffende land gesteld, nadat die persoon een presentatie van het landenrapport gaf. Deze dialoog resulteert in het opstellen van de 'concluding observations'. Ook de concluding observations hebben een vaste structuur (Goedertier & Verheyde, in: Verhellen, 2000 & Tigerstedt-Tähtelä, in: Verhellen, 2000).

Het is duidelijk dat NGO's een belangrijke rol spelen in het rapportageproces. Dit zijn naar mijn mening echter steeds grotere NGO's. Plaatselijke NGO's zoals de NGO's in de casestudy nemen deze rol zelden op zich. Het Comité zoekt naar specifieke, betrouwbare, volledige en objectieve informatie met betrekking tot alle domeinen die in het IVRK besproken worden (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996). Het Comité wil van elk land maximale informatie ontvangen om op die manier gerichte en relevante concluding observations te kunnen meegeven (Tigerstedt-Tähtelä, in: Verhellen, 2000). De rapporten van de overheden behandelen namelijk meestal enkel beleidsmatige aspecten die betrekking hebben op het IVRK. De praktische implementatie van hun beleid laten ze achterwege. Bijgevolg is het beeld dat het Comité krijgt van de situatie van kinderen en hun rechten in een bepaald land vertekend. Het Comité probeert dit op te lossen door beroep te doen op zowel internationale, regionale, nationale als lokale NGO's. Bovendien hebben NGO's vaak beter zicht op de heersende problematieken in een land dan overheden en overheidsorganisaties (Cattrijsse, in: Verhellen, 2000). Daarom promoot het Comité het schrijven van alternatieve, complementaire of supplementaire rapporten door NGO's (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996).

---

⁷⁴ Deze rapporten moeten bovendien opgebouwd zijn volgens een opgelegde structuur. De procedure en de structuur worden besproken in 2.5.

Woll onderscheidt een drietal manieren waarop NGO's deel kunnen nemen aan het rapportageproces (Woll, 2000). Ten eerste kunnen ze delen van het overheidsrapport op zich nemen. Ten tweede kunnen ze een eigen alternatieve rapportage maken, naast die van de overheid. Ten derde kunnen ze ook beide manieren toepassen. In India schrijven NGO's afzonderlijke rapporten. De Indische overheid geeft in de twee reeds ingediende rapporten ⁷⁵ aan dat er samenwerking met NGO's is, maar ze nemen geen deel van het rapport op zich. Indische NGO's hebben telkens afzonderlijke alternatieve rapporten ingediend. Het eerste overheidsrapport wordt namelijk vergezeld van drie alternatieve NGO-rapporten ⁷⁶ en het tweede van vijf alternatieve rapporten ⁷⁷.

Of NGO's deel uitmaken van het rapportageproces en op welke manier dit gebeurt hangt van een aantal factoren af. Zo denk ik bijvoorbeeld aan de financiële middelen van de NGO, de relatie van de NGO met de overheid, de manier waarop vrije meningsuiting in een land algemeen aanvaard wordt, de staatsvorm van het land, ... (zie verder voor andere problemen waarmee NGO's doorheen hun werking geconfronteerd worden).

Het is echter niet steeds mogelijk om bij te dragen aan het rapportageproces door het schrijven van een rapport. NGO's kunnen eveneens bijkomende informatie of aanbevelingen geven, wanneer geen officieel rapport ingediend wordt. Sommige NGO's presenteren dus studies in verband met bepaalde onderwerpen (Ziegler, 1995).

De NGO Group for the Convention on the Rights of the Child beschikt over een handleiding voor NGO's om zich bij de rapportage aan vast te houden (The NGO Group for the Convention on the Rights of the Child, 1998). Daarnaast probeert de NGO Group ervoor te zorgen dat het ganse proces, de gegevens en de gevoerde discussies (persberichten, samenvattingen en concluding observations) nationaal verspreid worden. Binnen het systeem van werken van de Verenigde Naties worden volgens Theytaz-Bergman meestal enkel de NGO's gevestigd in Genève op de hoogte gehouden (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996). De NGO Group zorgt er dus voor dat het rapportageproces zijn impact op nationaal niveau niet mist.

Als afsluiting van deze paragraaf wil ik enkele aanbevelingen meegeven die door Woll aangeboden worden om het rapportageproces energie te geven (Woll, 2000). Volgens Woll wordt dit rapportageproces te weinig gebruikt als een aanzet tot debat, politieke veranderingen en inventarisatie van de situatie in het betreffende land.

Een eerste aanbeveling is het meer betrekken van actoren (zowel media, NGO's, overheidsorganisaties, religieuze organisaties als politieke partijen) in het bekendmaken en verspreiden van het IVRK. Dit moet men doen met het oog op het verhogen van het bewustzijn van het IVRK, met het oog op het veranderen van attitudes ten opzichte van kinderen en ten opzichte van hun status als dragers van rechten en met het oog op het creëren van een veralgemeende publieke steun van het IVRK. Hierin zie ik ook een duidelijke rol weggelegd voor kleinere NGO's, zoals Arouse en het Vlaams Internationaal Centrum.

---

⁷⁵ India is één van de 191 staten die het IVRK ratificeerde, namelijk op 11 december 1992. Het initiële rapport dient India in 1997 in, alhoewel het in 1995 verwacht wordt. Ook het tweede rapport dient de Indische overheid te laat in, namelijk in 2001 in plaats van in 2000. Het Comité inzake de Rechten van het Kind verwacht het derde en vierde periodieke rapport in 2008.

⁷⁶ Human Rights Watch Asia (1999). *Violence against and Exploitation of 'Untouchable' Children*. Campaign Against Child Labour (1998). *An Alternative Report on the Status of Child Labour in India*. Centre for Organisation, Research and Education (CORE) (1998). *Children of Manipur: A Supplementary Report on the Rights of the Child*.

⁷⁷ Asian Centre for Human Rights (2003). *The Status of Children in India*. The Concerned for Working Children (2003). *The Alternate Report by the National Movement of Working Children*. Centre for Organisation, Research and Education (CORE) (2003). *Discrimination Against Indigenous Children in India: Race, Culture and Class*. India Alliance for Child Rights (2003). *"Every Rights for Every Child". 2003 Citizens' Alternate Review and Report on India's Progress towards CRC Realization*. Human Rights Watch Asia (2003). *The Effect of Communal Violence in Gujarat on Children. Communalization of Education. Bonded Child Labor*.

Ten tweede beveelt Woll overheden en NGO's aan om een mechanisme te creëren dat participatie van kinderen en jongeren betreft in het opstellen van rapporten (van de overheden en van de NGO's). Een voorbeeld van participatie van kinderen is de National Movement of Working Children India, een NGO voor en door werkende kinderen die ook bekend is onder de naam Concerned for Working Children. Samen met de 14.000 kinderen die lid zijn, schrijft deze NGO een alternatief rapport.

Een derde aanbeveling is dat overheden een rapportageproces dat meer participerend is en dat meer publieke aandacht vestigt op het overheidsrapport zouden moeten creëren. Daarenboven zou er volgens Woll een follow-up moeten zijn van het uitvoeren van de concluding observations.

Ten vierde moeten NGO's en andere leden van de burgermaatschappij inspanningen doen om het gebrek aan implementatie van het IVRK en follow-up van de concluding observations te publiceren.

Een vijfde aanbeveling bestaat uit het verder analyseren van de landenrapporten.

Een laatste aanbeveling maakt Woll door te wensen dat het Comité de bruikbaarheid van het rapporteringsproces verhoogt. Dit kunnen ze doen door de rapporten sneller te bespreken en door de concluding observations niet enorm lang te maken maar de belangrijkste accenten aan te duiden en zo een duidelijk overzicht te bieden.

Het is duidelijk dat Woll doorheen deze aanbevelingen een heel duidelijke rol weglegt voor NGO's, zowel voor grote internationale als voor kleine nationale NGO's.

4.5. DE ROL VAN NGO'S BIJ HET MONITOREN VAN DE IMPLEMENTATIE VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Het Comité heeft niet de taak zelf het IVRK te implementeren. Bijgevolg moet het hiervoor vertrouwen op binnenlandse actoren. Een beweging op nationaal niveau creëren is de enige manier om de situatie van kinderen te veranderen. Hierin spelen NGO's een uitermate belangrijke rol (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996). Woll wijst er bovendien op dat het monitoren in alle landen moeilijk is (Woll, 2000). Soms wordt het volgens haar zelfs helemaal niet gedaan. In dit moeilijk verloop ziet ze drie redenen.

Ten eerste is er een gebrek aan een universeel geaccepteerd systeem van overheidsindicatoren om bekend te maken hoe klachten in verband met het IVRK eruit zouden kunnen zien. Uit de casestudy blijkt dat vooraleer bekend te maken hoe klachten eruit zouden kunnen zien, men werk moet maken van de verspreiding van het bestaan van kinderrechten. Een doorsnee Indische burger weet niets af van het bestaan van kinderrechten of een Kinderrechtenverdrag! Bovendien geldt hetzelfde ook in andere delen van de wereld, zelfs in het Westen en in België.

Een tweede reden voor de problemen inzake het monitoren ziet Woll in het onvermogen van sommige landen om basisinformatie in verband met kinderen te verzamelen. In India ontbreekt het niet aan cijfergegevens omtrent de situatie van kinderen. Hierbij kan echter wel de vraag gesteld worden of deze cijfers correct zijn. Uit mijn casestudy leer ik namelijk dat vele kinderen in India niet geregistreerd zijn. Vaak zijn dit kinderen uit achtergestelde kasten en volksstammen. Het zijn juist deze kinderen die in miserabele omstandigheden leven en die de cijfers dus heel wat negatiever zouden maken.

Als laatste reden geeft Woll aan dat het moeilijk monitoren het resultaat is van een beperkte communicatie tussen nationale en lokale overheden. Uit de casestudy heb ik hier geen duidelijke informatie over.

Het is dus duidelijk dat NGO's zeker een rol te vervullen hebben om ervoor te zorgen dat het monitoren van de implementatie van het IVRK beter slaagt. Ook de NGO Group wijst er in zijn 'Guide for Non-Governmental Organizations Reporting to the Committee on the Rights of the Child' op dat het IVRK een mensenrechtenverdrag is dat NGO's een duidelijke rol geeft in het monitoring- en implementatieproces ⁷⁸ (The NGO Group for the Convention on the Rights of the Child, 1998).

---

⁷⁸ Ze noemen het IVRK zelfs het enige mensenrechteninstrument dat dit doet.

De rol van NGO's bij het monitoren kan heel divers en uiteenlopend zijn. Vandaar dat in wetenschappelijke literatuur geen eenduidig standpunt daarover terug te vinden is. Achtereenvolgens gaan we in op een aantal auteurs die enkele aspecten van die rol belichten: een rol op micro- en op macro-niveau, de rol van nationale NGO-coalities en de ethische dilemma's waarmee NGO's in die rol geconfronteerd worden.

Op websites van verschillende NGO's en doorheen het gesprek met Erwin Lehnen komt naar voor dat NGO's met betrekking tot de implementatie van mensen- en kinderrechten een evolutie gekend hebben van een caritatieve visie op ontwikkelingssamenwerking naar een visie waarin mensen duidelijk rechten toegekend worden. In de caritatieve manier van werken leggen NGO's de mensen waarmee ze werken op wat ze moeten doen, willen ze hen een beter leven bieden maar doen dit door hen als het ware te bemoederen en afhankelijk te maken. De visie die nu in een aantal organisaties terug te vinden is, is deze waarbij ze mensen adviseren maar hen het werk zelf laten doen en hen het gevoel geven hun lot in eigen handen te hebben. Deze evolutie heb ik echter niet in wetenschappelijke literatuur teruggevonden. Bovendien wil ik erop wijzen dat niet alle NGO's deze manier van werken reeds toepassen én dat er vaak ook een verschil is tussen theorie en praktijk.

Vooraleer dit te bespreken, wil ik graag eens stilstaan bij de rol die het VIC zichzelf toekent wat betreft het werken rond kinderrechten. Erwin Lehnen wijst er in het interview op dat de rol van het VIC gericht is op het faciliteren, en op lobbyen en advocacy. Heel belangrijk is dat het VIC dit blijft koppelen aan directe dienstverlening. Redenen daarvoor zijn volgens Erwin Lehnen dat ze bij andere organisaties reeds gezien hebben dat, als de directe dienstverlening wegvalt, organisaties de praktijkervaring verliezen die ze nodig hebben om hun lobbywerk te blijven fundamenteren. Het VIC is van mening dat men ook faciliteert door participatie te bevorderen, en dit start volgens hen op niveau van het project.

4.5.1. ROL VAN NGO'S OP TWEE NIVEAUS

De rol van NGO's met betrekking tot het monitoren van de implementatie van het IVRK schetst Aguilar op twee niveaus: het *micro-niveau* en het *macro-niveau* (Aguilar, in: Verhellen, 1996).

Het micro-niveau omvat alle initiatieven die een directe omgang tussen NGO's, kinderen, leerkrachten en sociale actoren verhogen. Deze initiatieven dragen op die manier bij tot het veranderen van het heersende algemene beeld van 'het kind'. Met andere woorden: kinderen moeten daadwerkelijk rechten en verantwoordelijkheden krijgen. Een voorbeeldje van deze rol is de situatie waarin het VIC kinderen wil betrekken om de kindervetgeving in Brazilië te evalueren.

Alle beslissingen en interacties in het kader van het beleid van een land situeren zich op het macro-niveau. NGO's moeten hun invloed op het beleid in verband met kinderen, of zelfs beleid dat weerslag heeft op kinderen, verhogen. Er moet een passend wettelijk kader geschetst worden om te verzekeren dat de rechten van kinderen geïmplementeerd en gerespecteerd worden⁷⁹. Een voorbeeldje hierbij zou zijn wanneer het VIC er op deze manier in slaagt de kindervetgeving in Brazilië te veranderen. De implementatie van de rechten van kinderen moet gesuperviseerd en gecontroleerd worden.

4.5.2. NATIONALE NGO-COALITIES

Om contact tussen het geheel van NGO's en het Comité inzake de Rechten van het Kind te vergemakkelijken, promoot de NGO Group het oprichten van nationale NGO-coalities⁸⁰. Hiervoor heeft

---

⁷⁹ Denk bijvoorbeeld aan de functie van 'kinderrechtencommissaris'. In India is sinds 1966 een ombudsman aangeduid om inbreuken op de rechten van kinderen te monitoren. Volgens Goonesekere leren ervaringen echter dat deze functie in India weinig succesvol is (Goonsekere, 1998).

⁸⁰ Er bestaan één of meerdere nationale NGO-kinderrechtencoalities in 104 staten. In België zijn er twee: Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en Coördination des ONG pour les droits de l'enfant. India telt drie kinderrechtencoalities, namelijk Campaign Against Child Labour, Working Group on the Convention on the Rights of the Child en India Alliance for Child Rights. De overige kinderrechtencoalities zijn terug te vinden op www.crin.org. Opmerkelijk is dat de Verenigde Staten een kinderrechtencoalitie heeft, terwijl het land het IVRK niet ratificeerde. Dit wijst er naar mijn mening op dat de Amerikaanse bevolking het belang van kinderrechten benadrukt.

de NGO Group een heel duidelijke reden. Volgens hen laat een nationale NGO-coalitie het meer effectief monitoren van de implementatie van het IVRK op nationaal niveau toe door de specialistische kennis en de verschillende standpunten van de coalitieleden. Een brede en representatieve nationale coalitie laat NGO's toe om samen te werken binnen bepaalde domeinen. Nationale coalities zouden volgens de NGO Group moeten samengesteld worden uit een brede range van organisaties die samen vele aspecten van het IVRK omvatten. Daarenboven moeten leden van nationale coalities volgens de NGO Group diverse bevoegdheden omvatten en moeten ze geografische, etnische en culturele verschillen die in een land bestaan, omvatten. De NGO Group vindt het bovendien belangrijk dat ook binnen de NGO Group aandacht besteed wordt aan de visies van kinderen (The NGO Group for the Convention on the Rights of the Child, 1998).

Allen definieert een NGO-coalitie als zijnde een netwerk van organisaties, groepen en mensen die een algemeen belang delen in het promoten van kinderrechten (Allen, in: Verhellen & Weyts, 2003). Ze bevatten een variëteit in vormen met betrekking tot lidmaatschap, structuur en werkmethode. Er kan geen standaardmodel opgesteld worden, maar er kunnen wel enkele kenmerken aangeduid worden die de meeste coalities karakteriseren:

- Ze bestaan voornamelijk uit NGO's, in het bijzonder uit kinderrechten NGO's.
- Ze ontstaan meestal omwille van de nood aan een alternatief rapport aan het Comité.
- Ze zien zichzelf als hebbende een verantwoordelijkheid voor de promotie en implementatie van het IVRK.
- Ze zoeken manieren om kinderen te betrekken in de promotie, implementatie en het monitoren van het IVRK.

Deze NGO-coalities hebben volgens Theytaz-Bergman een aantal belangrijke resultaten (Theytaz-Bergman, in: Verhellen, 1996). Vooreerst kunnen NGO's doorheen deze NGO-coalities hun werk op bepaalde vlakken samenleggen en coördineren. Bovendien laat het bestaan van nationale NGO-coalities meer effectief monitoren op nationaal niveau toe. De reden daarvan is dat de NGO-coalitie een geheel aan gespecialiseerde informatie vormt, verspreid over verschillende domeinen aangezien elke NGO zich binnen zijn eigen domein specialiseert. Het gaat dus om een meerwaarde door het samenvoegen van kennis. Tot slot kunnen de alternatieve rapporten die door nationale coalities gemaakt worden veel minder gemakkelijk genegeerd of gekleineerd worden. Eén NGO afzonderlijk kan je er namelijk gemakkelijk van beschuldigen niet objectief te zijn, een grotere groep NGO's kan dit moeilijker in de schoenen geschoven worden.

Men verwacht bovendien van de nationale NGO-coalities niet alleen dat ze kritisch zijn ten opzichte van de praktijken in hun land, maar ook dat ze zelf zaken ter verbetering aanbrengen.

Ook in India bestaan NGO-coalities, zoals reeds in voetnoot 90 wordt aangegeven. Samen met andere Zuid-Aziatische NGO-coalities komen deze in 1996 op initiatief van de NGO Group on the Convention of the Rights of the Child samen. Deze coalities leven dus ook op regionaal vlak. Het doel van de meeting in 1996 is om de effectiviteit van NGO-coalities in Zuid-Azië te verhogen. Er worden dan ook enkele moeilijkheden aangegeven die NGO's doorheen hun werking ervaren. Op deze meeting is het opvallend dat alle coalities bezorgd zijn omtrent kinderarbeid en geweld en gewapende conflicten. Bepaalde coalities geven eveneens aan dat het moeilijk is om met overheden samen te werken als partners en tegelijk als voorstander van kinderrechten (Het derde ethische dilemma bespreekt de samenwerking van NGO's met de overheid). Coalities hebben moeilijkheden om informatie en data uit overheidsbronnen te pakken te krijgen. Daarnaast is het voor de coalities moeilijk om steeds samenwerking binnen de coalitie te behouden. Bovendien slagen ze er niet in om politiek engagement in verband met het IVRK te bereiken (Child Rights Information Network, 2005).

4.5.3. ETHISCHE DILEMMA'S WAARMEE NGO'S GECONFRONTEERD WORDEN

Zoals hierboven duidelijk werd zijn NGO's een erg belangrijke actor in het gehele mensen- en kinderrechtsveld. Voor NGO's is het echter niet steeds gemakkelijk om te doen wat ze willen doen zonder daarvoor tegenkating te krijgen. Bell en Carens schetsen vier ethische dilemma's waarmee NGO's geconfronteerd worden. Deze dilemma's beperken hun pogingen om goed te doen (Bell & Carens, 2004).

Een eerste dilemma betreft het conflict tussen mensenrechten en lokale culturele normen. De meeste mensenrechten- en humanitaire NGO's bevinden zich in het Westen en sturen mensen uit naar het Zuiden. Deze NGO-werknemers zijn niet steeds op de hoogte van de principes, waarden en normen in andere landen. Bijgevolg gedragen ze zich niet steeds naar de principes, of kunnen ze er geen rekening mee houden. NGO-werkers kunnen eveneens ethische conflicten ervaren tussen hun visie op mensenrechtennormen en het respecteren van lokale culturele normen, die soms helemaal uiteenlopend kunnen zijn (Dit onderwerp wordt ook op andere plaatsten uitgebreid besproken ⁸¹). Bell en Carens geven aan dat NGO-werkers op drie verschillende manieren op dergelijke situaties kunnen reageren: ze kunnen de botsende waarden tolereren, ze kunnen de lokaal-culturele normen uitdagen en ze kunnen de principes en praktijken van de NGO herzien. Mijn ervaring met Arouse leert me dat de enige Belg die bij Arouse werkt, father Van Nuffel, iemand is die reeds tientallen jaren in India woont en bijgevolg perfect de cultuur, de taal, de tradities enzovoort kent. Dit probleem speelt naar mijn aanvoelen niet in Arouse. Ik wil er hier echter op wijzen dat ik dit niet expliciet bevraagd heb! Het gaat hier dus enkel om mijn aanvoelen. De ervaring van het VIC is dat cultuurverschillen wel degelijk voor problemen kunnen zorgen.

"Het kan ook voor grote problemen zorgen in bepaalde contexten he, dat is niet evident. Ik bedoel cultuurverschillen."

Maar toch is dit een probleem dat niet alleen in Azië voorkomt.

"Ik denk trouwens dat het niet alleen ginder is, ik denk dat dat ook hier is, dat er bepaalde barrières bestaan. Ze zullen hier misschien op een ander vlak liggen, maar...."

Bovendien is cultuur een heel dynamisch gebeuren, iets dat voortdurend in evolutie is, mede dankzij de veelheid aan communicatie en informatie en de globalisering. Het VIC probeert deze cultuurverschillen te overwinnen door respectvol met de plaatselijke bevolking om te gaan.

"We willen dus een relatie opzetten op basis van wederzijds respect. De mensen voelen dat ook aan, uiteindelijk als je met hen een relatie hebt. Hoe sta je tegenover hen, respecteer je hun mening eigenlijk. Op die manier kan je dus wel een aantal dingen op een voorzichtige manier trachten bespreekbaar te maken."

Een volgend dilemma bevindt zich tussen het uitbreiden en limiteren van de opdracht van de organisatie. Sommige organisaties voelen een druk om hun mandaat uit te bereiden, gezien ze ook op andere vlakken bezorgdheden ervaren (Dit kwam reeds aan bod in 4.5.2.). Ook dit dilemma heb ik niet bevraagd bij Arouse, maar ik ervaar dat ze wel steeds de neiging hebben om hun opdracht steeds uit te breiden en er steeds projecten bij te nemen. Getuige hiervan zijn het grote aantal projecten waarin Arouse betrokken is en het toch wel uitgestrekte werkgebied. Het VIC ervaart het probleem niet, omwille van de reden dat ze over beperkte middelen beschikken en dus de mogelijkheid niet hebben nog uit te bereiden. Erwin Lehnen geeft in het gesprek echter aan dat, moesten ze over ruimere middelen beschikken, het probleem zich waarschijnlijk wel zou stellen.

---

⁸¹ Cf. supra 2.6.1.3.3.

Een derde dilemma handelt over het al dan niet samenwerken van NGO's met de overheid. Bell en Carens geven twee mogelijke strategieën aan: het meewerken en samenwerken en het bekritisieren (Bell & Carens, 2004). Samenwerking met de overheid is in sommige landen nodig om enige vooruitgang op het vlak van mensenrechten te bekomen. Dergelijke overheden dulden geen invloed van buitenaf. Vaak gaat het dan ook om wat men 'less-than-democratic-governments' noemt. Landen in het Midden-Oosten als Saoedi-Arabië, Pakistan, Jordanië en Iran, maar ook Rusland, China, Zuid-Korea en Singapore worden 'less-than-democratic-governments' genoemd (Comon Dreams Newscenter, 2005 & American Amnesia, 2005 & International Herald Tribune, 2005 & Watson Institute for International Studies, 2005)⁸². Samenwerking met de overheid is voor NGO's de enige optie om iets te bereiken. De werking van deze NGO's omvat een drietal nadelen. Vooreerst vermijden ze politiek gevoelige zaken en plaatsen, waardoor ze niet alles ter sprake kunnen brengen. Ten tweede legitimeren ze door hun samenwerking met de overheid het niet-democratisch zijn van die overheid. Tot slot kunnen overheden in dergelijke landen die samenwerking aanhalen om te bewijzen dat ze werken op vlak van mensenrechten. Dit kan afbreuk doen aan de kritiek van andere organisaties op deze overheden. Ter illustratie van dit derde dilemma halen we kort de relatie tussen NGO's en de overheid in India aan. India is een land waar de overheid geen anti-NGO-politiek voert in het kader van mensen- en kinderrechten. Toch heeft de Indische overheid in 1999 een wet afgekondigd die Indische organisaties en individuen die buitenlandse financiering krijgen verplicht eerst een vergunning hiervoor te ontvangen van de Indische overheid. Met deze wet worden NGO's die de overheid regelmatig bekritisieren geïntimideerd. (The Purse Strings at the Noose: Indian NGO's Face New Challenges, 1999). In datzelfde jaar introduceerde de overheid in India een nieuwe praktijk. Het werd sindsdien noodzakelijk om bij het organiseren van internationale conferenties in India eerst de toestemming te hebben van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze beslissing is een inbreuk op artikel 22 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten ⁸³ en het is daarbij ook een inbreuk op de artikels 19 b en 19 c van de Indische grondwet ⁸⁴ (India Restricts NGO Meetings, 1999). Het bestaan van NGO's werkende rond mensen- en kinderrechten wordt dus bemoeilijkt, maar toch getolereerd. In mijn gesprek met Erwin Lehnen wijst hij op de tendens van overheden (ook de Belgische overheid) om NGO's als instrument van hun politiek te beschouwen. Hij betreurt dit, aangezien het essentieel kenmerk van NGO's, het opnemen van een kritische rol, dan voor een stuk verloren dreigt te gaan. Toch is Erwin Lehnen ervan overtuigd dat er contacten tussen overheden en NGO's moeten zijn.

Een laatste dilemma omvat de ethische limieten die aan het verwerven van fondsen kunnen gesteld worden. NGO's zijn afhankelijk van anderen voor het ontvangen van financiële werkingsmiddelen. Het ontvangen van financiële steun van de overheid kan de onafhankelijkheid van een NGO in vraag stellen. Beelden van uitgehongerde en stervende kinderen de wereld insturen met het oog op het verzamelen van fondsen kunnen ethische bezwaren oproepen. Deze kunnen de gedachte creëren dat mensen hulpeloze slachtoffers zijn die enkel geholpen kunnen worden door de hulp en liefdadigheid van het Westen. Ook het VIC betreurt het dat fondsen op deze manier verworven worden, zo blijkt uit het interview met Erwin Lehnen. Het VIC beweert dat het tonen van choquerende beelden enkel een kortetermijneffect heeft en dat men op deze manier volledig voorbijgaat aan het structurele van zowel de problemen, de oorzaken als de oplossingen.

---

⁸² Hierbij heb ik geen zicht op de (wetenschappelijke) waarde van deze internetsites.

⁸³ De tekst van artikel 22 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten is in bijlage 22 terug te vinden.

⁸⁴ De tekst van beide artikels is in bijlage 23 terug te vinden.

4.6. CONCLUSIE

In dit deel van mijn thesis is duidelijk geworden dat NGO's op heel wat vlakken een rol spelen of gespeeld hebben.

In de totstandkoming van het IVRK hebben NGO's voornamelijk een rol gespeeld door middel van de NGO Group, die doorheen een belangrijke rol op zich neemt. Deze NGO Group blijft echter verder bestaan, ook na het aannemen van het IVRK. Heden ten dage speelt de NGO Group nog steeds een belangrijke rol binnen het kinderrechtendiscours.

Ook binnen de rapportage in verband met het IVRK spelen NGO's een belangrijke rol. Ze dienen alternatieve rapporten in aan het Comité of ze nemen een deel van het overheidsrapport. Vaak gebeurt deze rapportage door een nationale NGO-coalitie.

NGO's spelen een heel uiteenlopende rol wat betreft het monitoren van of het toezicht houden op het IVRK. Het is dan ook moeilijk om dit op enkele pagina's te verduidelijken. NGO's zoals Arouse en het VIC zijn NGO's die een rol spelen op dit niveau. De vele illustraties uit de casestudy en het interview zijn dan ook voorbeelden van het toezicht houden op het IVRK en het nemen van maatregelen om de rechten uit het IVRK te realiseren.

Naar mijn mening zijn het vooral grote internationale NGO's die een rol gespeeld hebben in de totstandkoming van het IVRK en die een rol spelen in de rapportage in verband met het IVRK. Voor kleinere, nationale en lokale NGO's is vooral de taak van het monitoren weggelegd. Deze taak kan de meest uiteenlopende vormen aannemen.

---

5. Conclusie

In dit laatste deeltje van mijn scriptie geef ik in een notendop weer wat de belangrijkste conclusies zijn omtrent de rol van NGO's met betrekking tot de thema's kinderrechten en onderwijs.

Ik kan besluiten dat de rol die NGO's op zich nemen binnen het kinderrechtendiscours heel ruim en verscheiden is. Ze hebben een betekenis gehad bij de totstandkoming van het IVRK. Tegenwoordig zijn ze heel belangrijk in de rapportage aan het Comité inzake de Rechten van het Kind. NGO's hebben eveneens een uitermate belangrijk functie betreffende het monitoren van de implementatie van het IVRK. De rollen van NGO's bij totstandkoming en rapportage worden voornamelijk door grote en vaak internationale NGO's ingevuld. Wat betreft het monitoren van de implementatie zie ik dat niet alleen internationale, maar ook lokale NGO's zoals bijvoorbeeld Arouse en het VIC van belang zijn. Ik ervaar dus een belangrijk verschil tussen de rollen die grote internationale NGO's innemen en deze van kleinere lokaal werkende NGO's. Uit mijn thesis blijkt echter ook dat de NGO's die op internationaal vlak een belangrijke functie vervullen, heel vaak westerse NGO's zijn. NGO's in het Zuiden hebben dan ook vaak enkel een invloed op lokaal vlak.

Het mag gesteld worden dat NGO's een heel belangrijke spilfiguur zijn wat betreft kinderrechten. Meer nog, zonder NGO's zou de verwezenlijking van kinderrechten naar mijn mening nergens staan. De acties die overheden, zowel Aziatische als westerse, ondernemen en de maatregelen die ze treffen situeren zich naar mijn mening voornamelijk op theoretisch niveau. In de praktijk worden deze maatregelen en acties vaak niet verwezenlijkt, getuige hiervan de vele voorbeelden uit de casestudy. Mensen- en kinderrechten NGO's zijn dus de voornaamste actoren die voor de werkelijke implementatie van kinderrechten zorgen. Vaak verliezen overheden echter uit het oog wat het belang van NGO's is, of willen ze niet zien dat NGO's een belangrijke betekenis hebben. Het komt echter niet zo vaak voor dat overheden openlijk een anti-NGO-politiek voeren. De reden daarvoor is naar mijn mening dat NGO's een bepaalde macht in handen hebben, wat ik geen politieke macht zou noemen. Namelijk de macht om een staat in een negatief daglicht te stellen door schendingen van mensen- en kinderrechten van die staat openbaar te maken. En welke staat komt graag op een negatieve manier internationaal in de aandacht?! Daarnaast is er de laatste jaren een trend op gang gekomen waarbij overheden NGO's als instrument voor hun politiek proberen te gebruiken. Dit betreur ik ten zeerste, aangezien NGO's op die manier een stuk van de authentieke betekenis die ik hen toeken verliezen. De authentieke betekenis van NGO's schets ik in hun onafhankelijk optreden om de rechten van mensen/kinderen in elke situatie na te streven. NGO's zitten natuurlijk in een moeilijke situatie wat betreft het verwerven van voldoende financiering. Soms moeten ze wel toegevingen aan overheden doen om te kunnen blijven bestaan....

Ik ben van mening dat enkele conclusies die ik gemaakt heb met betrekking tot de Indische overheid of meerdere Aziatische overheden van toepassing zijn op heel wat landen die zich ook in andere werelddelen bevinden.

Zo denk ik aan de conclusie omtrent het feit dat de Indische overheid in de documenten die ze omtrent kinderen ontwikkelt zelden vertrekt vanuit het toekennen van rechten aan kinderen. Het gros van de programma's heeft het over acties die ondernomen zullen worden en een minderheid van programma's (in India slechts één) vertrekt expliciet vanuit de rechten van kinderen.

Daarnaast heb ik de indruk dat de meeste overheden zich soms in zo'n mate focussen op wat goed loopt in hun land, dat ze erin slagen de minder goede aspecten naar de achtergrond te verdringen. Ik moet er mezelf dan ook voor behoeden om de roze bril van de overheid niet over te nemen en op dezelfde manier te redeneren.

Graag wil ik afsluiten met de (idealistische) wens het een en ander te bereiken met deze scriptie. Vooreerst hoop ik mensenrechtenNGO's (zoals onder meer Arouse en het VIC) een hart onder de riem gestoken te hebben door te wijzen op de uiterst belangrijke en onmisbare rol die ze spelen binnen het mensenrechtenveld. Daarnaast hoop ik NGO's erop gewezen te hebben dat het heel belangrijk is om kinderen daadwerkelijk kennis omtrent hun rechten te verschaffen. Zij zijn namelijk de cruciale schakel om dit te verwezenlijken. Naar mijn mening is deze stap (die kort omschreven kan worden als mensenrechteneducatie) de eerste stap die binnen het mensenrechtendiscours genomen moet worden. Ik koester eveneens de stiekeme hoop om een heel kleine aanzet gegeven te hebben om Indische kinderen een ietwat beter leven te bieden.

BIBLIOGRAFIE

- Aguilar, L.-M. The role of NGO's in monitoring children's rights. In: Verhellen, E. (1996). *monitoring children's rights*. The Hague/Boston/London: Kluwer Law International, p. 503-507.
  - Ahmed, M. (1991). *Basic education and national development. Lessons from China and India*. A publication of the Unicef Programme Division.
  - American Amnesia. www.usamnesia.com, 30 april 2005.
  - Annan, K., A. (2001). *We the children : End-decade review of the follow-up to the World Summit for Children*. Uitgave van Unicef.
  - Allen, D. Workshop paper. Networking within the NGO community. In: Verhellen, E. & Weyts, A. (2003). *Understanding children's rights. Papers collected at the sixth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 165-171.
  - Amnesty International (1998). *Children in South Asia. Securing their rights*.
  - The Association of South East Asian Nations (ASEAN). www.asean.org, 6 mei 2005.
  - Baehr, P., R. (1998). *De rechten van de mens. Universaliteit in de praktijk*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
  - Child Relief and You (Indische NGO). www.cry.org, 7 mei 2005.
  - Beeson, M. (2003). ASEAN plus three and the rise of reactionary regionalism. *Contemporary Southeast Asia*, 25 (2), p. 251-268.
  - Behera, D., K. The invisible little big workforce: plight of the female working child in India. In: Verhellen, E. (1996). *Monitoring children's rights*. The Hague/Boston/London: Martinus Nijhoff Publishers, p. 803-816.
  - Bell, D., A. & Carens, J.,H. (2004). The ethical dilemmas of international human rights and humanitarian NGO's: reflections on a dialogue between practitioners and theorists. *Human Rights Quarterly*, 26, p. 300-329.
  - Bell, C. & Keenan, J. (2004). Human rights nongovernmental organizations and the problems of transition. *Human Rights Quarterly*, 26, p. 330-374.
  - Bellamy, C. (2003). *De toestand van de kinderen van de wereld 2003. Participatie van jongeren*. Uitgave van UNICEF.
  - Bellamy, C. (2004). *The state of the world's children 2004. Girls, education and development*. Uitgave van UNICEF.
-

- Bhatt, S. Stem van het ongebooren meisje. In: *Is dit recht, mijn lief? Verhalen en gedichten over mensenrechten. Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*. NCOS / Uitgeverij De Vijver / Novib, p. 15-16.
  - Block, J., R., A. (2000). *Het recht van kinderen op kwalitatieve kindertelevisie en op participatie bij het totstandkomen hiervan. Onderzoek naar de rol van (internationale) (niet-) gouvernementele organisaties voor de effectuering van dit recht*. Licentiaatsverhandeling. Universiteit Gent.
  - Bonasso, A. Regional children's instruments. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 609-618.
  - Braster, J., F., A. (2000). *De kern van casestudy's*. Assen: Van Gorcum.
  - Brems, E. *Children's rights and universality*. Tekst ontvangen van Lieve Cattrijsse.
  - Brems, E. (1997). Enemies or allies? Feminism and cultural relativism as dissident voices in human rights discourse. *Human Rights Quarterly*, 19, p. 136-164.
  - Brems, E. Pleidooi voor een pragmatische benadering van de mensenrechten. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 179-186.
  - Broeckaert, B. Over particulariteit en universaliteit van het discours over de mensenrechten. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 19-27.
  - Broederlijk Delen. www.broederlijkdelen.be, 9 mei 2005.
  - Bronkhorst, D. De universele verklaring van de rechten van de mens. Oorsprong, betekenis en toekomst. In: Meijer, M. (red.) (1998). *Grondrecht en wisselgeld. Aziatische en westerse visies op de waarde van de rechten van de mens*. Utrecht: Greber Uitgever & Distributeur, p. 15 – 39.
  - Burggraave, R. Mensenrechten: een kwestie van gelijkheid en verschil. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 89-94.
  - Burms, A. Misbruik van het mensenrechtendiscours. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 95-97.
  - Cantwell, N. The convention on the rights of the child. Vini, vici ... et vinci. In: Verhellen, E. & Weyts, A. (2003) *Understanding children's rights. Papers collected at the sixth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 395-407.
  - Cattrijsse, L. Children's rights and education: the right TO, IN and THROUGH education: three interrelated imperatives. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 619-640.
-

- Cattrijsse, L. The trees and the wood. Governmental and non-governmental organisations working for children's rights. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 423-444.
  - Child Rights Information Network. www.crin.org, 6 mei 2005.
  - Cliteur, P., B. (1999). *De filosofie van mensenrechten*. Nijmegen : Ars Aequi Libri.
  - Cogen, M. (1998). *Handboek internationaal recht*. Gent: Mys & Breesch.
  - Committee on the Rights of the Child. (2000). *Concluding observations of the committee on the rights of the child: India. 23/02/2000. CRC/C/15/Add. 115*.
  - Common Dreams. www.commondreams.org, 30 april 2005.
  - Cook, P. Cross-cultural perspectives on the child image. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 55-65.
  - Dall, F., P. Children's right to education: reaching the unreached. In: Himes, J., R. (1995). *Implementing the convention on the rights of the child. Resource mobilization in low-income countries*. Dordrecht/Boston/London: Martinus Nijhoff Publishers, p; 143-182.
  - De Feyter, K. Mensenrechten: universaliteit en culturele verscheidenheid. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 49-56.
  - De Meyer, R. (1995). NGO's : waakhond of schoothond ? *Samenleving en politiek, jaargang 2* (3), p. 36-38.
  - Departement Onderwijs India. <http://edudel.nic.in>, 23 april 2005.
  - De Waart, P. Mensenrechten en volkerenrecht. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 187-194.
  - De Wachter, F. Mensenrechten: ethiek voor de eenentwintigste eeuw. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 195-200.
  - Detrick, S. (1992). *The united nations convention on the rights of the child. A guide to the "travaux préparatoires"*. Dordrecht/Boston/London: Martinus Nijhoff Publishers.
  - Elbers, E. De verschuivende zone tussen zorg en zelfstandigheid. Een ontwikkelingspsychologisch perspectief. In: Van Nijnatten, C. (red.) (1993). *Kinderrechten in discussie*. Amsterdam/Meppel: Uitgeverij Boom p. 81-101.
  - Fowler, A. (1997). *Striking a balance. A guide to enhancing the effectiveness of non-governmental organisations in international development*. London: Earthscan Publications Ltd.
-

- Freeman, M. Children and cultural diversity. In: Fottrell, D. (ed.) (2000). *Revisiting children's rights. 10 years of the UN Convention on the Rights of the Child*. The Hague/London/Boston: Kluwer Law International, p. 15-29.
  - Geocities. www.geocities.com, 23 april 2005.
  - Goedertier, G. & Verheyde, M. The activities of the UN committee on the rights of the child. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 377-412.
  - Goonesekere, S. A regional response to children's rights in asia: problems and prospects. In: Verhellen, E. (1997) *Understanding children's rights. Papers collected at the second international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 625-645.
  - Goonesekere, S. (1998). *Children, law and justice. A South Asian perspective*. New Delhi/Thousand Oaks/London: Sage publications.
  - Goonesekere, S. Regional children's rights instruments: a perspective from Asia. In: Verhellen, E. & Weyts, A. (2003) *Understanding children's rights. Papers collected at the sixth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 565-582.
  - Government of India (1986). *National Policy on Education*.
  - Government of India. (1992). *National Plan of Action for Children*.
  - Government of India. (1997). *Initial reports of states parties due in 1995: India. 07/07/97. CRC/C/28/Add. 10*.
  - Government of India. (2001). *National Policy and Charter for Children*.
  - Government of India. (2001). *Second periodic reports of states parties due in 2000: India. 10/12/01. CRC/C/93/Add. 5*.
  - Government of India. (2002-2007). *Tenth Five Year Plan*.
  - Government of India in cooperation with the United Nations Children's Fund. (2003-2007). *Master plan of operations 2003-2007. A programme of cooperation for children and women in India*.
  - Gupta, S. & Mittal, M. (1995). *Status of women and children in India*. New Delhi: Anmol publications.
  - Heirman, M. De mensenrechten: Alleen het individu is universeel. In: De Tavernier, J. & Pollefeyt, D. (1998). *Heeft de traditie van de mensenrechten toekomst?* Leuven / Amersfoort: Acco, p. 29-34.
  - Herzog, T. (1996). *Research methods in the social sciences*. New Jersey: Prentice-Hall.
-

- Hodgkin, R. & Newell, P. (prepared for Unicef) (1998). *Implementation handbook for the convention on the rights of the child*. Geneva: Atar SA.
  - Hutjes, J., M. & Van Buuren, J., A. (1992). *De gevalsstudie. Strategie van kwalitatief onderzoek*. Meppel / Amsterdam / Heerlen: Uitgeverij Boom.
  - *India restricts NGO meetings* (1999). Tekst te vinden op de website van het South Asian Human Rights Documentation Centre: www.hri.ca/partners/sahrdc, 2 november 2004.
  - Indian NGO's. www.indianngos.com/issues/child/overall/govt/prog, 23 april 2005.
  - International Herald Tribune. www.iht.com, 30 april 2005.
  - *Is dit recht, mijn lief? Verhalen en gedichten over mensenrechten. Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*. NCOS / Uitgeverij De Vijver / Novib.
  - Johnson, D. Cultural and regional pluralism in the drafting of the UN convention on the rights of the child. In: Freeman, M. & Veerman, P. (ed.) (1992). *The ideologies of children's rights*. Dordrecht / Norwell: Martinus Nijhoff Publishers, p. 95-114.
  - Kamchedzera, G. The African child charter: finally in force amidst enhanced justification. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 555-572.
  - Kamchedzera, G. The management of macro-economic instability and child rights in poor countries. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 363-375.
  - Leary, V., A. Globalization and human rights. In: Symonides, J. (1998). *Human rights: new dimensions and challenges. Manual on human rights*. Aldershot / Brookfield / Singapore / Sydney: Ashgate, p. 265-279.
  - Li, X. 'Aziatische waarden' en de universaliteit van mensenrechten. In: Meijer, M. (red.) (1998). *Grondrecht en wisselgeld. Aziatische en westerse visies op de waarde van de rechten van de mens*. Utrecht: Greber Uitgever & Distributeur, p. 41 – 51.
  - Ling, L. (1993). *Internationale regelgeving over de rechten van het kind. Het VN-kinderrechtenverdrag vergeleken met andere mensenrechtendocumenten*. Defence for Children International.
  - Longford, M. Non-governmental organisations and the rights of the child. In: Willetts, P. (1996). *The conscience of the world. The influence of non-governmental organisations in the UN system*. London: Hurst & Company, p. 214-240.
  - Lopatka, A. The rights of the child are universal. The perspective of the UN Convention on the Rights of the Child. In: Freeman, M. & Veerman, P. (ed.) (1992). *The ideologies of children's rights*. Dordrecht / Norwell: Martinus Nijhoff Publishers, p. 47-52.
-

- Manson, S., P. & Price-Cohen, C. Children's rights in education. In: Hart, S., Price-Cohen, C., Fared-Erickson, M. & Flekkøy, M. (ed.) (2001). *Children's rights in education*. London/Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
  - Maps of India. www.mapsofindia.com, 15 april 2005.
  - Maso, I. & Smaling, A. Objectiviteit in kwalitatief onderzoek: een overzicht. In: Maso, I. & Smaling, A. (1990). *Objectiviteit in kwalitatief onderzoek*. Meppel / Amsterdam: Uitgeverij Boom, p. 13-29.
  - Maso, I. & Smaling, A. (1998). *Kwalitatief onderzoek: praktijk en theorie*. Amsterdam: Boom.
  - Mc Gillivray, A. (1994). Why children do have equal rights: in reply to Laura Purdy. *The International Journal of Children's Rights*, 2, p. 243-258.
  - Meijer, M. De menselijke maat. Mensenrechtentoets als instrument. In: Meijer, M. (red.) (1998). *Grondrecht en wisselgeld. Aziatische en westerse visies op de waarde van de rechten van de mens*. Utrecht: Greber Uitgever & Distributeur, p. 137 – 160.
  - Meuwse, S. Defence for children international. The worldwide movement for children's rights. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 503-529.
  - Meuwse, S. The role of non-governmental organisations and the implementation of the convention on the rights of the child: the case of defence for children international. In: Verhellen, E. & Weyts, A. (2003). *Understanding children's rights. Papers collected at the sixth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 505-513.
  - Mortier, F. Rationality and competence to decide in children. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 67-87.
  - Nurruzzaman, M. (1999). SAARC and subregional co-operation: domestic politics and foreign policies in South Asia. *Contemporary South Asia*, 26 (3), p. 311-322.
  - Noor, F., A. Een antwoord op essentialisme en eurocentrisme. De noodzaak van een multiculturele interpretatie van mensenrechten in een veelzijdige wereldorde. In: Meijer, M. (red.) (1998). *Grondrecht en wisselgeld. Aziatische en westerse visies op de waarde van de rechten van de mens*. Utrecht: Greber Uitgever & Distributeur, p. 53 – 77.
  - O'Donnell, D. (1992). The reservation generation. *International children's rights monitor*, 9, p. 8-14.
  - Office of the High Commissioner on Human Rights (OHCHR). (2001). *Ninth workshop on regional cooperation for the promotion and protection of human rights in the Asia-Pacific region. Overview of initiatives towards regional human rights instrument for Asia and the Pacific*. Informatie gevonden op www.unhchr.ch, 17 maart 2005.
  - Overbergh, A. (1999). *Het statuut van de vrouw in India*. Licentiaatsverhandeling. Universiteit Gent.
-

- Parmentier, S. The significance of mechanisms to monitor human rights at the international level. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 296-328.
  - Pas, W. & Vandaele, A. International human rights treaties and their relation with national law. Monism, dualism and the self-executing character of human rights. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 329-348.
  - Passchier, I. Een vergelijking van een kwalitatieve en een kwantitatieve analyse in een onderzoek naar organisatiestress bij gevangenisbewaarders: triangulatie in de praktijk. In: Smaling, A. & Van Zuuren, F. (1992) *De praktijk van kwalitatief onderzoek. Voorbeelden en reflecties*. Meppel / Amsterdam: Uitgeverij Boom, p. 148-163.
  - Price-Cohen, C. (1995). *The united nations convention on the rights of the child: involvement of nongovernmental organisations*. Written for: The united nations in a changing world: looking to the next half-century. Academic Council on the United Nations System. Eight Annual Meeting, New York.
  - Purdy, L., M. (1992). *In their best interest? The case against equal rights for children*. Ithaca/London: Cornell University Press.
  - Purdy, L., M. (1994). Why Children shouldn't have equal rights. *The International Journal of Children's Rights*, 2, p. 223-241.
  - Reddy, N. (2003). *A meaningful commission*. Gevonden op www.indiatogether.org, 23 april 2005.
  - South-Asian Association of Regional Co-operation (SAARC). (1985). *Social Charter*.
  - South-Asian Association of Regional Co-operation (SAARC). www.saarc-sec.org, 6 mei 2005.
  - Sevenhuijsen, S. Feministische ethiek en rechten van kinderen. In: Van Nijnatten, C. (red.) (1993). *Kinderrechten in discussie*. Amsterdam/Meppel: Uitgeverij Boom p. 42-63.
  - Seymour, S., C. (1999). *Women, family and child care in India, a world in transition*. Cambridge: Cambridge University Press.
  - Smaling, A. Objectiviteit en rolneming. In: Maso, I. & Smaling, A. (1990). *Objectiviteit in kwalitatief onderzoek*. Meppel / Amsterdam: Uitgeverij Boom, p. 30-49.
  - Smaling, A. & Van Zuuren, F. Kwalitatief onderzoek in de psychologie: een kort historisch en systematisch overzicht. In: Smaling, A. & Van Zuuren, F. (1992) *De praktijk van kwalitatief onderzoek. Voorbeelden en reflecties*. Meppel / Amsterdam: Uitgeverij Boom, p. 13-38.
  - Smith, J., Pagnucco, R. & Lopez, G., A. (1998). Globalizing human rights: the work of transnational human rights NGO's in the 1990's. *Human Rights Quarterly*, 20, p. 379-412.
-

- Stammers, N. (1999). Social movements and the social construction of human rights. *Human Rights Quarterly*, 21, p. 980-1008.
  - Swanborn, P., G. (1987). *Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek*. Meppel: Uitgeverij Boom.
  - Swanborn, P., G. (1996). *Case-study's: wat, wanneer en hoe?* Amsterdam: Uitgeverij Boom.
  - Swanborn, P., G. (2002). *Basisboek sociaal onderzoek*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
  - Sybesma-Knol, N. The united nations project for the protection of human rights. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 283-294.
  - Symonides, J. New human rights dimensions, obstacles and challenges: introductory remarks. In: Symonides, J. (1998). *Human rights: new dimensions and challenges. Manual on human rights*. Aldershot/Brookfield/Singapore/Sydney: Ashgate, p. 1-44.
  - The International Save the Children Alliance (2000). *Children's rights: reality or rhetoric? The UN convention on the rights of the child: the first 10 years*. London: The International Save the Children Alliance.
  - The NGO Group for the Rights of the Child (1998). *A guide for non-governmental organizations reporting to the committee on the rights of the child*. Te vinden op www.crin.org, 6 mei 2005.
  - *The purse strings at the noose: Indian NGO's face new challenges* (1999). Tekst te vinden op de website van het South Asian Human Rights Documentation Centre: www.hri.ca/partners/sahrdc, 2 november 2004.
  - Theytaz-Bergman, L. NGO Group for the Convention on the Rights of the Child. In: Verhellen, E. (1996). *Monitoring Children's Rights*. The Hague/Boston/London: Kluwer Law International, p. 537-540.
  - Tigerstedt-Tähtelä, E. Stock talking and new challenges. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 413-422.
  - Tripathy, S., N. & Pradhan, S., P. (2003). *Girl child in India*. New Delhi: Discovery Publishing House.
  - Unesco (1998). *World education report*.
  - Unesco Institute for Statistics. www.uis.unesco.org, 20 april 2005.
  - Unicef (2003). *Mapping India's children: Unicef in action*.
  - Unicef. www.unicef.be, 17 november 2004.
-

- United Nations, department economic and social development. www.un.org/esa/coordination/ngo, 1 mei 2005.
  - United Nations High Commissioner on Human Rights. www.unhchr.ch, 7 mei 2005.
  - Van Bueren, G. (1995). *The international law on the rights of the child*. Dordrecht/Boston/London: Martinus Nijhoff Publishers.
  - Van Der Burg, W. Rechten van kinderen: enkele filosofische kanttekeningen. In: Van Nijnatten, C. (red.) (1993). *Kinderrechten in discussie*. Amsterdam/Meppel: Uitgeverij Boom, p. 64-80.
  - Vandepitte, M., Merckx, F., De Vos, P. & Van Duppen, D. (1994). *NGO's. Missionarissen van de nieuwe kolonisatie*. Berchem: Uitgeverij EPO.
  - Van Genugten, W. Mensenrechten zijn geen handelswaar. Over universaliteit en conditionaliteit. In: Meijer, M. (red.) (1998). *Grondrecht en wisselgeld. Aziatische en westerse visies op de waarde van de rechten van de mens*. Utrecht: Greber Uitgever & Distributeur, p. 109-121.
  - Van Kerckhove, V. (1998). *De werking van kinderrechtenorganisaties in Zuid-Azië. Case-study: India*. Licentiaatsverhandeling. Universiteit Gent.
  - Van Nijnatten, C. Het kind tussen recht en bescherming. In: Van Nijnatten, C. (red.) (1993). *Kinderrechten in discussie*. Amsterdam/Meppel: Uitgeverij Boom, p. 124-142.
  - Van Paemel, M. Zeker van ons recht. In: *Is dit recht, mijn lief? Verhalen en gedichten over mensenrechten. Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*. NCOS / Uitgeverij De Vijver / Novib, p. 11-14.
  - Van Zuuren, F. Het verzamelen van kwalitatief materiaal: Voorbeelden uit de klinische en de gezondheidspsychologie. In: Smaling, A. & Van Zuuren, F. (1992) *De praktijk van kwalitatief onderzoek. Voorbeelden en reflecties*. Meppel / Amsterdam: Uitgeverij Boom, p. 39-57.
  - *Verdrag inzake de rechten van het kind: officiële Nederlandstalige tekst*. (1992) Gent: Centrum voor de Rechten van het Kind.
  - Verhellen, E. Changes in the Images of the Child. In: Freeman, M. & Veerman, P. (ed.) (1992). *The ideologies of children's rights*. Dordrecht / Norwell: Martinus Nijhoff Publishers, p. 79-94.
  - Verhellen, E. (1993). *Conventie van de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen*. Leuven: Garant.
  - Verhellen, E. Kinderrechten en onderwijs. Een driedubbele bindende taak. In: Verhellen, E., Van Gils, J., Annoot, H. & Van Achter, V. (1999). *Rechten van het kind in en door het onderwijs*. Leuven/Amersfoort: Acco, p. 11-34.
  - Verhellen, E. (ed.) (1996). *Rechten van kinderen in de wereld Lezingenbundel 4: Verzamelde lezingen naar aanleiding van de postacademische vorming 'Rechten van het Kind', Universiteit Gent, academiejaar 1994-1995*. Gent: Centrum voor de rechten van het kind.
-

- Verhellen, E. (ed.) (1996). *Het toezicht op de naleving van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind Lezingenbundel 3: Verzamelde lezingen naar aanleiding van de postacademische vorming 'Rechten van het kind', Universiteit Gent, academiejaar 1993-1994*. Gent: Centrum voor de rechten van het kind.
  - Verhellen, E. Children's rights in Europe. In: Verhellen, E. (2000). *Understanding children's rights. Papers collected at the fifth international interdisciplinary course on children's rights*, University of Ghent, p. 573-607.
  - Verhellen, E. (ed.) (2000). *Kinderen in de wereld Lezingenbundel 9: Verzamelde lezingen naar aanleiding van de postacademische vorming 'Rechten van het kind', Universiteit Gent, academiejaar 1999-2000*. Gent: Centrum voor de rechten van het kind.
  - Verhellen, E. (2000). *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen*. Leuven: Garant.
  - Walker, S. & Poe, S., C. (2002). Does cultural diversity affect countries' respect for human rights? *Human Rights Quarterly*, 24, p. 237-263.
  - Watson Institute for International Studies. www.watsoninstitute.org, 30 april 2005.
  - Wiseberg, L., S. (1991). Protecting human rights activist and NGO's. What can be done? *Human Rights Quarterly*, 13 (4), p. 525-544.
  - Woll, L. (2000). Reporting to the UN committee on the rights of the child: A catalyst for domestic debate and policy change? *The International Journal of Children's Rights*, 8, p. 71-81.
  - Woll, L. (2000). *The convention on the rights of the child impact study. A study to assess the effect of the United Nations Convention on the Rights of the Child on the institutions and actors who have the responsibility and the ability to advance child rights*. Save the Children Sweden.
  - Yahya, F. (2004). Pakistan, SAARC and ASEAN relations. *Contemporary Southeast Asia*, 26 (2), p. 346-375.
  - Ziegler, J. *Non-governmental organisations and the United Nations Convention on the Rights of the Child, 50. Jahre Vereinte Nationen. Bestandsaufnahme und Zukunftperspektiven.*, Grundlagenseminar bei Prof. Dr. B. Simma, Sommersemester 1995, unpublished text.
-

Bijlage

- BIJLAGE 1: DE VERKLARING VAN GENÈVE (1924) – ACHTERGRONDINFORMATIE EN INHOUD
- BIJLAGE 2: DE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN HET KIND (1959) – ACHTERGRONDINFORMATIE EN INHOUD
- BIJLAGE 3: INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND: OFFICIËLE NEDERLANDSE VERTALING
- BIJLAGE 4: TABEL UNESCO – UITGAVE VOOR ONDERWIJS IN RELATIE TOT HET BRUTO NATIONAAL PRODUCT
- BIJLAGE 5: SITUERING VAN DE STATEN JHARKHAND, CHHATTISGARH EN WEST-BENGALEN EN DE STEDEN/DORPEN GUMLA, AMBIKAPUR EN CALCUTTA IN INDIA
- BIJLAGE 6: ONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S VAN AROUSE
- BIJLAGE 7: FOTO VAN EEN VOORSCHOOLSE KLEUTERTUIN VAN AROUSE
- BIJLAGE 8: KWALIFICATIE VAN HET PERSONEEL VAN HET INTEGRATED TRIBAL BALWADI PROGRAMME EN EVALUATIE EN OPVOLGING VAN HET ITBP*
- BIJLAGE 9: BOOMSTRUCTUUR
- BIJLAGE 10: FOTO'S KORAKU-HUIS EN –STAM EN SCHOOLCOMPLEX IN DHANWAR
- BIJLAGE 11: VRAGEN INTERVIEW VLAAMS INTERNATIONAAL CENTRUM
- BIJLAGE 12: FOTO SURGAVI*
- BIJLAGE 13: ARTIKEL 23 VAN DE INDISCHE GRONDWET
- BIJLAGE 14: FOTO CALCUTTA – STOEP INGEPALMD DOOR FAMILIE ALS WOONPLAATS
- BIJLAGE 15: DOELEN VAN HET TENTH FIVE YEAR PLAN VAN DE INDISCHE OVERHEID
- BIJLAGE 16: DOELEN SARVA SHIKSHA ABHIYAN
- BIJLAGE 17: SAARC SOCIAL CHARTER
- BIJLAGE 18: SAARC-BIJEENKOMSTEN*
- BIJLAGE 19: JAARLIJKSE THEMA'S VAN SAARC
- BIJLAGE 20: NGO'S DIE ANNO 2005 LID ZIJN VAN DE NGO GROUP FOR THE CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD
- BIJLAGE 21: HOOFDDOELEN VAN DE NGO GROUP VOOR DE JAREN 2000-2005
- BIJLAGE 22: ARTIKEL 22 VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE BURGERLIJKE EN POLITIEKE RECHTEN
- BIJLAGE 23: ARTIKELS 19B EN 19C VAN DE INDISCHE GRONDWET
-

BIJLAGE 1: DE VERKLARING VAN GENÈVE (1924)

ACHTERGRONDINFORMATIE

Verhellen noemt de Verklaring van Genève een duidelijk defensief instrument (Verhellen, 1993). Ze is namelijk ontstaan na afloop van de Eerste Wereldoorlog, waardoor miljoenen kinderen in mensonwaardige levensomstandigheden terechtgekomen zijn.

De Verklaring van Genève wordt in 1924 door de Algemene Vergadering van de Volkenbond aangenomen en plechtig geproclameerd. Verhellen wijst erop dat deze Verklaring wijst op de plichten van volwassenen tegenover kinderen, in plaats van op de rechten van kinderen (Verhellen, 1993). De Verklaring bestaat uit een vijfpuntenprogramma en wordt hieronder weergegeven.

INHOUD – NIET-OFFICIËLE VERTALING

Door deze Verklaring van de Rechten van het Kind, algemeen gekend als de 'Verklaring van Genève', erkennen en aanvaarden de mannen en vrouwen van alle landen, in overweging nemende dat de mensheid aan het kind het beste wat ze bezit verschuldigd is, het als hun plicht dat, zonder enig onderscheid van ras, nationaliteit of geloofsovertuiging:

1. Het kind de noodzakelijke middelen moet krijgen voor zijn normale ontwikkeling zowel op materieel als op geestelijk vlak.
  2. Het kind dat honger heeft gevoed moet worden; het kind dat ziek is verzorgd moet worden; het kind dat achter is geholpen moet worden; het delinquente kind terug op het rechte pad gebracht moet worden, en de wees en het verwaarloosd kind beschut en bijgestaan moeten worden.
  3. Het kind als eerste ondersteuning moet krijgen in tijden van nood.
  4. Het kind in de mogelijkheid gesteld moet worden om middelen van bestaan te verwerven, en tegen elke vorm van uitbuiting beschermd moet worden.
  5. Het kind opgevoed moet worden in het besef dat zijn talenten aangewend moeten worden in dienst van zijn medemensen.
-

BIJLAGE 2: DE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN HET KIND (1959)

ACHTERGRONDINFORMATIE

Na de Tweede Wereldoorlog worden pogingen ondernomen om de Verklaring van Genève ook door de ondertussen opgerichte Verenigde Naties te laten goedkeuren. ECOSOC raadpleegt hiervoor de lidstaten van de Verenigde Naties en een aantal non-gouvernementele organisaties (NGO's). De reacties van deze verschillende partijen en de werkzaamheden met betrekking tot de Universele Verklaring inzake de Rechten van de Mens (aangenomen in 1948) die ondertussen op gang gekomen zijn zorgen ervoor dat men ervoor kiest om de tekst van de Verklaring van Genève aan te passen en uit te breiden. De opvattingen over kinderrechten zijn namelijk sterk gewijzigd. Het kind wordt niet louter meer als rechtsobject gezien, maar men geeft een aanzet om het kind als rechtssubject ⁸⁵ te benoemen. Op 20 november 1959, neemt de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Verklaring van de Rechten van het Kind unaniem aan ⁸⁶ (Verhellen, 1993).

De Verklaring van de Rechten van het Kind bevat een preambule en tien beginselen. Belangrijk is om erop te wijzen dat ook beginsel opgenomen is met betrekking tot verplicht en kosteloos basisonderwijs.

INHOUD – NIET-OFFICIËLE VERTALING

De Algemene Vergadering,

Overwegende dat de volkeren van de Verenigde Naties in het Handvest opnieuw hun geloof in de fundamentele rechten van de mens en in de waarde en waardigheid van de menselijke persoon hebben bevestigd en uiting hebben gegeven aan hun vaste wil betere levensomstandigheden te helpen tot stand brengen in een sfeer van ruimere vrijheid;

Overwegende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben verkondigd dat eenieder zich op al de daarin opgenomen rechten en vrijheden kan beroepen zonder enig onderscheid van ras, kleur, taal, godsdienst, politieke en andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, vermogen, geboorte of andere status:

Overwegende dat het kind, doordat het lichamelijk en geestelijk nog niet rijp is, zowel vóór als na de geboorte een passende rechtsbescherming behoeft;

Overwegende dat de noodzaak van die extra-bescherming is aangegeven in de Verklaring van Genève van 1924 betreffende de Rechten van het Kind en erkend is in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens alsook in de statuten van de gespecialiseerde instellingen en de internationale organisaties die de behartiging van het kindergewzijn beogen;

Overwegende dat het een plicht van de mensheid tegenover zichzelf is het kind het beste mee te geven dat ze bezit,

Kondigt deze Verklaring van de rechten van het kind af opdat het kind een gelukkige jeugd zou hebben en zowel in zijn eigen belang als in dat van de samenleving al de in de verklaring opgenomen rechten en vrijheden zou genieten: de ouders, mannen en vrouwen individueel, alsook de belangloze organisaties, de plaatselijke overheden en de landsregeringen vraagt zij die rechten te erkennen en er voor te zorgen dat ze geëerbiedigd worden met name door geleidelijk tot stand te brengen wetgevende en andere maatregelen die uitgaan van de volgende beginselen:

---

⁸⁵ Het kind als een drager van rechten.

⁸⁶ Hierbij willen we erop wijzen dat de Verklaring door deze unanieme goedkeuring meer moreel gezag meekreeg dan andere Verklaringen, aangezien deze unanimiteit erg uitzonderlijk is.

---

1. Het kind moet het genot krijgen van al de in deze verklaring opgenomen rechten. Die rechten moeten door alle kinderen erkend worden zonder enig onderscheid of discriminatie naar ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, vermogen, geboorte of enige andere status, hij moge nu het kind zelf of zijn gezin gelden.
  2. Het kind moet extra bescherming genieten en krachtens de wet of anderszins zodanige mogelijkheden en tegemoetkomingen krijgen dat het zich op gezonde en normale wijze lichamelijk, intellectueel, moreel, geestelijk en sociaal kan ontwikkelen in een sfeer van vrijheid en waardigheid. Bij het aannemen van wetten daartoe moet het hogere belang van het kind voorzitten.
  3. Het kind heeft van bij de geboorte recht op een naam en een nationaliteit.
  4. Het hogere belang van het kind moet richtsnoer zijn voor allen die instaan voor zijn opvoeding en zijn oriëntering: die verantwoordelijkheid rust in de eerste plaats op de ouders.
  5. Aan de het kind moeten alle mogelijkheden tot spelen en recreatief werkzaam zijn worden geboden, en dat spel en die werkzaamheid moeten gericht zijn op het opvoedingsdoel; de samenleving en de openbare bestuursorganen moeten het genot van dat recht zoeken te bevorderen.
  6. Het kind moet onder alle omstandigheden als eerste hulp en bescherming krijgen. Het dient te worden beschermd tegen iedere vorm van nalatigheid, wreedheid en exploitatie. Het mag niet tot voorwerp van handel worden gemaakt, in welke vorm ook.
  7. Het mag niet in het arbeidsproces worden opgenomen voordat het de passende minimumleeftijd heeft bereikt; in geen geval mag het gedwongen worden of toelating krijgen tot het aanvaarden van werkzaamheid of betrekking die schadelijk is voor zijn gezondheid of zijn opvoeding of waardoor het in zijn lichamelijke, geestelijke en morele ontplooiing wordt gehinderd.
  8. Het kind moet worden beschermd tegen alle praktijken die kunnen voeren tot rassen-, godsdienst- of enigerlei andere discriminatie. Het moet worden grootgebracht in een geest van verstandhouding, verdraagzaamheid en vriendschap onder de volkeren, en met het besef dat het zijn energie en zijn talent ten dienste van de evenmens behoort te stellen.
  9. Het kind moet sociale zekerheid genieten. Het moet op een gezonde wijze kunnen opgroeien en zich ontwikkelen; daartoe moet het, samen met zijn moeder, op extra hulp en bescherming kunnen rekenen, met name op pre- en postnatale verzorging. Het kind heeft recht op voeding, huisvesting, recreatie, en passende geneeskundige verzorging.
  10. Het lichamelijk, geestelijk of sociaal misdeelde kind moet een zodanige behandeling, opvoeding en extra-verzorging krijgen als zijn staat of toestand vereist.
  11. Voor de harmonieuze ontplooiing van zijn persoonlijkheid heeft het kind liefde en begrip nodig. Het moet zoveel mogelijk opgroeien onder de hoede en verantwoordelijkheid van zijn ouders en in ieder geval in een sfeer van genegenheid en van morele en materiële geborgenheid; het heel jonge kind behoort, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, niet van zijn moeder te worden gescheiden. De samenleving en de openbare bestuursorganen hebben tot plicht bijzondere zorg te besteden aan kinderen die geen gezinskring hebben of niet over voldoende middelen van bestaan beschikken. Het is wenselijk dat aan grote gezinnen voor het onderhoud van de kinderen toelagen van rijkswegen of anderszins worden verleend.
  12. Het kind heeft recht op een opvoeding die, althans op de elementaire niveaus, kosteloos en verplicht moet zijn. Het dient een opvoeding te krijgen die bijdraagt tot zijn algemene ontwikkeling en die het hem met gelijke kansen mogelijk maakt zijn vermogens, zijn persoonlijk oordeel en zijn morele en sociale verantwoordelijkheidszin te ontwikkelen en een nuttig lid van de samenleving te worden.
-

Verdrag inzake de Rechten van het Kind
Aangenomen door de Algemene Vergadering van de
Verenigde Naties
op 20 november 1989
Officiële Nederlandse vertaling

Officiële tekst

*Officieuze
samenvatting van de
belangrijkste
bepalingen*

PREAMBULE

De Staten die partij zijn bij dit Verdrag,
Overwegende dat, in overeenstemming met de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde beginselen, erkenning van de waardigheid inherent aan, alsmede van de gelijke en onvervreembare rechten van alle leden van de mensengemeenschap de grondslag is voor vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld,

Indachtig dat de volkeren van de Verenigde Naties in het Handvest hun vertrouwen in de fundamentele rechten van de mens en in de waardigheid en de waarde van de mens opnieuw hebben bevestigd en hebben besloten sociale vooruitgang en een hogere levensstandaard in grotere vrijheid te bevorderen,

Erkennende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in de Internationale Verdragen inzake de Rechten van de Mens hebben verkondigd en zijn overeengekomen dat eenieder recht heeft op alle rechten en vrijheden die daarin worden beschreven zonder onderscheid van welke aard ook, zoals naar ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status,

Eraan herinnerende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben verkondigd dat kinderen recht hebben op bijzondere zorg en bijstand,

Ervan overtuigd dat aan het gezin, als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing en het welzijn van al haar leden en van kinderen in het bijzonder, de nodige bescherming en bijstand dient te worden verleend opdat het zijn verantwoordelijkheden binnen de gemeenschap volledig kan dragen,

Erkennende dat het kind, voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn (of haar) persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip,

De preambule:

Herinnert aan de basisprincipes van de Verenigde Naties evenals aan specifieke bepalingen van sommige relevante mensenrechtenverdragen en verklaringen; herbevestigt het feit dat kinderen omwille van hun kwetsbaarheid nood hebben aan bijzondere zorg en bescherming; legt bijzondere nadruk op de primaire verantwoordelijkheid van het gezin voor de zorg voor en de bescherming van het kind, de noodzaak van wettelijke en andere bescherming voor het kind voor en na de geboorte, het belang van het

Overwegende dat het kind volledig dient te worden voorbereid op het leiden van een zelfstandig leven in de samenleving, en dient te worden opgevoed in de geest van de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde idealen, en in het bijzonder in de geest van vrede, waardigheid, verdraagzaamheid, vrijheid, gelijkheid en solidariteit,

Indachtig dat de noodzaak van het verlenen van bijzondere zorg aan het kind is vermeld in de Verklaring van Genève inzake de Rechten van het Kind van 1924 en in de Verklaring van de Rechten van het Kind, aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1959 en is erkend in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, in het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (met name in de artikelen 23 en 24), in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (met name in artikel 10) en in de statuten en desbetreffende akten van gespecialiseerde organisaties en internationale organisaties die zich bezighouden met het welzijn van kinderen,

Indachtig dat, zoals aangegeven in de Verklaring van de Rechten van het Kind, "het kind op grond van zijn lichamelijke en geestelijke onrijpheid bijzondere bescherming en zorg nodig heeft, met inbegrip van geëigende wettelijke bescherming, zowel voor als na zijn geboorte",

Herinnerende aan de bepalingen van de Verklaring inzake Sociale en Juridische Beginselen betreffende de Bescherming en het Welzijn van Kinderen, in het bijzonder met betrekking tot Plaatsing in een Pleeggezin en Adoptie, zowel Nationaal als Internationaal; de Standaard Minimumregels van de Verenigde Naties voor de Toepassing van het Recht op Jongeren (de Beijingregels); en de Verklaring inzake de Bescherming van Vrouwen en Kinderen in Noodsituaties en Gewapende Conflicten,

Erkennende dat er, in alle landen van de wereld, kinderen zijn die in uitzonderlijk moeilijke omstandigheden leven, en dat deze kinderen bijzondere aandacht behoeven,

Op passende wijze rekening houdend met het belang van de tradities en culturele waarden die ieder volk hecht aan de bescherming en harmonische ontwikkeling van het kind,

Het belang erkennende van internationale samenwerking ter verbetering van de levensomstandigheden van kinderen in ieder land, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden,

Zijn het volgende overeengekomen:

respect voor de culturele waarden van de gemeenschap waarin het kind leeft, en de vitale rol van internationale samenwerking met het oog op de effectuering van de rechten van het kind.

Deel I

Artikel 1

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder een kind verstaan ieder mens jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt.

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, vermogen, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn (of haar) ouder of wettige voogd.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de status of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuur maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Definitie van het begrip kind

Elke persoon jonger dan 18 jaar, tenzij de meerderjarigheidsgrens volgens de wet vroeger valt.

Non-discriminatie

Het principe dat alle rechten van toepassing zijn op alle kinderen zonder enige uitzondering, en de verplichting van de Staat om kinderen tegen om het even welke vorm van discriminatie te beschermen.

De Staat mag geen enkel recht schenden en moet positieve acties ondernemen om alle rechten te bevorderen.

Het belang van het kind

Alle acties met betrekking tot het kind dienen ten volle rekening te houden met zijn of haar belang.

De Staat is verplicht adequate zorgen te verlenen wanneer ouders of andere verantwoordelijken ter zake in gebreke blijven.

Artikel 4

De Staten die partij zijn, nemen alle nodige wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Ten aanzien van economische, sociale en culturele rechten nemen de Staten die partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten en, indien nodig, in het kader van internationale samenwerking.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 7

1. Het kind wordt onmiddellijk na de geboorte ingeschreven en heeft vanaf de geboorte het recht op een naam, het recht een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen de verwezenlijking van deze rechten in overeenstemming met hun nationale recht en hun verplichtingen krachtens de desbetreffende internationale akten op dit gebied, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.

Artikel 8

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend, zonder onrechtmatige inmenging.
2. Wanneer een kind op niet rechtmatige wijze wordt beroofd van enige of alle bestanddelen van zijn of haar identiteit, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand en bescherming, teneinde zijn identiteit zo snel mogelijk te herstellen.

Effectuering van rechten

De verplichting van de Staat om de rechten uit dit Verdrag in werkelijkheid om te zetten.

De leiding door ouders

De plicht van de Staat tot respect voor de rechten en verantwoordelijkheid en van ouders en de ruimere familie om het kind leiding te geven.

Overleven en ontwikkelen

Het inherente recht op leven, en de plicht van de Staat het overleven en de ontwikkeling van het kind te garanderen.

Naam en nationaliteit

Het recht vanaf de geboorte een naam te hebben en een nationaliteit te verwerven.

Behoud identiteit

De verplichting van de Staat om de basale aspecten van de identiteit van het kind (naam, nationaliteit en familiebanden) te beschermen en, zo nodig, te herstellen.

Artikel 9

1. De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijk recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.
2. In procedures ingevolge het eerste lid van dit art. dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.
3. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.
4. Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (m.i.v. overlijden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n).

Artikel 10

1. In overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, eerste lid, worden aanvragen van een kind of van zijn ouders om een Staat die partij is, voor gezinshereniging binnen te gaan of te verlaten, door de Staten die partij zijn met welwillendheid, menselijkheid en spoed behandeld. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijke aanvraag geen nadelige gevolgen heeft voor de aanvragers of hun familieleden.
2. Een kind van wie de ouders in verschillende Staten verblijven, heeft het recht op regelmatige basis, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse contacten met beide ouders te onderhouden. Hiertoe, en in overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, tweede lid, eerbiedigen de Staten die partij zijn het recht van het kind en van zijn of haar ouders welk land ook, met inbegrip van het eigen land, te verlaten, en het eigen land binnen te gaan. Het recht welk land ook te verlaten is slechts onderworpen aan de beperkingen die bij de

Van de ouders gescheiden worden

Het recht van het kind om met zijn of haar ouders samen te leven, tenzij geoordeeld wordt in overeenstemming

met de toepasselijke procedures dat dit onverenigbaar is met zijn of haar belang;

Het recht van alle betrokken partijen om aan deze procedures deel te nemen;

Het recht om contact te onderhouden met beide ouders, wanneer het kind gescheiden leeft van één of van beide ouders;

De plichten van de Staten in die gevallen waar een dergelijke scheiding het resultaat is van een actie door de Staat.

Gezinshereniging

Het recht van kinderen en hun ouders om het even welk land te verlaten en hun eigen land terug binnen te komen met het oog op hereniging of om de ouder-kind relatie te onderhouden.

wet zijn voorzien en die nodig zijn ter bescherming van de nationale veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de rechten en vrijheden van anderen, en verenigbaar zijn met de andere in dit Verdrag erkende rechten.

Artikel 11

1. De Staten die partij zijn, nemen maatregelen ter bestrijding van de ongeoorloofde overbrenging van kinderen naar en het niet doen terugkeren van kinderen uit het buitenland.
2. Hiertoe bevorderen de Staten die partij zijn het sluiten van bilaterale of multilaterale overeenkomsten of het toetreden tot bestaande overeenkomsten.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 13

1. Het kind heeft het recht op vrijheid van meningsuiting; dit recht omvat mede de vrijheid inlichtingen en denkbeelden van welke aard ook te vergaren, te ontvangen en door te geven, ongeacht de landsgrenzen hetzij mondeling, hetzij in geschreven of gedrukte vorm, in de vorm van kunst, of met behulp van andere media naar zijn of haar keuze.
2. De uitoefening van dit recht kan aan bepaalde beperkingen worden gebonden, doch alleen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn:
  - a) voor de eerbiediging van de rechten of de goede naam van anderen; of
  - b) ter bescherming van de nationale veiligheid of van de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden.

Artikel 14

1. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen de rechten en plichten van

Ongeoorloofde overbrenging en het niet doen terugkeren

De plicht van de Staat om te trachten kidnapping of het vasthouden van kinderen in het buitenland door een ouder of door derden te voorkomen of ongedaan te maken.

De mening van het kind

Het recht van het kind om zijn of haar mening te kennen te geven en het recht op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft.

Vrijheid van meningsuiting

Het kind heeft het recht informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn of haar mening uit te drukken, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst

Het recht van het

ouders en, indien van toepassing, van de wettige voogden, om het kind te leiden in de uitoefening van zijn of haar recht op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

3. De vrijheid van eenieder zijn of haar godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen kan slechts in die mate worden beperkt als wordt voorgeschreven door de wet en noodzakelijk is ter bescherming van de openbare veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de fundamentele rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 15

1. De Staten die partij zijn, erkennen de rechten van het kind op vrijheid van vereniging en vrijheid van vreedzame vergadering.
2. De uitoefening van deze rechten kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke in overeenstemming met de wet worden opgelegd en die in een democratische samenleving geboden zijn in het belang van de nationale veiligheid, de openbare orde, de bescherming van de volksgezondheid of de goede zeden, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 16

1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privé-leven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.
2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Artikel 17

De Staten die partij zijn, erkennen de belangrijke functie van de massamedia en waarborgen dat het kind toegang heeft tot informatie en materiaal uit een verscheidenheid van nationale en internationale bronnen, in het bijzonder informatie en materiaal gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijke en geestelijke gezondheid. Hiertoe dienen de Staten die partij zijn:

- a) de massamedia aan te moedigen informatie en materiaal te verspreiden die tot sociaal en cultureel nut zijn voor het kind en in overeenstemming zijn met de strekking van artikel 29;
- b) internationale samenwerking aan te moedigen bij de vervaardiging, uitwisseling en verspreiding van dergelijke informatie en materiaal uit een verscheidenheid van culturele, nationale en internationale bronnen;
- c) de vervaardiging en verspreiding van kinderboeken aan te moedigen;

kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, onderworpen aan de passende leiding van de ouders en aan de nationale wetten.

Vrijheid van vereniging

Het recht van kinderen met anderen samen te komen en verenigingen op te richten of er zich bij aan te sluiten, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Bescherming van de privacy

Het recht te worden beschermd tegen inmenging in de privacy, het gezinsleven, de woning en de correspondentie, evenals tegen smaad en laster.

Toegang tot passende informatie

De rol van de media inzake het verspreiden van informatie onder kinderen op een wijze die in overeenstemming is met het moreel welzijn, met wederzijdse kennis en begrip onder de volkeren en die de culturele achtergrond van het

- d) de massamedia aan te moedigen in het bijzonder rekening te houden met de behoeften op het gebied van de taal van het kind dat tot een minderheid of tot de oorspronkelijke bevolking behoort;
- e) de ontwikkeling aan te moedigen van passende richtlijnen voor de bescherming van het kind tegen informatie en materiaal die schadelijk zijn voor zijn of haar welzijn, indachtig de bepalingen van de artikelen 13 en 18.
- kind respecteert. De Staat dient maatregelen te treffen om dit aan te moedigen en om kinderen te beschermen tegen schadelijk materiaal.*
-

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.
2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kindercare.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kindercare waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 19

1. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, zolang het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.
2. Deze maatregelen ter bescherming dienen, indien van toepassing, doeltreffende procedures te omvatten voor de invoering van sociale programma's om te voorzien in de nodige ondersteuning van het kind en van diegenen die de zorg voor het kind hebben, alsmede procedures voor andere vormen van voorkoming van gevallen van kindermishandeling zoals hierboven beschreven, en voor opsporing, melding, verwijzing onderzoek, behandeling en follow-up van zodanige gevallen, en, indien van toepassing, voor inschakeling van rechterlijke instanties.

Artikel 20

1. Een kind dat tijdelijk of blijvend het leven in het gezin waartoe het behoort moet missen, of dat men in zijn of haar eigen belang niet kan toestaan in het gezin te blijven, heeft recht op bijzondere bescherming en bijstand van staatswege.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen, in overeenstemming met hun nationale recht, een andere vorm van zorg voor dat kind.
3. Deze zorg kan, onder andere, plaatsing in een pleeggezin omvatten, *kafalah* volgens het Islamitisch recht, adoptie, of, indien noodzakelijk, plaatsing in geschikte instellingen voor kindercare. Bij het overwegen van oplossingen wordt op passende wijze rekening gehouden met de

Verantwoordelijkheid van ouders

Het principe dat beide ouders gezamenlijk de eerste verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kinderen, en dat de Staat hen bij deze taak dient te ondersteunen.

Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing

De verplichting van de Staat om kinderen te beschermen tegen elke vorm van mishandeling door ouders of door andere personen die verantwoordelijkheid dragen voor de zorg voor het kind, en om in verband hiermee preventieve maatregelen te nemen en behandelingsprogramma's op te zetten.

Bescherming van kinderen buiten hun gezin

De plicht van de Staat om kinderen die niet in hun gezinsmilieu kunnen leven bijzondere bescherming te bieden, en om er voor te zorgen dat

wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind en met de etnische, godsdienstige en culturele achtergrond van het kind en met zijn of haar achtergrond wat betreft de taal.

voor hen een beroep kan gedaan worden op gepaste alternatieve gezinsopvang of op plaatsing in een instelling. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de culturele achtergrond van het kind.

Artikel 21

De Staten die partij zijn en die de methode van adoptie erkennen en/of toestaan, waarborgen dat het belang van het kind daarbij de voornaamste overweging is, en:

- a) waarborgen dat de adoptie van een kind slechts wordt toegestaan mits daartoe bevoegde autoriteiten, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetten en procedures en op grond van alle van belang zijnde en betrouwbare gegevens, bepalen dat de adoptie kan worden toegestaan gelet op de verhoudingen van het kind met zijn of haar ouders, familieleden en wettige voogden, en mits, indien vereist, de betrokkenen, na volledig te zijn ingelicht, op grond van de adviezen die noodzakelijk worden geacht, daarmee hebben ingestemd;
- b) erkennen dat interlandelijke adoptie kan worden overwogen als andere oplossing voor de zorg voor het kind, indien het kind niet in een pleeg- of adoptiegezin kan worden geplaatst en op geen enkele andere passende wijze kan worden verzorgd in het land van zijn of haar herkomst;
- c) verzekeren dat voor het kind dat bij een interlandelijke adoptie is betrokken waarborgen en normen gelden die gelijkwaardig zijn aan die welke bestaan bij adoptie in het eigen land;
- d) nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat, in het geval van interlandelijke adoptie, de plaatsing niet leidt tot ongepast geldelijk voordeel voor de betrokkenen;
- e) bevorderen, wanneer passend, de verwezenlijking van de doeleinden van dit artikel door het aangaan van bilaterale of multilaterale regelingen of overeenkomsten, en spannen zich in om, in het kader daarvan te waarborgen dat de plaatsing van het kind in een ander land wordt uitgevoerd door bevoegde autoriteiten of instellingen.

Artikel 22

1. De Staten die partij zijn, nemen passende maatregelen om te waarborgen dat een kind dat de vluchtelingenstatus wil verkrijgen of dat in overeenstemming met het toepasselijke internationale recht en de toepasselijke procedures als vluchteling wordt beschouwd, ongeacht of het al dan niet door zijn of haar ouders of door iemand anders wordt begeleid, passende bescherming en humanitaire bijstand krijgt bij het genot van de van toepassing zijnde rechten beschreven in dit Verdrag en in andere internationale akten inzake de rechten van de mens of humanitaire akten waarbij de bedoelde Staten partij zijn.
2. Hiertoe verlenen de Staten die partij zijn, naar zij passend achten, hun medewerking aan alle inspanningen van de Verenigde Naties en andere bevoegde intergouvernementele organisaties of niet-gouvernementele organisaties die met de Verenigde Naties samenwerken, om dat kind te beschermen en bij te staan en de ouders of andere gezinsleden op te sporen van een kind dat vluchteling is, teneinde de nodige inlichtingen te verkrijgen voor hereniging van het kind met het gezin waartoe het behoort. In gevallen waarin geen ouders of andere familieleden kunnen worden gevonden, wordt aan het kind dezelfde bescherming verleend als aan ieder ander kind dat, om welke reden ook, blijvend of tijdelijk het leven in een gezin moet

Adoptie

In landen waar adoptie wordt erkend en/of toegestaan mag het enkel worden toegepast in het belang van het kind, met alle noodzakelijke waarborgen voor het kind en mits goedkeuring door de bevoegde overheden. Interlandelijke adoptie kan worden overwogen nadat de mogelijkheden in het land van oorsprong van het kind zijn uitgeput. Ook in het geval van interlandelijke adoptie dienen alle noodzakelijke waarborgen te worden gerespecteerd.

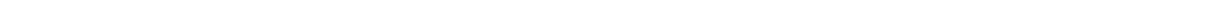
Vluchtelingenkinde ren

Kinderen die als vluchteling worden beschouwd of die de status van vluchteling hebben aangevraagd dienen een bijzondere bescherming te genieten.

De Staat heeft de plicht samen te werken met bevoegde instanties die een dergelijke bescherming en bijstand bieden.

ontberen.

|

Artikel 23

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat een geestelijk of lichamelijk gehandicapt kind een volwaardig en behoorlijk leven dient te hebben, in omstandigheden die de waardigheid van het kind verzekeren, zijn zelfstandigheid bevorderen en zijn actieve deelneming aan het gemeenschapsleven vergemakkelijken.
2. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het gehandicapte kind op bijzondere zorg, en stimuleren en waarborgen dat aan het daarvoor in aanmerking komende kind en degenen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar verzorging, afhankelijk van de beschikbare middelen, de bijstand wordt verleend die is aangevraagd en die passend is gezien de gesteldheid van het kind en de omstandigheden van de ouders of anderen die voor het kind zorgen.
3. Onder erkenning van de bijzondere behoeften van het gehandicapte kind, dient de in overeenstemming met het tweede lid geboden bijstand, wanneer mogelijk, gratis te worden verleend, rekening houdend met de financiële middelen van de ouders of anderen die voor het kind zorgen. Deze bijstand dient erop gericht te zijn te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk toegang heeft tot onderwijs, opleiding, voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie, voorbereiding voor een beroep, en recreatiemogelijkheden, op een wijze die ertoe bijdraagt dat het kind een zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn of haar culturele en intellectuele ontwikkeling.
4. De Staten die partij zijn, bevorderen, in de geest van internationale samenwerking, de uitwisseling van passende informatie op het gebied van preventieve gezondheidszorg en van medische en psychologische behandeling van, en behandeling van functionele stoornissen bij gehandicapte kinderen, met inbegrip van de verspreiding van en de toegang tot informatie betreffende revalidatiemethoden, onderwijs en beroepsopleidingen, met als doel de Staten die partij zijn, in staat te stellen hun vermogens en vaardigheden te verbeteren en hun ervaring op deze gebieden te verruimen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 24

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van de gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.
2. De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht na en nemen passende maatregelen, met name:
  - a) om baby- en kindersterfte te verminderen;
  - b) om de verlening van de nodige medische hulp en gezondheidszorg aan alle kinderen te waarborgen met nadruk op de ontwikkeling van de eerste-lijnsgezondheidszorg;

Gehandicapte kinderen

Het recht van gehandicapte kinderen op bijzondere zorg, onderwijs en training, bedoeld om hen te helpen de grootst mogelijke zelfstandigheid te bereiken en een volwaardig en actief leven te leiden in de samenleving.

Gezondheid en gezondheidszorg

Het recht op de hoogst mogelijke graad van gezondheid en het recht op toegang tot gezondheidszorg en medische voorzieningen met bijzondere nadruk op eerstelijnsgezondheidszorg en

- c) om ziekte, ondervoeding en slechte voeding te bestrijden, mede binnen het kader van de eerste-lijnsgezondheidszorg, door onder andere het toepassen van gemakkelijk beschikbare technologie en door het voorzien in voedsel met voldoende voedingswaarde en zuiver drinkwater, de gevaren en risico's van milieuverontreiniging in aanmerking nemend;
- d) om passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor moeders te waarborgen;
- e) om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs over, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid en de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen;
- f) om preventieve gezondheidszorg, begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen.
4. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

preventieve gezondheidszorg, op gezondheidsvoorlichting en -educatie en op de vermindering van de kindersterfte. De verplichting van de Staat om te werken in de richting van het uitbannen van schadelijke traditionele praktijken. De nood aan internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt beklemtoond.

Artikel 25

De Staten die partij zijn, erkennen het recht van een kind dat door de bevoegde autoriteiten uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling in verband met zijn of haar lichamelijke of geestelijke gezondheid, op een periodieke evaluatie van de behandeling die het kind krijgt en van alle andere omstandigheden die verband houden met zijn of haar plaatsing.

Artikel 26

1. De Staten die partij zijn, erkennen voor ieder kind het recht de voordelen te genieten van voorzieningen voor sociale zekerheid, met inbegrip van sociale verzekering, en nemen de nodige maatregelen om de algehele verwezenlijking van dit recht te bewerkstelligen in overeenstemming met hun nationaal recht.
2. De voordelen dienen, indien van toepassing, te worden verleend, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen en de omstandigheden van het kind en de personen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar onderhoud, alsmede iedere andere overweging die van belang is voor de beoordeling van een verzoek daartoe dat door of namens het kind wordt ingediend.

Artikel 27

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.
3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.
4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het

Periodieke herziening van een plaatsing

Het recht van het kind, dat ter verzorging, bescherming of behandeling door de Staat geplaatst is, op een regelmatige evaluatie van alle aspecten ervan.

Sociale zekerheid

Het recht van kinderen om van sociale zekerheid te genieten.

Levensstandaard

Het recht van kinderen om een passende levensstandaard te genieten, de primaire verantwoordelijkheid van de ouders hiervoor, en de plicht van de Staat om er voor te zorgen dat deze verantwoordelijkheid kan opgenomen worden en ook opgenomen wordt, zonedig door het innen van onderhoudsgeld.

sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.

Artikel 28

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe:
  - a) primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;
  - b) de ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen, met inbegrip van algemeen onderwijs en beroepsonderwijs, deze vormen voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken, en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk;
  - c) met behulp van alle passende middelen hoger onderwijs toegankelijk te maken voor een ieder naar gelang zijn capaciteiten;
  - d) informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze voor alle kinderen beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken;
  - e) maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal kinderen dat de school vroegtijdig verlaat, te verminderen.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te verzekeren dat de wijze van handhaving van de discipline op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind en in overeenstemming is met dit Verdrag.
3. De Staten die partij zijn, bevorderen en stimuleren internationale samenwerking in aangelegenheden die verband houden met onderwijs, met name teneinde bij te dragen tot de uitbanning van onwetendheid en analfabetisme in de gehele wereld, en de toegankelijkheid van wetenschappelijke en technische kennis en moderne onderwijsmethoden te vergroten. In dit opzicht wordt met name rekening gehouden met de behoeften van de ontwikkelingslanden.

Artikel 29

1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op:
  - a) de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
  - b) het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en voor de in het Handvest van de Verenigde Naties vastgelegde beginselen;
  - c) het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of de hare;
  - d) de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving, in de geest van begrip, vrede, verdraagzaamheid, gelijkheid van geslachten, en vriendschap

Onderwijs

Het recht van het kind op onderwijs en de plicht van de Staat er voor te zorgen dat tenminste lager onderwijs gratis en verplicht is. De discipline op school moet gehandhaafd worden op een wijze die de menselijke waardigheid van het kind weerspiegelt. De noodzaak van internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt benadrukt.

Doel van het onderwijs

De erkenning door de Staat dat het onderwijs dient gericht te zijn op de ontplooiing van de persoonlijkheid en de talenten van het kind en op de voorbereiding van het kind op een actief leven als volwassene. Het onderwijs moet ook gericht zijn op het

verdraagzaamheid, gelijkheid van geslachten, en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groepen en personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking;

- e) het bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving.
2. Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen om onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met inachtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgelegde minimumnormen.

Artikel 30

In de Staten waarin etnische of godsdienstige minderheden, taalminderheden of personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking voorkomen, wordt het kind dat daartoe behoort niet het recht ontzegd te zamen met andere leden van zijn of haar groep zijn of haar cultuur te beleven, zijn of haar godsdienst te belijden en ernaar te leven, of zich van zijn of haar eigen taal te bedienen.

Artikel 31

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en creatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

Artikel 32

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind te worden beschermd tegen economische exploitatie en tegen het verrichten van werk dat naar alle waarschijnlijkheid gevaarlijk is of de opvoeding van het kind zal hinderen, of schadelijk zal zijn voor de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De Staten die partij zijn, nemen wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein om de toepassing van dit artikel te waarborgen. Hiertoe, en de desbetreffende bepalingen van andere internationale akten in acht nemend, verbinden de Staten die partij zijn zich er in het bijzonder toe:
- a) een minimumleeftijd of minimumleeftijden voor toelating tot betaald werk voor te schrijven;

bevorderen van respect voor de grondrechten van de mens en op het ontwikkelen van respect voor de culturele en nationale waarden van het kind zelf en van anderen.

Kinderen van minderheden of de oorspronkelijke bevolking

Het recht van kinderen van minderheden en de oorspronkelijke bevolking hun eigen cultuur en godsdienst te beleven en hun eigen taal te gebruiken.

Vrije tijd, ontspanning en culturele activiteiten

Het recht van het kind op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten.

Kinderarbeid

De plicht van de Staat om kinderen te beschermen tegen tewerkstelling in werkzaamheden die een bedreiging vormen voor hun gezondheid, opvoeding en ontwikkeling, om minimumleeftijden voor toegang tot tewerkstelling voor

- b) voorschriften te geven voor een passende regeling van werktijden en arbeidsvoorwaarden;
- c) passende straffen of andere maatregelen voor te schrijven ter waarborging van de daadwerkelijke uitvoering van dit artikel.

Artikel 33

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen, met inbegrip van wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein, om kinderen te beschermen tegen het illegale gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen zoals omschreven in de desbetreffende internationale verdragen, en om inschakeling van kinderen bij de illegale productie van en de sluikehandel in deze middelen en stoffen te voorkomen.

Artikel 34

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik. Hiertoe nemen de Staten die partij zijn met name alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen om te voorkomen dat:

- a) een kind ertoe wordt aangespoord of gedwongen deel te nemen aan onwettige seksuele activiteiten;
- b) kinderen worden geëxploiteerd in de prostitutie of andere onwettige seksuele praktijken;
- c) kinderen worden geëxploiteerd in pornografische voorstellingen en pornografisch materiaal.

Artikel 35

De Staten die partij zijn, nemen alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen ter voorkoming van de ontvoering of de verkoop van of de handel in kinderen voor welk doel ook of in welke vorm ook.

Artikel 36

De Staten die partij zijn, beschermen het kind tegen alle vormen van exploitatie die schadelijk zijn voor enig aspect van het welzijn van het kind.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

te schrijven en om de arbeidsomstandigheden te reglementeren.

Drugmisbruik

Het recht van het kind te worden beschermd tegen het gebruik van narcotica en psychotrope drugs en betrokkenheid bij hun productie of distributie.

Sexuele uitbuiting

Het recht van het kind te worden beschermd tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, met inbegrip van prostitutie en betrokkenheid bij pornografie.

Verkoop, handel en ontvoering

De plicht van de Staat al het mogelijke te doen om verkoop, handel en ontvoering van kinderen te voorkomen.

Andere vormen van exploitatie

Het recht van het kind op bescherming tegen alle vormen van uitbuiting die niet vermeld zijn in de artikelen 32, 33, 34 en 35.

Foltering en vrijheidsberoving

- a) een enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vervroegde invrijheidstelling wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b) geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke duur;
- c) ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- d) ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijlde beslissing ten aanzien van dat beroep.

Het verbod op foltering, wrede behandeling of bestraffing, doodstraf, levenslange gevangenisstraf en onwettige gevangenschap of vrijheidsberoving. De principes van gepaste behandeling, scheiding van volwassen gedetineerden, contact met de familie en toegang tot rechtshulp en andere bijstand.

Artikel 38

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe eerbied te hebben voor en de eerbiediging te waarborgen van tijdens gewapende conflicten op hen van toepassing zijnde regels van internationaal humanitair recht die betrekking hebben op kinderen.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle uitvoerbare maatregelen om te waarborgen dat personen jonger dan vijftien jaar niet rechtstreeks deelnemen aan vijandelijkheden.
3. De Staten die partij zijn, onthouden zich ervan personen jonger dan vijftien jaar in hun strijdkrachten op te nemen of in te lijven. Bij het opnemen of inlijven van personen die de leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, maar niet de leeftijd van achttien jaar, streven de Staten die partij zijn ernaar voorrang te geven aan diegenen die het oudste zijn.
4. In overeenstemming met hun verplichtingen krachtens het internationale humanitaire recht om de burgerbevolking te beschermen in gewapende conflicten, nemen de Staten die partij zijn alle uitvoerbare maatregelen ter waarborging van de bescherming en de verzorging van kinderen die worden getroffen door een gewapend conflict.

Gewapende conflicten

De plicht van de Staat om de op kinderen van toepassing zijnde regels van humanitair recht te respecteren en te doen respecteren. Het principe dat geen enkel kind beneden de leeftijd van 15 jaar direct betrokken mag worden bij vijandelijkheden of in het leger mag ingelijfd worden, en dat alle kinderen die slachtoffer zijn van gewapende conflicten moeten kunnen genieten van

Artikel 39

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen ter bevordering van het lichamenlijk en geestelijk herstel en de herintegratie in de maatschappij van een kind dat het slachtoffer is van welke vorm ook van verwaarlozing, exploitatie of misbruik, foltering of welke andere vorm ook van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, of gewapende conflicten. Dit herstel en deze herintegratie vinden plaats in een omgeving die bevorderlijk is voor de gezondheid, het zelfrespect en de waardigheid van het kind.

Artikel 40

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.
2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:
  - a) geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;
  - b) ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:
    - i. dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;
    - ii. dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, of indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat de juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;
    - iii. dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een

bescherming en verzorging.

Zorg voor herintegratie

De plicht van de Staat er voor te zorgen dat kinderen die het slachtoffer geweest zijn van gewapende conflicten, foltering, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting, een aangepaste behandeling krijgen met het oog op hun herstel en hun herintegratie in de maatschappij.

Aanpak van jeugdmisdadigheid

Het recht van kinderen, die worden verdacht van of veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf, op respect voor hun mensenrechten en, in het bijzonder, op het genot van alle aspecten van een eerlijke rechtspleging, met inbegrip van rechtsbijstand en andere bijstand bij de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging. Het principe dat het gebruik van gerechtelijke procedures en van plaatsing in een inrichting moeten worden vermeden telkens wanneer dit

- bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;
- iv. dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge onder gelijke voorwaarden kan doen geschieden;
  - v. indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die diensgevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;
  - vi. dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikelijke taal niet verstaat of spreekt;
  - vii. dat zijn of haar privé-leven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.
3. De Staten die partij zijn, streven ernaar de totstandkoming te bevorderen van wetten, procedures, autoriteiten en instellingen die in het bijzonder bedoeld zijn voor kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, en, in het bijzonder:
- a) de vaststelling van een minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat worden geacht een strafbaar feit te begaan;
  - b) de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen voor de handelwijze ten aanzien van deze kinderen zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen, mits de rechten van de mens en de wettelijke garanties volledig worden geëerbiedigd.
4. Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht, adviezen, jeugdreclassering, pleegzorg, programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

mogelijk en passend is.

Artikel 41

Geen enkele bepaling van dit Verdrag tast bepalingen aan die meer bijdragen tot de verwezenlijking van de rechten van het kind en die zijn vervat in:

- a) het recht van een Staat die partij is; of
- b) het in die Staat geldende internationale recht.

***Eerbied voor
bestaande regels***

Het principe dat, indien er in de nationale regelgeving of andere van toepassing zijnde internationale regels strengere normen gelden dan in het Verdrag, het de strengste norm is die geldt.

Deel II

Artikel 42

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen.

Uitvoering en inwerkingtreding

De bepalingen van de artikelen 42 tot 54 behandelen het volgende:

- i. De plicht van de Staat om de rechten uit dit Verdrag ruime bekendheid te geven bij volwassenen en kinderen.*
- ii. De installatie van een Comité voor de Rechten van het Kind, bestaande uit tien experts, dat de rapporten moet behandelen die de Staten die partij zijn bij het Verdrag moeten indienen twee jaar nadat zij het Verdrag ratificeerden, en vervolgens elke vijf jaar. Het Verdrag treedt in werking nadat 20 landen het hebben geratificeerd.*
- iii. Staten die partij zijn moeten hun rapporten op ruime schaal bekend maken bij het publiek.*
- iv. Het Comité kan voorstellen dat gespecialiseerde studies worden uitgevoerd betreffende specifieke thema's die betrekking hebben op de rechten van het kind, en kan zijn bedenkingen formuleren ten aanzien van elke Staat die partij is en ten aanzien van de Algemene Vergadering van de VN.*
- v. Met het oog op het bevorderen van een effectieve toepassing van dit Verdrag en om internationale samenwerking aan te moedigen, kunnen de gespecialiseerde organisaties (zoals de IAO, de Wereld Gezondheidsorganisatie, UNESCO, het Kinderfonds van de Verenigde Naties) de bijeenkomsten van het Comité bijwonen. Samen met om het even welke*

Artikel 43

1. Ter beoordeling van de voortgang die de Staten die partij zijn, boeken bij het nakomen van de in dit Verdrag aangegane verplichtingen, wordt een Comité voor de Rechten van het Kind ingesteld, dat de hieronder te noemen functies uitoefent.
  2. Het Comité bestaat uit tien deskundigen van hoog zedelijk aanzien en met erkende bekwaamheid op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt. De leden van het Comité worden door de Staten die partij zijn, gekozen uit hun onderdanen, en treden op in hun persoonlijke hoedanigheid, waarbij aandacht wordt geschonken aan een evenredige geografische verdeling, alsmede aan de vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels.
  3. De leden van het Comité worden bij geheime stemming gekozen van een lijst van personen die zijn voorgedragen door de Staten die partij zijn. Iedere Staat die partij is, mag één persoon voordragen, die onderdaan van die Staat is.
  4. De eerste verkiezing van het Comité wordt niet later gehouden dan zes maanden na de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag, en daarna iedere twee jaar. Ten minste vier maanden vóór de datum waarop de verkiezing plaatsvindt, richt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan de Staten die partij zijn een schriftelijk verzoek hun voordrachten binnen twee maanden in te dienen. De Secretaris-Generaal stelt vervolgens een alfabetische lijst op van alle aldus voorgedragen personen, onder aanduiding van de Staten die partij zijn die hen hebben voorgedragen, en legt deze voor aan de Staten die partij zijn bij dit Verdrag.
  5. De verkiezingen worden gehouden tijdens de vergaderingen van de Staten die partij zijn, belegd door de Secretaris-Generaal, ten hoofdkantoren van de Verenigde Naties. Tijdens die vergaderingen, waarvoor twee derde van de Staten die partij zijn het quorum vormen, zijn degenen die in het Comité worden gekozen die voorgedragen personen die het grootste aantal stemmen op zich verenigen alsmede een absolute meerderheid van de stemmen van de aanwezige vertegenwoordigers van de Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen.
  6. De leden van het Comité worden gekozen voor een ambtstermijn van vier jaar. Zij zijn herkiesbaar indien zij opnieuw worden voorgedragen. De ambtstermijn van vijf van de leden die bij de eerste verkiezing zijn gekozen, loopt na twee jaar af; onmiddellijk na de eerste verkiezing worden deze vijf leden bij loting aangewezen door de Voorzitter van de vergadering.
  7. Indien een lid van het Comité overlijdt of aftreedt of verklaart om welke andere reden ook niet langer de taken van het Comité te kunnen vervullen, benoemt de Staat die partij is die het lid heeft voorgedragen een andere deskundige die onderdaan van die Staat is om de taken te vervullen gedurende het resterende gedeelte van de ambtstermijn, onder voorbehoud van de goedkeuring van
-

11. De vergaderingen van het Comité worden in de regel gehouden ten hoofdkantoren van de Verenigde Naties of op iedere andere geschikte plaats, te bepalen door het Comité. Het Comité komt in de regel eens per jaar bijeen. De duur van de vergaderingen van het Comité wordt vastgesteld en, indien noodzakelijk, herzien door een vergadering van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, onder voorbehoud van de goedkeuring van de Algemene Vergadering.
12. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties stelt de nodige medewerkers en faciliteiten beschikbaar voor de doeltreffende uitoefening van de functies van het Comité krachtens dit Verdrag.

Met de goedkeuring van de Algemene Vergadering ontvangen de leden van het krachtens dit Verdrag ingesteld Comité emolumenten

Artikel 44

1. De Staten die partij zijn, nemen de verplichting op zich aan het Comité, door tussenkomst van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, verslag uit te brengen over de door hen genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten:
    - a) binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag voor de betrokken Staat die partij is;
    - b) vervolgens iedere vijf jaar.
  2. In de krachtens dit artikel opgestelde rapporten dienen de factoren en eventuele moeilijkheden te worden aangegeven die van invloed zijn op de nakoming van de verplichtingen krachtens dit Verdrag. De rapporten bevatten ook voldoende gegevens om het Comité een goed inzicht te verschaffen in de toepassing van het Verdrag in het desbetreffende land.
  3. Een Staat die partij is die een uitvoerig eerste rapport aan het Comité heeft overgelegd, behoeft in de volgende rapporten die deze Staat in overeenstemming met het eerste lid, letter b, overlegt, basisgegevens die eerder zijn verstrekt, niet te herhalen.
  4. Het Comité kan Staten die partij zijn verzoeken om nadere gegevens die verband houden met de toepassing van het Verdrag.
  5. Het Comité legt aan de Algemene Vergadering, door tussenkomst van de Economische en Sociale Raad, iedere twee jaar rapporten over aangaande zijn werkzaamheden.
  6. De Staten die partij zijn, dragen er zorg voor dat hun rapporten algemeen beschikbaar zijn in hun land.
-

Artikel 45

Teneinde de daadwerkelijke toepassing van het Verdrag te bevorderen en internationale samenwerking op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt aan te moedigen:

- e) hebben de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties het recht vertegenwoordigd te zijn bij het overleg over de toepassing van die bepalingen van dit Verdrag welke binnen de werkingssfeer van hun mandaat vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen die zij passend acht, uitnodigen deskundig advies te geven over de toepassing van het Verdrag op gebieden die binnen de werkingssfeer van hun onderscheiden mandaten vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties uitnodigen rapporten over te leggen over de toepassing van het Verdrag op gebieden waarop zij werkzaam zijn;
  - f) doet het Comité, naar zij passend acht, aan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen, alle rapporten van Staten die partij zijn, toekomen die een verzoek bevatten om, of waaruit een behoefte blijkt aan, technisch advies of technische ondersteuning, vergezeld van eventuele opmerkingen en suggesties van het Comité aangaande deze verzoeken of deze gebleken behoefte;
  - g) kan het Comité aan de Algemene Vergadering aanbevelen de Secretaris-Generaal te verzoeken namens het Comité onderzoeken te doen naar specifieke thema's die verband houden met de rechten van het kind;
  - h) kan het Comité suggesties en algemene aanbevelingen doen gebaseerd op de ingevolge de artikelen 44 en 45 van dit Verdrag ontvangen gegevens. Deze suggesties en algemene aanbevelingen worden aan iedere betrokken Staat die partij is, toegezonden, en medegedeeld aan de Algemene Vergadering, vergezeld van eventuele commentaren van de Staten die partij zijn.
-

Deel III

Artikel 46

Dit verdrag staat open voor ondertekening door alle Staten.

Artikel 47

Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 48

Dit Verdrag blijft open voor toetreding door iedere Staat. De akten van toetreding worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 49

1. DIT VERDRAG TREEDT IN WERKING OP DE DERTIGSTE DAG DIE VOLGT OP DE DATUM VAN NEDERLEGGING BIJ DE SECRETARIS-GENERAAL VAN DE VERENIGDE NATIES VAN DE TWINTIGSTE AKTE VAN BEKRACHTIGING OF TOETREDING.
2. VOOR IEDERE STAAT DIE DIT VERDRAG BEKRACHTIGT OF ERTOE TOETREEDT NA DE NEDERLEGGING VAN DE TWINTIGSTE AKTE VAN BEKRACHTIGING OF TOETREDING, TREEDT HET VERDRAG IN WERKING OP DE DERTIGSTE DAG NA DE NEDERLEGGING DOOR DIE STAAT VAN ZIJN AKTE VAN BEKRACHTIGING OF TOETREDING.

Artikel 50

1. Iedere Staat die partij is, kan een wijziging voorstellen en deze indienen bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De Secretaris-Generaal deelt de voorgestelde wijziging vervolgens mede aan de Staten die partij zijn, met het verzoek hem te berichten of zij een conferentie van Staten die partij zijn, verlangen teneinde de voorstellen te bestuderen en in stemming te brengen. Indien, binnen vier maanden na de datum van deze mededeling, ten minste een derde van de Staten die partij zijn een dergelijke conferentie verlangt, roept de Secretaris-Generaal de vergadering onder auspiciën van de Verenigde Naties bijeen. Iedere wijziging die door een meerderheid van de ter conferentie aanwezige Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen, wordt aangenomen, wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.
  2. Een wijziging die in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel wordt aangenomen, treedt in werking wanneer zij is goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en is aanvaard door een meerderheid van twee derde van de Staten die partij zijn.
  3. Wanneer een wijziging in werking treedt, is zij bindend
-

voor de Staten die partij zijn die haar hebben aanvaard, terwijl de andere Staten die partij zijn gebonden zullen blijven door de bepalingen van dit Verdrag en door iedere voorgaande wijziging die zij hebben aanvaard.

Artikel 51

1. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties ontvangt de teksten van de voorbehouden die de Staten op het tijdstip van de bekrachtiging of toetreding maken, en stuurt deze rond aan alle Staten.
2. Een voorbehoud dat niet verenigbaar is met doel en strekking van dit Verdrag is niet toegestaan.
3. Een voorbehoud kan te allen tijde worden ingetrokken door een daartoe strekkende mededeling gericht aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, die vervolgens alle Staten hiervan in kennis stelt. Deze mededeling wordt van kracht op de datum van ontvangst door de Secretaris-Generaal.

Artikel 52

Een Staat die partij is, kan dit Verdrag opzeggen door een schriftelijke mededeling aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De opzegging wordt van kracht één jaar na de datum van ontvangst van de mededeling door de Secretaris-Generaal.

Artikel 53

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties wordt aangewezen als de depositaris van dit Verdrag.

Artikel 54

Het oorspronkelijke exemplaar van dit Verdrag, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. Ten blijke waarvan de ondertekenende gevolmachtigden, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, dit Verdrag hebben ondertekend.

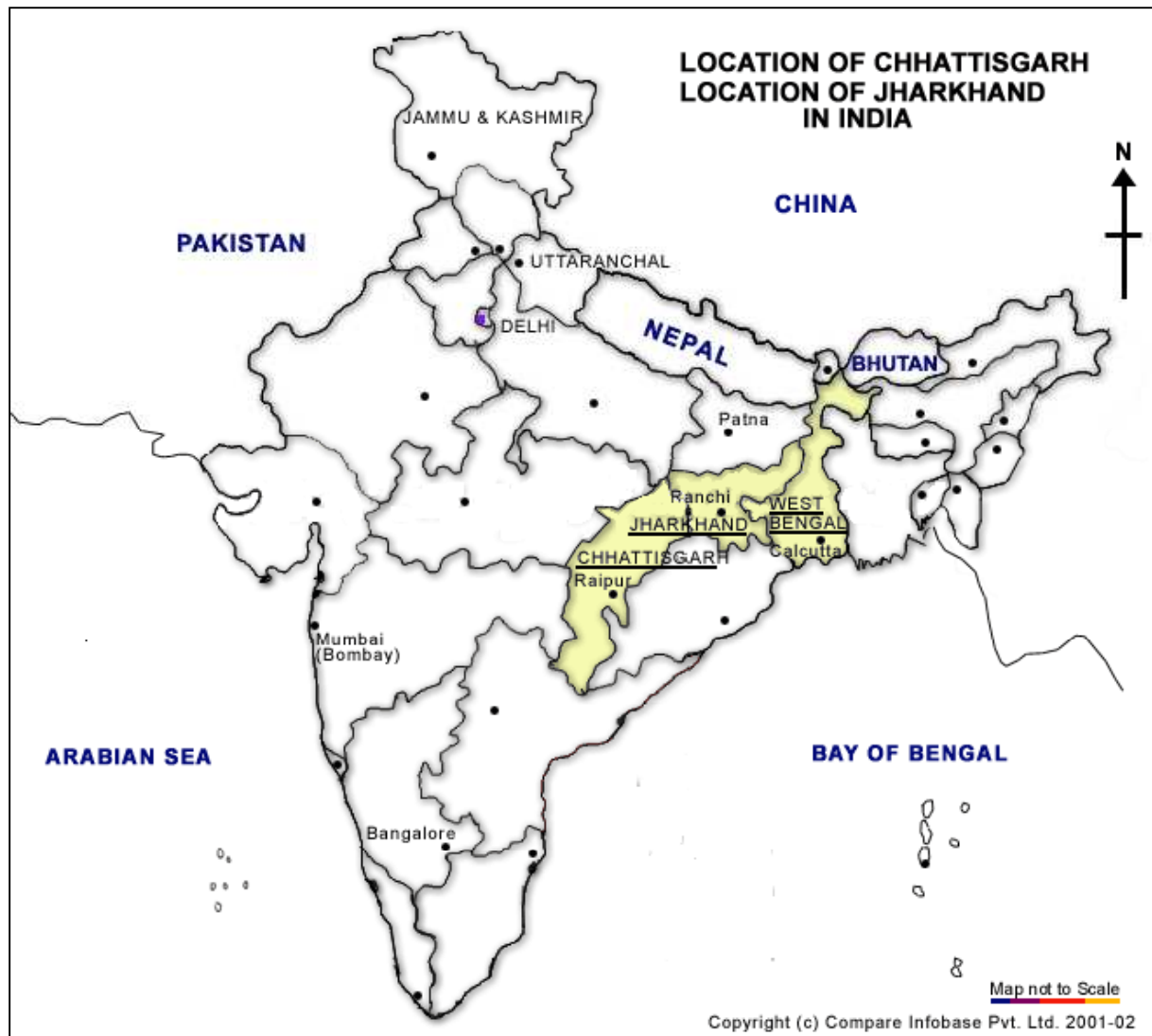

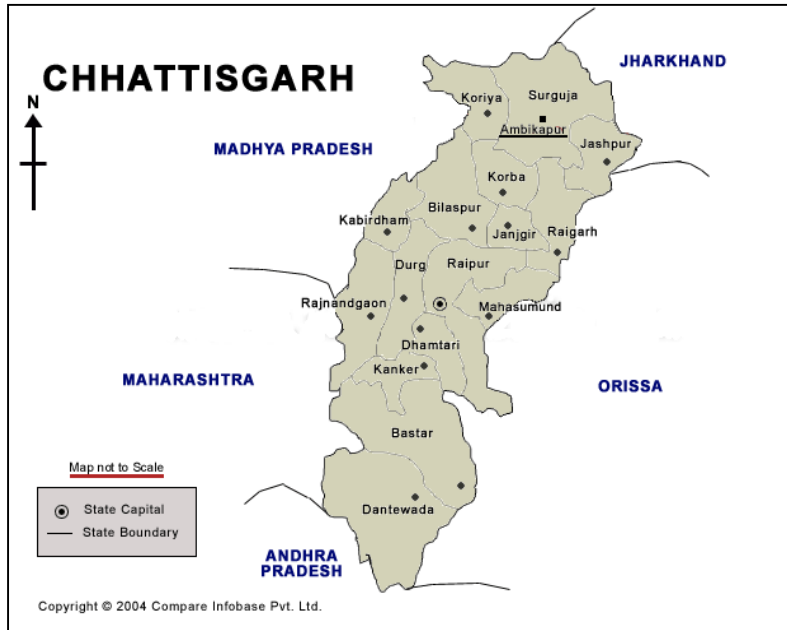
Public expenditure on education in relation to GNP

More than 7 per cent of GNP	Barbados, Botswana, Canada, Denmark, Estonia, Finland, Jamaica, Kenya, Maldives, Namibia, Norway, Seychelles, St. Lucia, Swaziland, Sweden, Tajikistan, Ukraine, Uzbekistan, Yemen, Zimbabwe
Between 6 and 7 per cent	Belize, Bolivia, Czech Republic, Hungary, Ireland, Israel, Jordan, Kiribati, Kyrgyzstan, Latvia, Lithuania, Moldova, New Zealand, South Africa, Tunisia
Between 5 and 6 per cent	Australia, Austria, Belarus, Belgium, Congo, Croatia, Egypt, Fiji, France, former Yugoslav Republic of Macedonia, Gambia, Georgia, Iceland, Kuwait, Lesotho, Malawi, Malaysia, Malta, Mauritania, Mexico, Mongolia, Morocco, Netherlands, Panama, Portugal, Saudi Arabia, Slovakia, Slovenia, Spain, Switzerland, Togo, United Kingdom, United States of America, Venezuela
Between 4 and 5 per cent	Argentina, Bahrain, Bulgaria, Costa Rica, Cyprus, Ethiopia, Germany, Guyana, Iran, Italy, Kazakhstan, Mauritius, Oman, Poland, Russia, Thailand, Tonga, Trinidad and Tobago, Vanuatu
Between 3 and 4 per cent	Albania, Azerbaijan, Benin, Burkina Faso, Colombia, Comoros, Ecuador, Greece, Honduras, India, Japan, Korea, Peru, Qatar, Romania, Senegal, Singapore, Sri Lanka, St. Kitts and Nevis, Suriname, Turkey
Between 2 and 3 per cent	Bangladesh, Burundi, Chad, China, Chile, El Salvador, Laos, Lebanon, Mali, Nepal, Paraguay, Philippines, Uruguay, Viet Nam
Less than 2 per cent	Dominican Republic, Equatorial Guinea, Guatemala, Myanmar, United Arab Emirates, Zambia

(Unesco, 1998, p. 156-159)

BIJLAGE 5: SITUERING VAN DE STATEN JHARKHAND, CHATTISGARH EN BIHAR EN DE STEDEN/DORPEN GUMLA, AMBIKAPUR EN CALCUTTA IN INDIA

BIJLAGE 6: ONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S VAN AROUSE

- National Literacy Mission (Injot Dahar)
Start in 1978 met 30 centra voor volwasseneneducatie. Tot in 2002 wordt de alfabetisatie, organisatie en algemene ontwikkeling van volwassenen nagestreefd. Door middel van avondlessen, instituten en 'Each one teach one' leren 120311 volwassenen (57351 mannen en 62960 vrouwen) lezen en schrijven.
  - Micro-Projects
In 1999 ontwikkelen en implementeren de 'village project committees' de zogenaamde microprojecten zoals daar zijn het kweken van kippen, geiten, varkens tot het oprichten van een kleine zaak. Een dorp dat meedoet met het microproject moet 50.000 roepies zien te verzamelen, door eigen bijdrage en werk. Als ze hierin slagen, verdubbelt Arouse hun geld. 1045 families draaien hierin mee.
  - Watershed Management
Dit project start in 1996. Dammen worden gebouwd met als doel het verzamelen van regenwater voor de oogst en het benutten van natuurlijke, menselijke en dierlijke bronnen beschikbaar in het gebied bij de dam.
  - Self-Help Groups
Worden operationeel in 1998. Zowel mannen als vrouwen vormen zelfhulpgroepen in de dorpen. Elk lid van de groep dient een maandelijkse bijdrage te leveren. Het bijeengespaarde geld wordt gebruikt voor een intern leningsstelsel.
  - Legal Aid Bureau (LAB)
Dit project wordt gelanceerd in 1995. Het maakt integrale vrij- en bewustmaking van de rurale bevolking mogelijk door het opbouwen van gerechtelijke bewustmaking, bijbrengen van mensen- en culturele rechten, burgerlijke wetten en wetten rond criminaliteit enzovoort.
  - People's Action for Liberation, Awareness and Self-Help (PALASH)
Dit project wordt opgericht in 1998. PALASH creëert zelfvertrouwen door betere organisatie binnen de gemeenschap bewerkstelligen en door bewustmakingsprogramma's rond voeding; tribale identiteit, gelijkheid der seksen en dergelijke te creëren.
  - Preservation and Extension of Aboriginal Cultural Heritage (PEACH)
Wordt in 1991 opgestart en heeft tot doel de tribale bevolking te laten stilstaan bij het eigen rijke culturele patrimonium. Het oprichten van een museum maakt deel uit van dit proces.
  - Sericulture
Begint in 1987, maar heeft pas zichtbare resultaten sinds 1993. Dit project doet beroep op de capaciteiten van de landbouwer tot socio-economisch zelfvertrouwen. Het houdt het kweken van zijderupsen en het verzamelen van cocons waarmee zijden sari's geweven worden in.
  - Food Preservation
Bestaat uit het bereiden van jam, jelly, sauzen, ... met lokale producten – sinds 1988.
  - Integrated Community Health Programme (IChP)
Wordt opgericht in 1988 en is operationeel in dorpen waar een Balwadi-centre aanwezig is. Op regelmatige tijdstippen worden de kinderen medisch onderzocht. De 'health workers' van de dorpen wordt kennis bijgebracht omtrent geneeskrachtige kruiden en hun toepassingen. Zij geven deze training door in het dorp waar zij actief zijn.
  - Entrepreneurship Development Programme (EDP)
Gaaf van start in 1981. Werkloze plattelandsjongeren worden - op basis van hun bekwaamheden en mogelijkheden - getraind met het oog op zelfstandig werken.
-

BIJLAGE 7: FOTO VAN EEN VOORSCHOOLSE KLEUTERTUIN VAN AROUSE

BIJLAGE 8: KWALIFICATIE VAN HET PERSONEEL VAN HET INTEGRATED TRIBAL BALWADI PROGRAMME EN EVALUATIE EN OPVOLGING VAN HET ITBP

Kwalificatie van het personeel dat in het programma betrokken is:

Alle balsewika's of leerkrachten dienen een training van zes maand te volgen, voorafgaand aan hun medewerking in Arouse. Daarnaast worden jaarlijkse trainingen, verschillende seminaries, workshops, oprissingscursussen en uitwisselingsprogramma's georganiseerd. Een geschoolde verpleegster zorgt voor het medische luik in het programma. De 'project officer' van het ITBP beschikt over een post-graduaat diploma in 'rural development'. De balwadi 'supervisor' volgde het 'Tribal Women in New Empowerment' – 3 jaar durende trainingsprogramma dat door Arouse wordt georganiseerd.

Evaluatie en opvolging:

1. Maandelijks wordt een meeting georganiseerd door de centrale staf met de balsewika's en de sahaiyka's om de successen en het falen van het project te bediscussiëren. De vooruitgangsverslagen van elk centrum worden bij deze gelegenheid nader bekeken.
2. De lijst van de aanwezige kinderen wordt regelmatig gecontroleerd door de 'supervisor', de verpleegster en de 'project officier'.
3. Maandelijkse meetings worden georganiseerd in de dorpen zelf om de problemen te bespreken en om plannen te maken die het programma kunnen verbeteren. Om dit te bereiken worden concrete follow-ups ondernomen. Alle verslagen van de meetings worden uitgeschreven en bijgehouden in het balwadi register.
4. Twee maal per jaar wordt een meeting van het adviescomité georganiseerd. Op deze bijeenkomst stellen comitéleden hun verslag van de vooruitgang voor en bediscussiëren ze de gemeenschappelijke afloop van het programma.
5. Elke maand vindt ook een interne evaluatie plaats. Het vooruitgangsverslag wordt opgemaakt en voorgelegd aan het centrale bestuur van Arouse.
6. Regelmatig brengen de 'sectional officer', de 'project officer' en de 'supervisor' onaangekondigde bezoeken aan de kindertuinen. Dit als directe controle op het werk.
7. Het halfjaarlijks verslag en de evaluatieverslagen worden opgestuurd naar de sponsors. Een kostenraming wordt opgesteld door een erkend bedrijf.

Ook externe evaluatie vindt plaats wanneer experts van andere organisaties een bezoek brengen aan het project, of wanneer studenten de inhoud en het verloop van het ITBP bestuderen. Hun deskundige suggesties worden altijd in beraad genomen bij de uitvoerders van het programma.

Bijlage 9: Boomstructuur

1. Kritieken op mensen- en kinderrechten
    - 1.1. Feministische kritiek: ontwikkeld door mannen
    - 1.2. Cultuurrelativistische kritiek
      - 1.2.1. Product van westers liberalisme
      - 1.2.2. Vooral westerse aspecten zoals individualisme, abstractie enzovoort komen aan bod
      - 1.2.3. Gedrag veroordelen kan niet buiten de cultuur waarin het voorkomt
      - 1.2.4. Er is teveel aandacht voor de individuele rechten in plaats van voor de collectieve
      - 1.2.5. Mensenrechten zijn weinig concreet en houden geen rekening met de context
    - 1.3. Aziatische kritieken op / problemen met mensenrechten
      - 1.3.1. Eerst in fundamentele levensbehoeften voorzien, dan rechten
      - 1.3.2. Kritieken op mensenrechten meestal afkomstig van machthebbers
      - 1.3.3. Slachtoffers verwerpen idee mensenrechten niet
      - 1.3.4. Individueel klachtrecht
      - 1.3.5. Westerse ontstaansgrond kinderrechten
      - 1.3.6. Participatierechten
      - 1.3.7. Positie van nationale Aziatische overheden
      - 1.3.8. Soevereiniteit
      - 1.3.9. Uitgestrektheid en verscheidenheid
  2. Onderwijs en kinderrechten
    - 2.1. Gebrek aan middelen is de vaakst voorkomende belemmering van gelijke kansen op onderwijs
    - 2.2. Het recht op onderwijs
    - 2.3. Het recht in onderwijs
    - 2.4. Het recht door onderwijs
  3. NGO's werkende rond mensen- en kinderrechten
    - 3.1. Rol bij de rapportage aan het Comité inzake de Rechten van het Kind
    - 3.2. Ethische dilemma's
      - 3.2.1. Conflict tussen mensenrechten en lokale culturele normen
      - 3.2.2. Uitbreiden en limiteren opdracht
      - 3.2.3. Verwerven van fondsen
  4. India
    - 4.1. Beschikbaarheid van informatie in verband met kinderen
    - 4.2. Communicatie tussen nationale en lokale overheden
    - 4.3. Ontwikkelingsland, land met problemen
    - 4.4. Gratis en verplicht onderwijs tot 14 jaar
    - 4.5. Armoede veroorzaakt grootste problemen
    - 4.6. Toegankelijkheid van onderwijs
    - 4.7. Sociale en linguïstische barrières ten opzichte van de toegang tot onderwijs
    - 4.8. Geen onderwijs- en leermateriaal
    - 4.9. Leerkrachten
      - 4.9.1. Komen niet opdagen op school
      - 4.9.2. Te weinig leerkrachten
      - 4.9.3. Leerkrachten beschikken niet steeds over vaardigheden en motivatie
-

BIJLAGE 10: FOTO'S KORAKU-HUIS EN -STAM EN SCHOOLCOMPLEX IN DHANWAR

BIJLAGE 11: VRAGEN INTERVIEW VLAAMS INTERNATIONAAL CENTRUM

1. Wat is jullie visie op kinderrechten?
  2. Integreren jullie kinderrechten in jullie werking? Zo ja, op welke manier doen jullie dit? Zo nee, waarom doen jullie dat niet?
  3. Op welke manier schetsen jullie je rol binnen het kader van kinderrechten? (Bijvoorbeeld lobbyen, aanbieden van diensten, verzamelen van fondsen, bevorderen van participatie van kinderen en jongeren, rapporteren aan het Comité inzake de Rechten van het Kind,...)
  4. Wat is jullie relatie tot organisaties als de Verenigde Naties, ECOSOC, de Kinderrechtencoalitie en andere NGO's in het werkveld?
  5. Wat is volgens jullie de betekenis van onderwijs binnen het kinderrechtendiscours? Op welke manier komt dit in jullie werking tot uiting?
  6. Ervaren jullie in India / de Filippijnen / Azië een conflict tussen mensenrechten en lokale culturele normen? Of tussen jullie visie op mensenrechten en culturele praktijken? Zo ja, op welke manier gaan jullie daarmee om?
  7. Ervaren jullie een neiging om, door het steeds zien van meer problemen, er steeds meer opdrachten bij te nemen?
  8. Werken jullie, samen met Indische / Filippijnse / Belgische overheid? Zo ja, hoe verloopt die samenwerking en op welke manier werken jullie samen? Zo nee, waarom niet?
  9. Wat vinden jullie van het tonen van choquerende beelden om fondsen te verwerven? Van wie ontvangen jullie fondsen?
  10. Ervaren jullie in India / de Filippijnen / andere Aziatische landen tegenkanting om kinderrechten te implementeren? Ervaren jullie deze mogelijke redenen:
    - a. Overheden hebben er problemen mee dat individuen hun rechten kunnen afdwingen en schendingen kunnen aanklagen.
    - b. Het onderscheid tussen een duidelijk individualistisch Westen en een collectivistisch Oosten.
    - c. Mensen in Azië hebben er het moeilijk mee om kinderen participatierechten toe te kennen.
    - d. Deze landen zijn gevoelig voor inbreuken op hun soevereiniteit en willen de situatie in hun land niet openbaar maken.
-

BIJLAGE 12: FOTO SURGAVI

BIJLAGE 13: ARTIKEL 23 VAN DE INDISCHE GRONDWET

RIGHT AGAINST EXPLOITATION

23. Prohibition of traffic in human beings and forced labour.

(1) Traffic in human beings and begar and other similar forms of forced labour are prohibited and any contravention of this provision shall be an offence punishable in accordance with law.

(2) Nothing in this article shall prevent the State from imposing compulsory service for public purposes, and in imposing such service the State shall not make any discrimination on grounds only of religion, race, caste or class or any of them.

Bijlage 14: Foto Calcutta – stoep ingepalmd door familie als woonplaats

BIJLAGE 15: DOELEN VAN HET TENTH FIVE YEAR PLAN VAN DE INDISCHE OVERHEID

- Reduction of poverty ratio by 5 percentage points by 2007 and by 15 percentage points by 2012;
- Providing gainful and high-quality employment at least to addition to the labour force over the Tenth Plan period;
- All children in school by 2003; all children to complete 5 years of schooling by 2007;
- Reduction in gender gaps in literacy and wage rates by at least 50 per cent by 2007;
- Reduction in the decadal rate of population growth between 2001 and 2011 to 16.2 per cent;
- Increase in Literacy rates to 75 per cent within the Plan period;
- Reduction of Infant mortality rate (IMR) to 45 per 1000 live births by 2007 and to 28 by 2012;
- Reduction of Maternal mortality ratio (MMR) to 2 per 1000 live births by 2007 and to 1 by 2012;
- Increase in forest and tree cover to 25 per cent by 2007 and 33 per cent by 2012;
- All villages to have sustained access to potable drinking water within the Plan period;
- Cleaning of all major polluted rivers by 2007 and other notified stretches by 2012.

BIJLAGE 16: DOELEN SARVA SHIKSHA ABHIYAN

- All children to be in schools, Education Guarantee Scheme centres, alternate schools, back-to-school camps by 2003;
- All children to complete five years of primary schooling by 2007;
- All children to complete eight years of schooling by 2010;
- Focus on elementary education of satisfactory quality with emphasis on education for life;
- Bridge all gender and social disparities at the primary stage by 2007 and at the upper primary level by 2010; and
- Universal retention by 2010.

(Tenth Five Year Plan, 2002-2007, p. 30)

SAARC SOCIAL CHARTER

Re-affirming that the principal goal of SAARC is to promote the welfare of the peoples of South Asia, to improve their quality of life, to accelerate economic growth, social progress and cultural development and to provide all individuals the opportunity to live in dignity and to realize their full potential. Recognising that the countries of South Asia have been linked by age-old cultural, social and historical traditions and that these have enriched the interaction of ideas, values, cultures and philosophies among the people and the States and that these commonalities constitute solid foundations for regional cooperation for addressing more effectively the economic and social needs of people. Recalling that all Member States attach high importance to the imperative of social development and economic growth and that their national legislative, executive and administrative frameworks provide, in varying degrees, for the progressive realization of social and economic goals, with specific provisions,

where appropriate, for the principles of equity, affirmative action and public interest. Observing that regional cooperation in the social sector has received the focused attention of the Member States and that specific areas such as health, nutrition, food security, safe drinking water and sanitation, population activities, and child development and rights along with gender equality, participation of women in development, welfare of the elderly people, youth mobilization and human resources development continue to remain on the agenda of regional cooperation. Noting that high level meetings convened since the inception of SAARC on the subjects of children, women, human resettlements, Sustainable developments, agriculture and food, poverty alleviation etc. have contributed immensely to the enrichment of the social agenda in the region and that several directives of the Heads of State or Government of SAARC Countries at their Summit meetings have imparted dynamism and urgency to adopting regional programmes to fully and effectively realize social goals.

Reiterating that the SAARC Charter and the, SAARC Conventions, respectively on Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, Preventing and Combating Trafficking in Women and Children for Prostitution, Regional Arrangements for the Promotion of Child Welfare in South Asia and the SAARC Agreement on Food Security Reserve provide regional frameworks for addressing specific social issues, which require concerted and coordinated actions and strategies for the effective realization of their objectives. Realizing that the health of the population of the countries of the region is closely interlinked and can be sustained only by putting in place coordinated surveillance mechanisms and prevention and management strategies. Noting, in particular, that Heads of State or Government of SAARC Countries, at their Tenth Summit in Colombo in July 1998, re-affirmed the need to develop, beyond national plans of action, a regional dimension of cooperation in the social sector and that the Eleventh SAARC Summit in Kathmandu in January 2002 directed that a SAARC Social Charter be concluded as early as possible. Convinced that it was timely to develop a regional instrument which consolidated the multifarious commitments of SAARC Member States in the social sector and provided a practical platform for concerted, coherent and complementary action in determining social priorities, improving the structure and content of social policies and programmes, ensuring greater efficiency in the utilization of national, regional and external resources and in enhancing the equity and sustainability of social programmes and the quality of living conditions of their beneficiaries. The Member States of the South Asian Association for Regional Cooperation hereby agree to adopt this Charter:

Article I

General Provisions

1. States Parties shall maintain a social policy and strategy in order to ensure an overall and balanced social development of their peoples. The salient features of individual social policy and programme shall be determined, taking into account the broader national development goals and specific historic and political contexts of each State Party.
2. States Parties agree that the obligations under the Social Charter shall be respected, protected and fulfilled without reservation and that the enforcement thereof at the national level shall be continuously reviewed through agreed regional arrangements and mechanisms.
3. States Parties shall establish a people-centered framework for social development to guide their work and in the future, to build a culture of cooperation and partnership and to respond to the immediate needs of those who are most affected by human distress. States Parties are determined to meet this challenge and promote social development throughout the region.

Article II

Principles, Goals and Objectives

1. The provisions made herein shall complement the national processes of policymaking, policyimplementation and policy-evaluation, while providing broad parameters and principles for addressing common social issues and developing and implementing resultoriented programmes in specific social areas.
2. In the light of the commitments made in this Charter, States Parties agree to:

- i. Place people at the center of development and direct their economies to meet human needs more effectively;
- ii. Fulfill the responsibility towards present and future generations by ensuring equity among generations, and protecting the integrity and sustainable use of the environment;
- iii. Recognize that, while social development is a national responsibility, its successful achievement requires the collective commitment and cooperation of the international community;
- iv. Integrate economic, cultural and social policies so that they become mutually supportive, and acknowledge the interdependence of public and private spheres of activity;
- v. Recognize that the achievement of sustained social development requires sound, equitable and broad-based economic policies;
- vi. Promote participatory governance, human dignity, social justice and solidarity at the national, regional and international levels;
- vii. Ensure tolerance, non-violence, pluralism and non-discrimination in respect of diversity within and among societies;
- viii. Promote the equitable distribution of income and greater access to resources through equity and equality of opportunity for all;
- ix. Recognize the family as the basic unit of society, and acknowledge that it plays a key role in social development and as such should be strengthened, with attention to the rights, capabilities and responsibilities of its members including children, youth and the elderly;
- x. Affirm that while State, society, community and family have obligations towards children, these must be viewed in the context of inculcating in children intrinsic and attendant sense of duty and set of values directed towards preserving and strengthening the family, community, society and nation;
- xi. Ensure that disadvantaged, marginalized and vulnerable persons and groups are included in social development, and that society acknowledges and responds to the consequences of disability by securing the legal rights of the individual and by making the physical and social environment accessible;
- xii. Promote universal respect for and observance and protection of human rights and fundamental freedoms for all, in particular the right to development; promote the effective exercise of rights and the discharge of responsibilities in a balanced manner at all levels of society; promote gender equity; promote the welfare and interest of children and youth; promote social integration and

Article III

Poverty Alleviation

1. States Parties affirm that highest priority shall be accorded to the alleviation of poverty in all South Asian Countries. Recognising that South Asia's poor could constitute a huge and potential resource, provided their basic needs are met and they are mobilized to create economic growth, States Parties reaffirm that the poor should be empowered and irreversibly linked to the mainstream of development. They also agree to take appropriate measures to create income-generating activities for the poor.
  2. Noting that a large number of the people remain below the poverty line, States Parties re-affirm their commitment to implement an assured nutritional standards approach towards the satisfaction of basic needs of the South Asian poor.
  3. Noting the vital importance of biotechnology for the long-term food security of developing countries as well as for medicinal purposes, States Parties resolve that cooperation should be extended to the exchange of expertise in genetic conservation and maintenance of germplasm banks. They stress the importance of the role of training facilities in this area and agree that cooperation in the cataloguing of genetic resources in different SAARC countries would be mutually beneficial.
  4. States Parties agree that access to basic education, adequate housing, safe drinking water and sanitation, and primary health care should be guaranteed in legislation, executive and administrative provisions, in addition to ensuring of adequate standard of living, including adequate shelter, food and clothing.
  5. States Parties underline the imperative for providing a better habitat to the people of South Asia strengthen civil society;
  - xiii. Recognize the promotion of health as a regional objective and strive to enhance it by responding to urgent health issues and outbreak of any communicable disease in the region through sharing information with each other, imparting public health and curative skills to professionals in the region; and adopting a coordinated approach to health related issues in international fora;
  - xiv. Support progress and protect people and communities whereby every member of society is enabled to satisfy basic human needs and to realize his or her personal dignity, safety and creativity;
  - xv. Recognize and support people with diverse cultures, beliefs and traditions in their pursuit of economic and social development with full respect for their identity, traditions, forms of social organization and cultural values;
  - xvi. Underline the importance of transparent and accountable conduct of administration in public and private, national and international institutions;
  - xvii. Recognize that empowering people, particularly women, to strengthen their own capacities is an important objective of development and its principal resource. Empowerment requires the full participation of people in the formulation, implementation and evaluation of decisions and sharing the results equitably;
  - xviii. Accept the universality of social development, and outline an effective approach to it, with a renewed call for international cooperation and partnership;
-

- xix. Ensure that the elderly persons lead meaningful and fulfilling lives while enjoying all rights without discrimination and facilitate the creation of an environment in which they continue to utilize their knowledge, experience and skills;
- xx. Recognize that information communication technology can help in fulfilling social development goals and emphasize the need to facilitate easy access to this technology;
- xxi. Strengthen policies and programmes that improve, broaden and ensure the participation of women in all spheres of political, economic, social and cultural life, as equal partners, and improve their access to all resources needed for the full enjoyment of their fundamental freedoms and other entitlements. as part of addressing the problems of the homeless. They agree that each country share the experiences gained in their efforts to provide shelter, and exchange expertise for effectively alleviating the problem.

Article IV

Health

1. States Parties re-affirm that they will strive to protect and promote the health of the population in the region. Recognizing that it is not possible to achieve good health in any country without addressing the problems of primary health issues and communicable diseases in the region, the States Parties agree to share information regarding the outbreak of any communicable disease among their populations.
2. Conscious that considerable expertise has been built up within the SAARC countries on disease prevention, management and treatment, States Parties affirm their willingness to share knowledge and expertise with other countries in the region.
3. Noting that the capacity for manufacture of drugs and other chemicals exists in different countries, States Parties agree to share such capacity and products when sought by any other State Party.
4. Realizing that health issues are related to livelihood and trade issues which are influenced by international agreements and conventions, the States Parties agree to hold prior consultation on such issues and to make an effort to arrive at a coordinated stand on issues that relate to the health of their population.
5. States Parties also agree to strive at adopting regional standards on drugs and pharmaceutical products.

Article V

Education, Human Resource Development and Youth Mobilization

1. Deeply conscious that education is the cutting edge in the struggle against poverty and the promotion of development, States Parties re-affirm the importance of attaining the target of providing free education to all children between the ages of 6 - 14 years. They agree to share their respective experiences and technical expertise to achieve this goal.
2. States Parties agree that broad-based growth should create productive employment opportunities for all groups of people, including young people.
3. States Parties agree to provide enhanced job opportunities for young people through increased investment in education and vocational training.
4. States Parties agree to provide adequate employment opportunities and leisure time activities for youth to make them economically and socially productive.
5. States Parties shall find ways and means to provide youth with access to education, create awareness on family planning, HIV/AIDS and other sexually-transmitted diseases, and risks of consumption of tobacco, alcohol and drugs.
6. States Parties stress the idealism of youth must be harnessed for regional cooperative programmes. They further stress the imperative of the resurgence of South Asian consciousness in the youth of each country through participation in the development programmes and through greater understanding and appreciation of each other's country. The Organized Volunteers Programme under which volunteers from one country would be able to work in other countries in the social fields shall be revitalized.
7. States Parties recognize that it is essential to promote increased cross-fertilization of ideas through greater interaction among students, scholars and academics in the SAARC countries. They express the resolve that a concerted programme of exchange of scholars among Member States should be strengthened.

Article VI

Promotion of the status of women

1. States Parties reaffirm their belief that discrimination against women is incompatible with human rights and dignity and with the welfare of the family and society; that it prevents women realizing their social and economic potential and their participation on equal terms with men, in the political, social, economic and cultural life of the country, and is a serious obstacle to the full development of their personality and in their contribution to the social and economic development of their countries.
  2. STATES PARTIES AGREE THAT ALL APPROPRIATE MEASURES SHALL BE TAKEN TO EDUCATE PUBLIC OPINION AND TO DIRECT NATIONAL ASPIRATIONS TOWARDS THE ERADICATION OF PREJUDICE AND THE ABOLITION OF CUSTOMARY AND ALL OTHER PRACTICES, WHICH ARE BASED ON DISCRIMINATION AGAINST WOMEN. STATES PARTIES FURTHER DECLARE THAT ALL FORMS OF DISCRIMINATION AND
-

VIOLENCE AGAINST WOMEN ARE OFFENCES AGAINST HUMAN RIGHTS AND DIGNITY AND THAT SUCH OFFENCES MUST BE PROHIBITED THROUGH LEGISLATIVE, ADMINISTRATIVE AND JUDICIAL ACTIONS.

3. States Parties shall take all appropriate measures to ensure to women on equal terms with men, an enabling environment for their effective participation in the local, regional and national development processes and for the enjoyment of their fundamental freedoms and legitimate entitlements.

4. States Parties also affirm the need to empower women through literacy and education recognizing the fact that such empowerment paves the way for faster economic and social development. They particularly stress the need to reduce, and eventually eliminate, the gender gap in literacy that currently exists in the SAARC nations, within a time-bound period.

5. States Parties re-affirm their commitment to effectively implement the SAARC Convention on Combating the Trafficking of Women and Children for Prostitution and to combat and suppress all forms of traffic in women and exploitation of women, including through the cooperation of appropriate sections of the civil society.

6. States Parties are of the firm view that at the regional level, mechanisms and institutions, to promote the advancement of women as an integral part of mainstream political, economic, social and cultural development be established.

Article VII

Promotion of the Rights and Well-being of the Child

1. States Parties are convinced that the child, by reason of his or her physical and mental dependence, needs special safeguards and care, including appropriate legal protection, before as well as after birth.

2. The child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding.

3. States Parties shall protect the child against all forms of abuse and exploitation prejudicial to any aspects of the child's well-being.

4. States Parties shall take necessary actions to implement effectively the SAARC Convention on Regional Arrangements for the Promotion of Child Welfare and to combat and suppress all offences against the person, dignity and the life of the child.

5. States Parties are resolved that the child shall enjoy special protection, and shall be given opportunities and facilities, by law and by other means, to enable him or her to develop its full potential physically, mentally, emotionally, morally, spiritually, socially and culturally in a healthy and normal manner and in conditions of freedom and dignity. The best interests and welfare of the child shall be the paramount consideration and the guiding principle in all matters involving his or her life.

6. States Parties agree to extend to the child all possible support from government, society and the community. The child shall be entitled to grow and develop in health with due protection. To this end, special services shall be provided for the child and its mother, including pre-natal, natal (especially delivery by trained birth attendant) and post-natal care, immunization, early childhood care, timely and appropriate nutrition, education and recreation. States Parties shall undertake specific steps to reduce low birth weight, malnutrition, anemia amongst women and children, infant, child and maternal morbidity and mortality rates, through the inter-generational life cycle approach, increase education, literacy, and skill development amongst adolescents and youth, especially of girls and elimination of child/early marriage.

7. States Parties shall take effective measures for the rehabilitation and re-integration of children in conflict with the law.

8. States Parties shall take appropriate measures for the re-habilitation of street children, orphaned, displaced and abandoned children, and children affected by armed conflict.

9. States Parties pledge that a physically, mentally, emotionally or socially disadvantaged child shall be given the special treatment, education and care required by his or her particular condition.

10. States Parties shall ensure that a child of tender years shall not, save in exceptional circumstances, be separated from his or her mother and that society and the public authorities shall be required to extend particular care to children without a family and to those without adequate means of support, including where desirable, provision of State and other assistance towards his or her maintenance.

11. States Parties shall take all appropriate measures, including legislative, administrative, social and educational measures, to protect children from the illicit use of narcotic drugs and psychotropic substances as defined in the relevant international treaties, and to prevent the use of children in the illicit production and trafficking of such substances. In this respect, States Parties shall expedite the implementation of the SAARC Convention on Narcotic Drugs and Psychotropic Substances at the national and regional levels.

Article VIII

Population Stabilisation

1. States Parties underscore the vital importance of enhanced cooperation in the social development and well-being of the people of South Asia. They agree that national programmes evolved through stakeholder partnership, with enhancement of allocation of requisite resources and well-coordinated regional programmes will contribute to a positive atmosphere for the development of a socially content, healthy and sustainable population in the region.

2. States Parties are of the view that population policies should provide for human-centered approach to population and development and aim towards human survival and wellbeing. In this regard, they affirm that national, local or provincial policies and strategies should aim to bring stabilization in the growth of population in each country, through voluntary sustainable family planning and contraceptive methods, which do not affect the health of women.

---

3. States Parties shall endeavour to inculcate a culture of self-contentment and regulation where unsustainable consumption and production patterns would have no place in the society and unsustainable population changes, internal migration resulting in excessive population concentration, homelessness, increasing poverty, unemployment, growing insecurity and violence, environmental degradation and increased vulnerability to disasters would be carefully, diligently and effectively managed.

4. States Parties shall take action to ensure reproductive health, reduction of maternal and infant mortality rates as also provision of adequate facilities to enable an infant to enjoy the warmth of love and support of his/her parents.

5. States Parties also agree to set up a SAARC Network of Focal Institutions on population activities for facilitating the sharing of information, experiences and resources within the region.

Article IX

Drug de-addiction, Rehabilitation and Reintegration

1. States Parties agree that regional cooperation should be enhanced through exchange of information, sharing of national experiences and common programmes in the specific areas, which should receive the priority consideration of the appropriate mechanisms both at the national and regional levels.

2. States Parties identify for intensive cooperation, the strengthening of legal systems to enhance collaboration in terms of financial investigation; asset forfeiture; money laundering; countering criminal conspiracies and organized crime: mutual legal assistance; controlled deliveries; extradition; the updating of laws and other relevant structures to meet the obligations of the SAARC Convention and other related international obligations, and developing of measures to counter drug trafficking through exchange of information; intercountry cooperation; controlled deliveries; strengthened SDOMD; regional training; frequent meetings at both policy and operational levels; strengthening the enforcement capabilities in the SAARC countries; enhanced control of production and use of licit drugs, and precursors and their essential chemicals.

3. Keeping in view the complementarities between demand reduction activities and supply control programmes, States Parties agree that all aspects of demand reduction, supply control, de-addiction and rehabilitation should be addressed by regional mechanisms.

Article X

Implementation

1. The implementation of the Social Charter shall be facilitated by a National Coordination Committee or any appropriate national mechanism as may be decided in each country. Information on such mechanism will be exchanged between States Parties through the SAARC Secretariat. Appropriate SAARC bodies shall review the implementation of the Social Charter at the regional level.

2. Member States shall formulate a national plan of action or modify the existing one, if any, in order to operationalise the provisions of the Social Charter. This shall be done through a transparent and broadbased participatory process. Stakeholder approach shall also be followed in respect of implementation and evaluation of the programmes under National Plans of Action.

Article XI

Entry into force

The Social Charter shall come into force upon the signature thereof by all States Parties.

Article XII

Amendment

The Social Charter may be amended through agreement among all States Parties.

IN FAITH WHEREOF We Have Set Our Hands And Seals Hereunto.
DONE In **ISLAMABAD, PAKISTAN**, On This The Fourth Day Of January Of The Year Two Thousand Four,
In Nine Originals, In The English Language, All Texts Being Equally Authentic.
Begum Khaleda Zia
PRIME MINISTER OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF BANGLADESH
Maumoon Abdul Gayoom
PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF MALDIVES
Jigmi Yoezer Thinley
PRIME MINISTER OF THE KINGDOM OF BHUTAN
Surya Bahadur Thapa
PRIME MINISTER OF THE HIS MAJESTY'S GOVERNMENT OF NEPAL
Atal Behari Vajpayee Mir Zafarullah Khan Jamali
PRIME MINISTER OF THE REPUBLIC OF INDIA
PRIME MINISTER OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN
Chandrika Bandaranaike Kumaratunga
PRESIDENT OF THE DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLIC OF SRI LANKA

BIJLAGE 18: SAARC-BIJEENKOMSTEN

SAARC SUMMITS HELD SINCE 1985		
1st SAARC Summit	7 - 8 December 1985	Dhaka
2nd SAARC Summit	16 - 17 November 1986	Bangalore
3rd SAARC Summit	2 - 4 November 1987	Kathmandu
4th SAARC Summit	29 - 31 December 1988	Islamabad
5th SAARC Summit	21 - 23 November 1990	Male'
6th SAARC Summit	21 December 1991	Colombo
7th SAARC Summit	10 - 11 April 1993	Dhaka
8th SAARC Summit	2 - 4 May 1995	New Delhi
9th SAARC Summit	12 - 14 May 1997	Male'
10th SAARC Summit	29 - 31 July 1998	Colombo
11th SAARC Summit	4 - 6 January 2002	Kathmandu
12th SAARC Summit	2 - 6 January 2004	Islamabad

De derde SAARC Summit was oorspronkelijk gepland van 9 tot 11 januari 2005 in Dhaka. Door de Tsunami is dit uitgesteld tot in februari. In februari werd dit nogmaals uitgesteld doordat de Indische minister de bijeenkomst afgezegd heeft wegens politieke crisis in Nepal en wegens veiligheidsproblemen in Bangladesh.

BIJLAGE 19: JAARLIJKSE THEMA'S VAN SAARC

DESIGNATED SAARC YEARS

1989	SAARC Year of Combating Drug Abuse and Drug Trafficking
1990	SAARC Year of Girl Child
1991	SAARC Year of Shelter
1992	SAARC Year of Environment
1993	SAARC Year of Disabled Persons
1994	SAARC Year of the Youth
1995	SAARC Year of Poverty Eradication
1996	SAARC Year of Literacy
1997	SAARC Year of Participatory Governance
1999	SAARC Year of Biodiversity
2002-2003	SAARC Year of Contribution of Youth to Environment
2004	SAARC Awareness Year for TB and HIV/AIDS
2005	South Asia Tourism Year

BIJLAGE 20: NGO'S DIE ANNO 2005 LID ZIJN VAN DE NGO GROUP FOR THE CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

1. Action for Children and Youth Aotearoa
  2. Anti-Slavery International
  3. Arigatou Foundation
  4. Associated Country of Women of the World
  5. Association of Networks for Community Empowerment (ANCE)
  6. Association for the Protection of All Children (APPROACH)
  7. Association Francois-Xavier Bagnoud
  8. Associazione Gruppo ABELE-NGO
  9. Baha'i International Community
  10. BICE
  11. Center for Organisation Research and Education (CORE)
  12. Child Rights Alliance for England (CRIGHTS)
  13. Christian Children's Fund Inc.
  14. Coalition Against Trafficking in Women
  15. Consortium for Street Children
  16. Defence for Children International (DCI)
  17. Disability Awareness in Action
  18. European Association for Children in Hospital (EACH)
  19. ECPAT International
  20. Friends World Committee for Consultation (Quakers)
  21. Fundación Intervida
  22. Human Rights Watch
  23. Inter-African Committee on Traditional Practices Affecting the Health of Women
  24. International Abolitionist Federation
  25. International Alliance of Women
  26. International Association for the Child's Right to Play
  27. International Association of Youth and Family Judges and Magistrates
  28. International Baby Food Action Network (IBFAN)
  29. International Council of Jewish Women
  30. International Council of Nurses
  31. International Council of Women
  32. International Federation of Business and Professional Women
  33. International Federation of Social Workers (IFSW)
  34. International Federation of Women in Legal Careers
  35. International Federation 'Terre des Hommes'
  36. International Inner Wheel
  37. International Movement against All Forms of Discrimination and Racism
  38. International Movement 'ATD Fourth World'
  39. International School Psychology Association
  40. International Social Services
  41. Jesuit Refugee Services
  42. Jubilee Campaign
  43. La Voix de l'Enfant
  44. Lutheran World Federation
  45. Mani Tese
  46. Maryknoll Office for Global Concerns
  47. Norwegian Refugee Council
  48. Penal Reform International (PRI)
  49. Plan International
  50. Plataforma da Infancia
  51. Resources Aimed at the Prevention of Child Abuse and Neglect (RAPCAN)
  52. St. Vincent and the Granadines Human Rights Association
-

53. Save the Children Sweden
  54. Save the Children Alliance
  55. Soroptimist International
  56. SOS-Kinderdorf International
  57. Werkstatt Ökonomie
  58. Women's World Summit Foundation
  59. World Alliance or Breastfeeding Action
  60. World Association for Girl Guides and Girl Scouts (WAGGS)
  61. World Federation of Methodist and Uniting Church Women
  62. World Federation of United National Associations
  63. World Jewish Congress
  64. World Organisation Against Torture / SOS-Torture
  65. World Organisation Early Childhood Education (OMEP)
  66. World Union of Catholic Women's Organisations
  67. World Vision International
  68. Zonta International
-

BIJLAGE 21: HOOFDDOELEN VAN DE NGO GROUP VOOR DE JAREN 2000-2005:

- Het actief bijdragen aan internationale activiteiten binnen en buiten het VN-systeem.
  - Een internationaal middelpunt waar NGO's en anderen terecht kunnen voor informatie, ondersteuning, enz met betrekking tot thema's gerelateerd aan kinderrechten worden.
  - Het betrekken van NGO's uit verschillende sectoren.
  - Bijdragen aan het werk van de 'verdragsorganen' van de Verenigde Naties en van de speciale rapporteurs met het oog op het benadrukken van kinderrechten in het brede mensenrechtenveld.
- (www.crin.org, 6 mei 2005)

BIJLAGE 22: ARTIKEL 22 VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE BURGERLIJKE EN POLITIEKE RECHTEN

ARTICLE 22

1. Everyone shall have the right to freedom of association with others, including the right to form and join trade unions for the protection of his interests.
2. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those which are prescribed by law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (ordre public), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others. This article shall not prevent the imposition of lawful restrictions on members of the armed forces and of the police in their exercise of this right.
3. Nothing in this article shall authorize States Parties to the International Labour Organisation Convention of 1948 concerning Freedom of Association and Protection of the Right to Organize to take legislative measures which would prejudice, or to apply the law in such a manner as to prejudice, the guarantees provided for in that Convention.

BIJLAGE 23: ARTIKELS 19B EN 19C VAN DE INDISCHE GRONDWET

RIGHT TO FREEDOM

19. Protection of certain rights regarding freedom of speech, etc.
  - (1) All citizens shall have the right
    - (b) to assemble peaceably and without arms;
    - (c) to form associations or unions;

The world's children have not had the promised 'first call' on resources.
National leaders must act on the past decade's most important lesson:
that investing in children from the earliest years
is neither a charitable gesture nor an extravagance
but is rather the best way to ensure long-term development.

Hoe kunnen wij onze kinderen
het uitzicht op een veilige toekomst bieden
als wij andere kinderen daarvan uitsluiten?

Stem van het ongeboren meisje

Moeder ik ben wie je
hebt weggestuurd
toen de dokter je vertelde dat ik
een meisje zou zijn...Op het eind
moesten ze me een injectie geven
om me te doden.
Voor ik stierf hoorde ik buiten het verkeer razen,
de moesson grommen, de wind
mokken door je geliefde Mumbai...
Ik had de blauwe neon kunnen grijpen
die niemand wou...

Niemand wou
me aanraken...alleen later bij de lijkschouwing
toen ze wisten dat mijn mond naar niets zou zoeken...
en mijn hoofd gemeten kon worden
en gebogen en in repen geknipt
en ik leek op een stukgesneden granaatappel.
De vrucht die je nooit hebt aangeraakt.
Moeder, ik ben wie je hebt weggestuurd
toen de dokter je vertelde
dat ik een meisje zou zijn...jouw tweede meisje.

Later zodra je kon
trok je je grasgroene sari aan...
De oranje stelen van parijatakbloesems
glinsterden in jouw haar...
Later
glimlachte iedereen.

Maar nu vraag ik jou
om naar me te zoeken, moeder, naar
me te zoeken want
ik zal niet naar jou komen in mijn dromen.
Zoek naar mij, moeder, zoek,
want ik zal geen bloem worden.
Ik zal me niet ontpoppen tot een vlinder
en ik ben geen flard van iemands lied.
Zoek moeder,
zoek naar de plaats waar je me hebt gezonden.
Zoek naar het onuitspreekbare,
naar de plek die nooit beschreven kan worden.
Zoek naar mij, moeder, want
dit is wat je gedaan hebt.
Zoek naar mij, moeder, want
dit is niet 'Gods wil'.
Zoek naar mij, moeder,
want ik ruik naar formol...
Ik ruik naar formol
en toch zou ik willen dat je
naar mij zocht, moeder.

Where, after all, do universal human rights begin?
In the smallest places close to home –
So small that they cannot be seen on any maps of the world.
Untill those rights have meaning there,
They have little meaning any where.

We believe that by respecting the child,
society is respecting itself.

Trafficking in children for the purposes of sexual exploitation
has reached alarming levels
not only in South-East Asia but also in Africa, Eastern Europe and South Asia.

Broederlijk Delen laat groepen mensen in het Zuiden
hun eigen plannen uitvoeren.

Many things can wait.
Children cannot.
To them we cannot say 'tomorrow',
their name is today.

The idea of child rights is dynamic –
it changes us and the way we approach things.